קול התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ד גליון תרפ"ח | **מקץ – חנוכה** | כ"ז כסלו תשע"א

באורך נראה אור

ימי החנוכה נקראים בפי כל ימי האורה, הנסים של ימי החנוכה היא באור, ומצוותיה באור, "מוסיף והולך" תוכו רצוף אהבה בחיבה מיוחדת מאת קודשא בריך הוא לעמו ישראל בנסו המיוחד, אשר ראשיתו נעוץ באור הגנוז בשחר הבריאה, וסופו בהפציע אור הגאולה באחרית הימים, אורות אלו סובבים ומקיפים את ישראל עם קדושים, בעת אשר כל כוחות הרע והטומאה חברו יחדיו לכבות נר ישראל להחשיך עיניהם ולהעפיל נשמותיהם, אכן יוצר אור ובורא חושך הגיה עליהם זהרו והוציאם מאפילה לאורה.

ברם, כאשר עינינו לנוכח יביטו בדברי חכז"ל וספרי הקודש נראה שע"י הנס חנוכה ירדו לישראל תרי גווני ישועות והשפעות, האחד על אתרא הדין ע"י כהניך הקדושים, אבל העיקר אשר זכו אז, היא לעתיד לבא, דעי"כ זכו אז כלל ישראל כולו למצות נר חנוכה אשר כוחה יפה להביא אורו של מלך המשיח, ע"ד שאמרו חז"ל (ויק"ר פ"ב ל"א) שבזכות מצות הדלקת המנורה שכתוב בה להעלות נר תמיד יזכו להקביל פני נרו של מלך המשיח.

ובזה מוסיף והולך מרן רביה"ק זי"ע בספה"ק דברי יואל, כי גם באלו הימים ימי אופל וחושך כשעדיין ישראל כבושים בגולה מ"מ בזכות ימי החנוכה "עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה" דגם במצבינו הקשה והמר דאכתי עבדי אנן ג"כ נשפע לנו באלו הימים תשועה גדולה ופורקן מהארת הנס חנוכה, ולזה ממשיך ואומר ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, שירד להם ישועה לישראל גם על זמן הזה כשעם ישראל עוד בעת צרתם, וג"כ נשפע לנו השפעה גדולה מהארת ימי החנוכה.

אבל אם נחשוב חשבונו של עולם, ראה נראה כי אותה שלהבת אור אשר בקעה ועלה מתוכבי החשיכה בימים ההם, כך עולים ומבהיקים הם ימי החנוכה מבינות לימי החולין של השנה כולה, **וכדמתאמרי משמי' דהגה"ק מסאכטשוב זי"ע דלהכי אחרי אשר עם ישראל יוצא מימי החנוכה לשאר ימות השנה, אין מבדילין אחריה בהבדלה כבשאר מועדים לשמחה, כי ימי הזוהר האלו נמשכים ועולים באורותיה האלוקיות, ושפע אלוקי המורף עלינו ממרומים בימי האור האלו, צועד עמנו על הימים הרחוקים כשצועדים אנו בימים ימימה בצעדי ערפל וחושך, אז נוצץ ומאיר אור החנוכה עלינו.** ואכן כך בזמן הזה כשאנו יוצאים ממנה, השלהבת עולה מאליה ואישה ריח ניחוח לה בקיום נצחי, ובכח סגולת נרות החנוכה נילך וניסע לקראת ימי החולין ימים הבאים לקראתינו בימות השנה, וכאמור לאורו נסע ונלך לקראת משיח צדקינו ומלכינו מרן רביה"ק שליט"א בראשינו בב"א.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... עמוד ג'
שבת בשבתו ..... עמוד ה'
דבש תמרים ..... עמוד ז'
בשפתי צדיקים ..... עמוד ט'
פרפראות לחכמה ..... עמוד י"א
ודרשת וחקרת ..... עמוד י"ב
חוקים להורותם ..... עמוד י"ד
הילולא דצדיקיא ..... עמוד ט"ז
דבר בעתו ..... עמוד כ"ט
משולחן מלכים ..... עמוד ל'
דברות קודש ..... עמוד מ'

זמנים	הדה"נ	טוע"ש	יסודי התורה מס' פסחים
ברוקלין	4:14	5:41	יום א' דף ד:
קרית יואל	4:13	5:40	יום ב' דף ה.
מאנסי	4:13	5:40	יום ג' דף ה:
לעיקוואד	4:17	5:44	יום ד' דף ו.
מאנטרעאל	3:57	5:24	יום ה' דף ו:
מעלבוירן	8:10	9:42	עש"ק חזרה
בוענאס איירעס	7:39	9:08	שב"ק חזרה
לאנדאן	3:39	5:06	להכנסת מוד"ש, ברכות מזל טוב, הנצחת שם, לעילוי נשמת, וכו' יפנו: להר"ר מענדל פרידמאן הי"ו 845-662-5579
מאנטשעסטער	3:38	5:05	
אנטווערפן	4:19	5:49	
ווין	3:47	5:14	
בני ברק	4:14	5:48	
ירושלים	3:59	5:52	

שבת מברכים – ר"ח טבת יהיה ביום ג' וד'
מולד: יום ב' בשעה 9:48 בערב, עם 4 חלקים

לעשות רצון צדיק!

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א האט פארגאנגענעם מוצש"ק במעמד
רבבות אלפי ישראל, בקול חוצב להבות אש

אויפגעפאדערט יעדן יחיד ויחיד מאנשי שלומינו, אריינגערעכנט די יושבי אהל, צו זיין אנגעשלאסען אין חבורת יסודי התורה

תולי"ת האבען זיך הונדערטער פרישע חברים אנגעשלאסען!

ומכאן הקריאה יוצאת פאר די וואס האלטען נאכנישט מיט דעם שיעור

נוצט יעצט אויס די גאלדענע געלעגנהייט
ווען מען הייבט יעצט אן די נייע הערליכע מסכתא מסכת פסחים
זייט נישט קיין צוזעק לשעבר!

איר האט שוין פארפאסט צעהן מסכתות
כאפט אייך כאטש יעצט מיט!

מדברי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

מוצש"ק וישב העעל"ט

מיט דעם וויל איך אויסנוצן דא יעצט די געלעגנהייט, און איך וועגד זיך צו יעדען איינציגן איד וואס איז ער זיצט יא דא אין די זאל, און ווער ס'איז נישט דא אין די זאל, איך וויל יעדען איינעם בעטן, מען האט אנגעהויבן צו לערנען א נייע מסכת, דאס וואס האבן געלערנט ביז היינט דארפן אוודאי און אוודאי האבן חיזוק, אז מען זאל ווייטער ממשיך זיין, **נאר איך וויל יעצט רעדן צו די אידן וואס האבן נאכנישט טועם געווען דעם טעם, די מתיקות פון תוה"ק זיי ווייסן נישט וואס ס'הייסט מאכן א סיום אויף א מסכת, צו זיי וויל איך יעצט רעדן,** יעצט איז א גאלדענע געלעגנהייט מען הייבט אן די נייע מסכת, מען זאל זיך צושטעלן צו איינע פון די שיעורים, מען זאל לערנען מיט א קביעות, **און איך וויל רעדן אפילו צו די יושבי אוהל, די וואס זיי לערנען א גאנצן טאג, זיי זיצן על התורה ועל העבודה, צו זיי וועגד איך זיך אויך, זיי זאלן זיך אויך צושטעלן צו די חברה לומדים וואס זיי לערנען די מסכת, ס'איז א גרויסע חילוק א יעדער איד וואס ס'קומט צו, וועלט שטערקער די כח התורה, ס'וועלט שטערקער די כח הרבים,** דורכדעם וועט מען פארשטערקערן די כח התורה אין אלע אונזערע בתי מדרשים, די בכל אתר ואתר, אידן וועלן זיך מקשר זיין מיט די תוה"ק, צו הקב"ה מיט א קשר אמיץ וחזק, און מיר האפן אז דער אייבערשטער וועט העלפן, מציל זיין אידישע קינדער פון אלעם שלעכטן, הן בגשמיות, און הן ברוחניות.

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

ויהי מקץ וכו', דהנה פירשנו על אשרי הגבר אשר תיסרנו קה וכו', דאיתא ג' דברים אין אדם זוכה לדם כי אם ע"י יסורין, ואחד מדם עולם הבא, ויש אדם שמצטער בצרתן של ישראל או על שאין השם שלם, וודאי שזה טוב יותר כי יש לו יסורין וכי בשביל שהוא זכה שיסורין לכבוד שמים ורצונו ית' יפסיד, וזה אשרי הגבר אשר תיסרנו קה, שזה הוא יסורין, ועייי"ז מתורתך תלמדנו שניקנת ג"כ ע"י יסורין שהוא אחד מג' דברים הנ"ל, וזה ויהי מקץ, ויהיו לשון צער אם הצער שלו הוא מקץ פי' על איחור הקץ, שנתיים ימים ע"ז יהיו ימים כפולים לשון השנות החלום שלא יצטרך ליסורין ועוה"ב נקנה ביסורין אלו. **(זאת זכרון)**

☆

ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה כי נשני וכו', נראה הטעם בזה כי יוסף הצטער על שמרוב גדולתו שכח הרבה פעמים צער אביו, כמו שדקפיד עליו הקב"ה באמת, אביך מתאבל ואתה מסלסל בשעריך, גם רצה שלא ישכח בכל עת ורגע חסדי השי"ת שהפליא עמו וקיים בו מאשפות ירים אביון, לזאת קרא שם בכורו מנשה כי נשני כדי שלא ישכח ימי עניו, ושם הב' אפרים כי הפרני וכו' לזכור בכל עת חסד השי"ת אשר הגדיל עמו.

(קרבן העני)

☆

כי נשני אלקים את כל עמלי, כשעושים דבר טוב, וכן את עצם היגיעה בעבודת ה' צריך לשבוח ולא להחשיב א"ע בגלל זה, כי הכל בכוחו ית', ולהיפך על הבחירה החפוכה כתוב כי הפרני אלקים בארץ עניי, ר"ל שהחשבון של ארץ עניי שהוא בחי' שפלות עצמות, צריך להיות בבחינת הפרני, לזכור תמיד. **(תורת אבות)**

☆

דרך אנשים הכשרים לשוב בכל עת בתשובה

ויראו האנשים כי הובאו ביתה יוסף נ"ל ע"ד המוסר והנהגה ישרה דרך האנשים הכשרים, ויראו האנשים ר"ל אנשים כשרים מתייראים תמיד בחשבם כי הובאו בית יוסף, פי' שמא הגיע זמן לבא אל עולם העליון הנקרא יוסף, ויאמרו על דבר הכסף השב באמתחותינו, פי' על דבר התאוות הגשמיות אשר נכסוף נכספנו בעוה"ז להשיב דבל אל החמר למלאות במאכלים יתרים, אנחנו מובאים להתגולל פי' נדיה מוכרחים לבא בגולגל ח"ו, ולהתנפל עלינו שאפשר יש החושבים שיום בעוה"ז טוב לפניהם, לזה אמר ולהתנפל עלינו , ר"ל אבל מי יודע אולי יהיה הגולגל בנפילה, דהיינו שיהיה שפל ובזוי בעניות ונדיה מוכרחים להתגלגל גולגול בתר גולגול עד הזדככות הגוף והחמר לעבודת הבורא, וזה ולקחת אותנו לעבדים ואת חמורינו ר"ל שיקח גם מהגוף והחומר להיות עבד נאמן, שזה הוא ההכרה וסופו של אדם, ויגשו אל האיש אשר על בית יוסף ר"ל אחר שמעלים על לבם כל הנ"ל מתחילים להתוודות ומתפללים אל הבורא יתעלה, וזהו ויגשו הגשה לתפילה, אל האיש זה הקב"ה כמ"ש ה' איש מלחמה, אשר על בית יוסף שלמעלה מכל העולמות, וידברו אליו פתח הבית, ר"ל בעוד שהם בזה העולם פתח בית מנוחתם, ויאמר בי אדני ירדנו לשבור אוכל דהיינו לשבור התאות הגשמיות, והיה כי באנו אל המלון, ר"ל העוה"ז שאינו אלא בית מלון, ונפתח את אמתחותינו ר"ל הכרס והבטן, וחנה הכסף איש אמתחתו ר"ל היה תאוותינו בשביל החומר, ונשב אותו בידינו פי' ועתה נשוב בתשובה בכל כוחינו, וכסף אחר הורדנו לשבור אוכל ר"ל ונתחזק שיהיה לנו תאוות קדושות, לא ידענו מי שם בכספנו שמה שהיה לנו היה בלי ידיעה אלא מחמת היצה"ר, ואחרי שיבנו נחמנו והצילנו וכפר לנו על כל חטאותינו אמן.

(נועם אלי מלך)

כנים אנחנו, ג' במסורה דין, נחנו מה, נחנו פשענו, כי אדם חוטא ועושה תשובה עיקר התשובה הוא הבנעה וזה נחנו מה, מה הוא הבנעה, אז כנים אנחנו שנמחק הזוהמא מאתנו, כלנו בני איש אחד נחנו שלא יהיה שוב לסט"א שליטה רק קדושתו שוכן עלינו והופף. **(תפארת עוזיאל)**

☆

אם כנים אתם וכו', יוסף הצדיק לימד לאחיו איך לבא לבחי' אמת אם כנים אתם, אם תרצו לבוא לבחי' אמת, אחיכם אחד, רמז לחיצה"ר שנקרא אחד, וע"ז אמר יאסר בבית משמרכם, רצ"ל תאסרו ותקשרו את היצה"ר עם משמרת למשמרת וגדר וסיוג, ואתם לכו הביאו שבר רעבון בתיכם, היינו אז כאשר תאסרו אותו ולא תקלקלו במעשיכם הרעים, אזי תבואו רעבון בתיכם, כי לא יקופח פרנסתכם ויהיה להם פרנסה וכל טוב, ואת אחיכם הקטן תביאו אלי, רצ"ל היצר הטוב הנקרא קטן ודל, תביאו ותשעבדו אלי, ויאמנו דבריכם, היינו תבואו לבחינת אמת, ולא תמותו לעולם הבא, ויעשו כן היינו שמעו לקול מוסרו.

(באר חיים)

☆

ויאמנו דבריכם, אין ספק שאדע שהוא אחיכם, שהרי כל רואהו יכירו כי הוא זרע ברך ה'. **(באהלי צדיקים)**

☆

ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו, שמעתי מפי צדיק אחד שאמר בשם אליהו זל"ם, אין בן דוד בא עד שתבלה פרוטה מן הכיס, דהיינו הפרטיות שבלב, שכל אחד יחוש לטובת חבירו כמו על עצמו, וזה שרומז לנו התורה אבל אשמים אנחנו, שכל זמן שאנו בבחינת ואנחנו דהיינו רבים, אבל כשיתיחדו ישראל אז יהיו נגאלים.

(אך פרי תבואה)

☆

יתן לכם רחמים, לפני בואכם אל האיש, יתן לכם פי' בכם עצמכם דהיינו שתעוררו בלבבכם רחמים על אחרים, ואז יתן לכם רחמים הקב"ה, שהמרחם על הבריות מרחמין עליו מהשמים. **(אורח לחיים)**

☆

בגדול החל ובקטן כלה, זה שהוא בגדול דיינו שהוא גדול באמת, חושב תמיד כאילו זה עתה החל בעבודת ה', ואלו בקטן זה שהוא באמת קטן סובר בדעתו שכלה, שכבר כלה עבודתו ואין מושלם ממנו. **(מים רבים)**

ג"ם ברו"ך יהיה

מריחוק מקום וקירוב לב, נשגר בזה ברכת מזל טוב, מתוך רגשי הערכה והודאה, ובאותות ידידות מעומקא דליבאה, קדם מעלת כבוד ידידינו הרבני היקר הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה, תוך אמוני עם סגולה, **ברו"ך** ומבורך בפי כל, על כל יודעיו ומכיריו אהוב ומהולל, **ומרדכ"י** רצוי לכל אחיו, חן וחסד נסוך על פניו, **חיי"ם** שיש בו כל מעלה ומידה, אוצר כל כלי חמדה, מלא חכמה ומדע, נשוא פנים נכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד, מתמסר בלו"נ לבוא בעזרת מוסדותינו הק' ברוח נאמנה, נהנים ממנו עצה נכונה,

הרבני הנגיד המפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר חיים ברוך מרדכי גאלדבערגער הי"ו

חבר הנהלת מוסדותינו הק' בעואב"י בארא פארק יע"א

לרגל אירוסי בנו הבח' החשוב והמופלג ני"ו

לעז"ט ובשעטו"ט

וזאת ברכותינו ואיחולינו, בשם אלפי תלמידי מוסדותינו, שזכות רביה"ק מייסד המוסדות יגן בעדכם להתברך בכל משאלות לבכם לטובה, מידו המלאה הפתוחה והרחבה, ותזכו לרב תענוג ונחת במידה גדושה, בבריות גופא ונהורא נפישא, ומשמחה זו יושפע לכם אושר ועושר ואך טוב וחסד כל הימים.

החותמים למען שמו בתודה וקול זמרה

הנהלת מוסדות סאטמאר

בני ברק יצ"ו

לקח טוב לימי חנוכה

וקבעו שמונת ימי חנוכה, ביו"ט אומרים מקדש ישראל והזמנים, כי קדושת הזמנים הוא כפי ההבנה והקדושה מבני ישראל, ובחנוכה אומרים וקבעו שמונת ימי חנוכה שהוא בקביעות אפילו אם אין האדם מכין עצמו כפי אשר צריך לחבין עצמו לאור הקדוש הזה. **(חסד לאברהם)**

☆

אלקים יחננו ויברכנו וכו', דהשפע והבהירות שמוריד הקב"ה לישראל, מתחלת מחנוכה, כי עד חנוכה הוא הושענא רבה שהוא גמר החתימה הלכך ערב חנוכה הוא גמר חתימה ובחנוכה מתחלת השפע והבהירות חדשה להוריד על נשמות ישראל ולכן מדליקין נרות חנוכה שהם אור לרמז על אורות הבהירות שמתחילין אותן הימים.

(תולדות אהרן)

☆

כי אתה תאיר נרי וכו', הענין הוא דהנה כשם שבחג השבועות הוא זמן קבלת תושב"כ כמו"כ חנוכה הוא זמן קבלת תושבע"פ, כי כשם שקבלת תושב"כ היא בחדש ג' מחדשי הקיץ, כמו"כ קבלת תושבע"פ היא בכ"ה בכסליו שהוא חדש השלישי מחדשי החורף, ולכן בחנוכה היא העת שיקבלו ישראל עלידם לעסוק בתושבע"פ בקבלת עומ"ש.

(מגן אברהם)

☆

קל מל"ך רופ"א נאמ"ן, גימ' להדליק נ"ר חנוכ"ה, כי חנוכה הוא זמן המשכת הרפואה. **(אמרי נועם)**

☆

אסור להרצות מעות כנגד הנר חנוכה, להרצות הוא מלשון תפילה וריצוי, וזה אפ"ל בכוונת דבריהם ז"ל, שזמן תפילה לכל הוא, ולבו של אדם יתרונן בקרבו כאשר יתמלאו משאלותיו הגשמיים, מ"מ אין לו לאיש המשכיל להתפלל ולחפץ בימים אלו במעות וכדומיהם, כי אם לעבוד את ה' לטוב לנו כל הימים. **(דברות חיים)**

☆

ויהי כמשלש חודשים וכו', אפ"ל ויהי כמשלש חודשים לאחר ראש השנה, שדם ימי חנוכה, ויגד ליהודה, היינו להשי"ת (כי שם הוי"ה בקרבו) זנתה תמר כלתך, ישרלא מתקררים מהתעוררותם לתשובה וחוזרים לסורם, ויאמר הוציאה ותשרף, שידליקו נרות חנוכה, ובזה יזכרו מה שנתן הקב"ה רבים ביד מעטים, רשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך, ועי"כ יתעוררו לשוב בתשובה ולהתדבק בהקב"ה. **(מאור עינים)**

☆

רק בעיניך תביט וכו', לתקן פגם העינים שמקור הפגם הוא בהעינים, שלא יסתכל בהסתכלות אסורות, וגם יביט בדברים שבקדושה, על מצות, ופניהם של צדיקים, ועל האור של נרות חנוכה, כמו שאומרים ואין לנו רשות להשתמש בהן אלא לראותן בלבד, וזה תקון על העבר ושמירה על להבא שלא יפגום שוב את עיניו, והוא כמו דאיתא שחדשים אלו טבת שבט הם נגד תרי עינין, וע"כ נר חנוכה הוא תקון פגם העינים. **(בית אברהם)**

☆

מוסף וחולן, והיינו שמחיום והלאה יימנע מלעבור על רצונו ית' כמובן, ויראה מעתה להוסיף בכל נפשו ומאודו בעשית הטוב, ועי"ז יזכה ללכת מחיל אל חיל, והרע ממילא ייאבד ויכלה כליל, וכבר נפסקה ההלכה בכל מקום כבית הלל.

(הרה"ק מרוזין זי"ע)

מלכות יון החשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן וכו' כתבו לכם על קרן השור וכו', ולמה דוקא על קרן השור, אלא קרן השור פסול לתקיעת שופר, ורצו היוונים להורות לדם כי תמה לדם זכות אבות וזכות עקידת יצחק, וכל ענינם היה לבטל הקשר בין ישראל לאבות הקדושים, וזה גם חנוכה שהקשר נשאר.

(הרה"ק מוואורקא זי"ע)

הנפש מתגעגעת להמשך המצוות

הנה יום השמיני של חנוכה נקרא זאת חנוכה, וטעמא צריך, אך הענין, דנודע בכל עת מוצאי שבת ויו"ט, הנפש מתגעגע על פרידת העת הזוא, לאמר מי יתן כזה גם יום מחר, וטעם הדבר, כי בכל עת עשיית המצוות שואב האדם קדושה והארה מקדושת המצוה, ומזה בא השמחה של מצוה, ובאם האדם איננו טועם, חלילה מעשיית המצוה, מה לשמחה זו עושה, ולזה האדם הטועם מתגעגע על פרידת המצוה ממנו, וטוב היה בעיניו להיות כזה עוד, למען ישאב עוד מהקדושה, ומשתוקק מאוד מתי יבוא לידו המצוה כזו עוד, לזאת ביום השמיני של חנוכה, שהוא זמן פרידת מצות נר חנוכה, ועד הנה שאב קדושה והארה מנרות חנוכה נקרא זאת חנוכה, כי זאת הוא לשון נוקבא, בחי' מקבל, אשר עד הנה קיבל האהרה, ובעת הילך ממנו, וזהו פי' הכתוב זאת היתה לי, רצ"ל שאני תמיד בבחי' זאת נוקבא המקבלת, לשוב תמיד ממעיני הקדושה, על כי פיקודך נצרתי, מקדושת שמירת המצוות וכאמור. **(דעת משה)**

שבת חנוכה

הדלקה, הוא לשון התלהבות, רומז שהתלהבות של זה השבת חנוכה הוא יותר גדולה מהתלהבות של כל שבתות השנה.

(מגן אברהם)

☆

וביום השבת יפתח וביום החודש יפתח (יחזקאל), שבת הוא פתח ליכנס אל הקדושה, וכן ראש חודש הוא פתח, וגדולה מעלת חנוכה שכל מצותיה בפתח וכולה פתח.

(דברי שמואל)

זאת חנוכה

ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן פדהצור, שמעתי מאבי הק' זי"ע ביום השמיני דהיינו זאת חנוכה, נשיא מלשון נשיאות ראש, איז געהויבן, לבני מנשה, די פארגעסענע קינדער, מלשון כי נשני אלקים את כל עמלי, גמליאל אז ער זאגט גם לי – אל, בן ווערט ער א קינד, פדהצור פדה צור, וואם לייזט אויס דעם אויבערשטן.

(קדושת מרדכי)

ב"ה

פר שמן טהור

אין די

ימי החנוכה

געדענקט די וועדטער פון הגה"ק רבי חיים פאלאגי' זי"ע:

דראוי והגון לכל בר ישראל שיתנדב בימי החנוכה
'ובפרט ביום ראש חודש טבת' לקופת התנא האלקי

רבי מאיר בעל הנס זיע"א

וועז איר בעט ביי די לשם יחוד'ס
פאר די חנוכה ליכט אויף:

- **"גוטע קינדער"**
- **א גוט קוויטל**
- **סיי וועלכע בקשה**

שטיצט פאר דעם היליגע

יטב לב פושקע

און קויפט אייך איין די
פארזיכערטסטע סגולה!

וואס מיינט "אלקא דמאיר עננו"?

"שאמר אלקא דמאיר לנו במלכות יון הקודמות בנס הנרות של חנוכה וכו' הוא יענה להציל אותנו בנס"

(מהרש"א עבודה זרה דף י"ח ע"ב ד"ה אלקא דמאיר עננו)

פאר א פושקע, אדער אויסצוליידיגן א פולע פושקע רופט:

877-YETEV-LEV

877-938-3853

ווילליאמסבורג	בארא פארק	קרית יואל	מאנסי	מאנטריאל
ר' יעקב הערש צירן הי"ו	ר' משה חיים קאהן הי"ו	ר' יואל צבי הירשפעלד הי"ו	ר' יואל נפתלי ווייס הי"ו	ר' קלמן אליעזר לעווי הי"ו
347-623-5486	718-812-5249	845-662-4091	845-270-2946	514-915-6315

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

השפעות טובות בזכות הנשמה יתירה

ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וגו' והקשו מה צריך בזאת לחכמים כלם ידעו לאסוף בשני השובע תבואה הרבה על שנות הרעב.

וי"ל דבאמת כלם אספו רק שנרקבו אצלם וליוסף לא נרקב כי הברכה והשמירה הי' בתבואותיו, כמ"ש כי אין מספר כמ"ש בפנים יפות ולא עביד רחמנא ניסא בחנם והברכה באה מבחינת חכמה כמ"ש והחכמה תחי' בעליה, ולכך אמרי' בגמ' שבשכר שבת נותנים לו נחלה בלי מצרים שבשבת שבאה נשמה יתירה מבחי' חכמה נותנים נחלה בלי מצרים וז"ש איש נבון וחכם.

(תורת יצחק)

קיימנו בעת הגלות היא בזכות השבת

וטבוח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים בצהרים. א' במדרש שזה הי' ביום השבת

הנה הכוונה אחת, שהצדיק הוא יסוד והוא המשביר לכל עם הארץ, כל העולם ניזון בשביל חנינא בני וכו' וכן שבת ממנו הולך כל ההשפעות לכל ימי השבוע כמבואר, ות"ח נקרא שבת, וא"כ מפרש יוסף כאן בזמן הגלות איך יתנהג ואיך יחיו בגלות אחת היא וטבוח טבח והכן, במה שמכינים על יום השבת, הב' כי אתי יאכלו האנשים בצהרים היינו אותי הוא האות ברית כמאמר המדרש על מה אנו קיימים בזמן הגלות בזכות יוסף הצדיק היינו היסוד ולפעמים אנו משפיעים ליסוד אף שהיסוד משפיע לחוד כי אנו רואים שהמאכלי יביא זרע ואם לא יאכל האדם אין לו יסוד להשפיע, ומבשרי אחזה אלוה, מה שאנו נותנים לשבת, אזי השבת הוא משפיע לכל השבוע, אבל אם אין אנו מכינים לשבת, אזי אין ההשפעה הולך ממנו כלום ונהר יחרב ויבש.

(תפארת שלמה)

לעשות הכנה מערב שבת לשבת קודש

וטבוח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים בצהרים, במד"ר אין והכן אלא לשבת, ובמסכת חולין והכן טול גיד הנשה בפניהם כמ"ד גיד הנשה נאסר לבני נח.

ולכאורה איך נלמד ממלת והכ"ן שציוה אותם ליטול גיד הנשה, גם דר זה סותר דברי המד' שדרשו אין והכן אלא שבת, ואיך נשמע מינה תרתי. ואפ"ל דלטעם הכנה ציוה אותם יוסף ליטול גיד הנשה לפני הסעודה, דזולת זה מה היה הצורך ליטול הגיד בפניהם, וכמו"כ היה אפשר לברורו ולהשליכו בתוך הסעודה, דיש בירך ס' לבטלו ולא נאסרה בבישול, אולם לפי דערב שבת היתה ואפשר דהסעודה היתה בשבת, ולכן ציום ליטול לפני השבת מטעם הכנה, ואתי שפיר שדרשו בגמ' והכ"ן, טול גיד הנשה בפנים, דהיינו נמי לטעם הכנה, ואיכא כדברי המדרש שדרשו אין והכן אלא לשבת, שיוסף שמר את השבת עד שלא ניתנה, ונוסף לזה קיים גם כן מצות הכנה מערב שבת עד שלא ניתנה לעשות הזמנה לקדושת השבת, ובזה יבואר קישור הכתוב כי אתי יאכלו האנשים דטעם סעודתם עמו היה גם כן לטעם הכנה כמו שמבאר זקיני הייטב לב ז"ל דכל מעשיהם של השבטים במצרים היה על דעת כן להמשיך ולהזמין כח הקדושה בשביל ישראל ובצירוף כח קדושתם שהסבו בסעודה יחד בודאי פעלו הרבה לטובה בהזמנה זו, וזה שאמר וטבוח טבח והכן, וזירזם על הכנה, וכן מה שאמר כי אתי יאכלו אנשים בצהרים היה נמי לטעם הכנה.

(דברי יואל)

שבת וחנוכה הם הכנה לימות המשיח

וטבוח טבח והכן. בשלטי הגבורים כתב כי תיבת והכן עם הח' של טבח הם אותיות חנוכה, ויתר אותיות וטבח טב, גימטריא ל"ן, כמספר הנרות ויש להבין שייכות ענין חנוכה לפסוק זה.

וי"ל עפימ"ש א"ז בישמח משה דשני המקדשות הראשונות היו הכנה לבית המקדש השלישי, על פי משל לאחד שהביא זרע אילן טוב ממרחק ונטע ועשה פרי ועקרו והביא זרע אילן אחר ונטע ועקרו, כדי שתקבל הארץ כח שמנונית האילן המובחר ואחר כך נטע אילן השלישי אשר זה מטרת לבו מקדם, וכדבר הזה פעל ועשה לבנות שתי המקדשות ולהחריבן כי לולי שתי המקדשות הראשונות לא היה בכח הארץ הלזו לקבל קדושת המקדש השלישי עכת"ד. ובחינה הלזו כתב א"ז בייטב לב לגבי קדושת השבת אשר היא אחד משישים בעוה"ב והוא הכנה על שבת העתיד יום שכולו שבת עיי"ש, וכדברים האלו יש לומר לגבי ימי החנוכה אשר גם הם משמשים כהכנה להגאולה העתידה, וכמו שכתב בבנ"י שעל כן קאו לימים האלה חנוכה לשון חינוך והרגל לגאולה העתידה, כי בחנוכה מתגלה אור הגנוז אשר היא מעין אור העתיד אור מלך המשיח שיתגלה בשלימות במהרה עכ"ד ולדרכינו מובן דאלולא ימי החנוכה אשר בהם מתגלה מעין אור העתיד לא היינו יכולים לסבול האור הבהיר שיתגלה לנו במהרה בימינו. ומעתה יתבאר וטבוח טבח והכן, אין והכ"ן אלא שבת כדאיתא במד' היינו שהשבת היא הכנה לגאולה העתידה ליום שכולו שבת ואלולא שבת שהוא מעין עוה"ב לא היה בכוחינו לסבול אור קדושת השבת העתיד, ובזה יובן מה שכתב בשלטי הגיבורים לרמז ענין חנוכה כי בחינה הלזו הם גם כן נרות חנוכה שהם הכנה דרבה על האור הבהיר שיתגלה לנו במהרה בימינו.

(ברך משה)

כל שתא יומין מתברכאין בזכות השבת

זאת עשו וחיו, זא"ת רמז למילה כדכתיב זא"ת בריתי, ורמז לשבת כדכתיב אשרי אנוש יעשה זאת וגו' שומר שבת מחללו, כלומר התאמצו לשמור ברי"ת ושבת קודש כראוי, וחיו, כי מדת יסוד צדיק משפיעה כל טוב (כדכתיב ביוסף הוא המשביר וגו') וגם שבת קודש כל שתא יומין מיני' מתברכין.

(אהבת ישראל)

כולל עצי חיים
לצדקת
רבי מאיר בעל הנס

Kolel Atzi Chaim
Tzedukes
Reb Meir Baal Hanes

מה טובו אוהליך יעק"ב

בברכת התורה, נישא בזאת השורה, ברכת מזל טוב וכל שירה, קדם ידידינו היקר והנעלה, נחמד למטה ואהוב למעלה, **ויעק"ב** איש תם יושב אוהלים, שמו הטוב מוכתר בהילולים, נערץ חביב בפי כל, הוא הגבר הוקם עול, בבואו לעזרתינו לטובת החזקת הכולל, עסקן נמרץ

מוה"ר יעקב הלוי יאזשעף הי"ו

לרגל שמחתו באירוסי בנו הבח' החשוב והמופלג כמר שמעון נ"י למזל טוב
עב"ג הכלה המהוללה שתחי' בת הרה"ג ר' משה אהרן דאווידאוויטש שליט"א אב"ד סעקעהליד

רני ושמחי ליעק"ב

ובהאי עידנא דחדוותא, נשגר לו כסא דברכתא, ביקרא דאורייתא, על אשר מכתת רגליו בין הערי"ם ומקב"ץ על הגבאו"ת ומשליך עצמו מנגד בטלטולא דאורחא מהכא להתם להתרים את נדיבי אחינו בנ"י לטובת החזקת כוללינו הק'

ויה"ר מקמי שמיא, שתזכה להמשיך במעשיך הטובים לעלם ולעולמי עלמיא, ובשכר זאת תתברך בשפע ברכה והצלחה, תענוג ונחת ממנו ומכל המשפחה, מתוך אושר ועושר בהרחבה ובהרווחה, עד ביאת מלכא משיחא, בב"א.

המברכים בברכת התורה, בהודאה והוקרה
הנהלת הכולל

מוסדות יטב לב
דרבינו יואל מסאטמאר
בארה"ק תובב"א

Yetev Lev
D'Rabeinu Joel D'Satmar
Gretz Yisruel Inc.

טובים השניים

ברגשי הוקרה והודאה, נשגר בזה ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה, קדם ידידינו החשובים אשר להם זרוע עם גבורה, ברוח נאמנה ומסורה, באירגון וניהול מפעל "החזקת המלמד" בתוככי מוסדותינו הק' בבני ברק המתנוסס לתפארה, להם יאתה התודה ההוקרה, הלא המה העסקנים החשובים מעשיהם לראשם עטרה,

המלמד החשוב היקר והנעלה — **ואתו עמו האברך העסקן היקר והנעלה**

מו"ה **יוסף מאיר שוואַרץ** הי"ו — הר"ר **חיים מאיר גאלדבערגער** הי"ו

לרגל השמחה שבמעונם בהולדת בניהם שיחיו למזל טוב

יה"ר שיזכו לראות ולרוות מהם רב תענוג ונחת מתוך שמחה ואורה, וימשיכו בפעולותיהם הכבירים לשם ולתפארה, מתוך לאושר ועושר והרחבת הדעת, ששון ושמחה בכל עת, וכל טוב סלה.

החותמים למען שמו בתודה וקול זמרה
הנהלת המוסדות

רבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש. במדרש פתח קרא בגלות יתן לכם רחמים כד"א ויתן אותם לרחמים לפני האיש זה הקב"ה שנאמר הי' איש מלחמה, ויל"פ לפי מה שכתב הרי"ף לפרש הכתוב אל נקמות הוי"ה, כי מידת אל הוא דין כדכתיב ואל זועם, והוי"ה הוא מדת הרחמים, ומתוך הנקמה שהשי"ת נוקם בעכו"ם אותה הנקמה גורמת רחמים לישראל, וזהו אל נקמות לעכו"ם והוא רחמים הנרמז בשם הוי"ה לישראל, עכ"ד, וזהו שאמר ואל שדי היינו מדת הדין שהוא לעכו"ם, אבל הוא יתן לכם רחמים מפני שע"י הנקמה לעכו"ם נצמח רחמים לישראל, ולכן כתיב שד"י שהוא ר"ת שיומר דילתות יישראל, וזה שחסמיך במדרש לכאן מאמה"כ הוי"ה איש מלחמה, דלכאורה הוא סתירה דהוי"ה משמע רחמים ומלחמה משמע ההיפוך, אבל לדרכינו יובן דע"י המלחמה והדין לעכו"ם נגרם רחמים וחסדים לישראל, ולכן הסמיכו המדרש לכאן שענין זה נרמז בכתוב ואל שדי יתן לכם רחמים כנ"ל. **(עצי חיים)**

ואתם עלו לשלום אל אביכם. וכתב ברבינו בחיי שהיה יכול לומר לכו לשלום לדרככם, אלא שרמז בזה לעשרה הרוגי מלכות, אשר עלו לשלום אל אביהם שבשמים, אחר שנתלבנו מחטאו של יוסף, עכ"ד, וקשה האיך יכונה הגזירה הקשה של עשרה הרוגי מלכות בתואר שלו"ם, ויבואר לפי מה שכתב ברבינו בחיי עצמו בשם פרקי היכלות, כי רב חנינא בן תרדיון הוחלף בלופינום קיסר, ולופינם קיסר הוא שנשרף, וכמדה הזאת היה לכל חכמי ישראל שנתחלפו בשרי האומות והם נהרגו תחתם, ובזה שטעמו טעם מיתה מה שנתפשו ונגמר דינם, קיבלו את עונשם והרי זה כאילו נהרגו, והנה איתא בגמרא אתם למעט שלוחכם, וזה שרמז להם ואתי"ם עלו לשלום אל אביכם, כי אתם תינצלו מן הגזירה ותעלו לשלום אל אביכם שבשמים, אבל לא שלוחכם שהם יומתו תחתיכם. **(דברי יואל)**

☆

וטבוח טבח והכן, בשלטי הגיבורים אי כי תיבת והכן עם החי של טבח הם אותיות חנוכה, ויש להבין ענין חנוכה לפסוק זה, עוד אי במדרש אין והכן אלא שבת שנאמר והי' ביום הששי והכינו את אשר יביאו, ויי"ל עפי"ד הישי"מ (תצוה) בשם הקדמונים דענין חורבן בי בתי המקדשות היו הכנה לבנין בית המקדש השלישי דלולא הם לא חיי הארץ בכח לסבול אור קדושת ביהמ"ק השלישי, ועל ידם התרגל הארץ להקדושה העליונה, וביהמ"ק השלישי יהא קאים לעלמא, עי"ש, ובבחינה הלזו כתב בייטב לב לבאר ענין השבת אשר היא אחד מס' בעולם הבא, והוא הכנה על שבת העתיד יום שכולו שבת, ולולא שאנחנו שומרים שבת בעולם הזה, לא חיי בכחנו לסבול אור קדושת שבת דלעתיד, ואפשר לומר דכן הוא הדבר לגבי חנוכה, וכדבר האמור בבני יששכר דלכן קראו לימים האלה חנוכה משום שהוא הרגל וחינוך לגאולה העתידה, כי בחנוכה מתגלה האור הגנוז, וזה נרמז בכתוב ערכתי נר למשיחי, ולולי ימי החנוכה לא נוכל לסבול הקדושה לעת"ל, ולכן מרומז במילת והכי"ן שבת וחנוכה, דתרויהו הם חינוך והרגל לעתיד לבוא. **(ברך משה)**

☆

בגמי איתא (שבת כא:) **תנו רבנן מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין ב"ש אומרים יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך, וב"ה אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך.** ויבואר ע"פ הידוע דשם אלהים מורה על דין, ותחילתו דהיינו אל הוא שם מדת החסד כמאמה"כ חסד אל כל היום, והשם הוי' הוא רחמים, ותחילתו דהיינו י-ה מורה על דין, וכמאמה"כ אשרי הגבר אשר תיסרנו יה, והנה בימי חשמונאי ובניו היה כמוי"כ עת צרה ליעקב, והיה שורה על ישראל שמות של דין, והקב"ה ברחמיו הרבים עמד להם בעת צרתם, שהקב"ה הפכן לשמות של רחמים וזהו א"ל הוי"ה ויאר לנו שהקב"ה האיר לנו שני השמות הללו א"ל והוי"ה של רחמים, ובזה יבואר פלוגתתם כי מבואר בזוהי"ק דשמאי היה מסטרא דיראה וגבורה, והלל מסטרא דחסד ואהבה, ועל כן בית שמאי סבירא ליה דעיקר הנס נעשה במה שנצחו החשמונאים הקדושים את היוונים ונמתקו הגבורות ומשם אלוקים נעשה אל ולכן ס"ל פותח והולך כדוגמת הנס שהפחיתו משם אלוקים לשם אל, אבל בית הלל מדה אחרת היי להם שהם ממידת החסד ואהבה א"כ ס"ל שעיקר הנס שע"י תפילות ישראל נתרחב בחינת שם י"ה לשם הוי' בשלימותו, עדהי"כ מן המצר קראתי י"ה ענני במרחי"ב י"ה שיתרחב השם הלזה ויהא מדת הרחמים שולט ועי"כ ס"ל מוסיף והולך דהכי הוי הנס בבחינת מוסיף והולך משם י"ה לשם הוי"ה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

ועד להוצאת
ספרי ברך משה
על התורה, על המועדים, ועל סוגיות הש"ס
Tel 347-385-9580
Fax 718-384-2557

BEIRACH MOISHA
183 Wilson Street
Suit 119
Brooklyn NY, 11211
Email:
beirachmoisha@gmail.com

ב"ה

מודעה ובקשה

היות שאנו עומדים כעת בשלבי עריכת ספה"ק

ברך משה

לימי חנוכה

וזאת למודעי שעדיין חסר לנו כמה וכמה מאמרין קדישין אשר נאמרו בימי האורה עת אשר ערך הכהן והדליק את הנרות בקרב עם סגולה, והננו בזה בבקשה כל מי אשר יש אתו בכתובים או בזכרונו בעל פה מאיזה מאמר המופרטים להלן שיואיל בטובו להתקשר אתנו במוקדם האפשר ויהי' חלקו ממזכי הרבים, וזכותו הק' של מרן המחבר זללה"ה יגן בעדו להתברך בכל מילי דמיטיב.

תש"כ	ליל ו' ז'	**תש"ן**	ליל ג'
תשמ"א	ליל ח'	**תנש"א**	ליל א'* ב' ג' ו' ז'
תשמ"ה	ליל ו' ז' (פלאריידע)	**תשנ"ג**	ליל ב' ג'
תשמ"ו	ליל ד'	**תשנ"ד**	ליל ח'

* מ**ליל א' חנוכה תשנ"א** נעתק רק הדברי תורה אבל **חסר לנו הדברי מוסר במילואו** שהרחיב רבינו ז"ל **בענין תפילה במתינות** שהנהיג אז מרן ז"ל להתפלל פסוק בפסוק.

בשפתי צדיקים

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם

סיפר הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע: מעשה שהי' אצל הבעש"ט הק' זי"ע שנסע פע"א עם תלמידו הרה"ק ר' מענדל מבאר זי"ע, ויהי באמצע הדרך ויצא ר' מענדל למים, ואמר לו הבעש"ט יהי' לך בטחון אמיתי בהשי"ת ויזמין לך מים, וכן עשה, ונזדמן לו ערל אחד ושאל אותם אם פגעו בסוסים שנאבדו ממנו, וזה כבר שלשה ימים שהוא הולך לבקש אחריהם, ושאלו אותו אם יש לו מים, ואכן נתן לר' מענדל לשתות מים, אח"כ שאל ר' מענדל לרבו הבעש"ט הק': היות שכל סיבת זה הערל לא היה כי אם למעני להרוות צמאוני, מה אם כן היה צריך לנסוע זה שלשה ימים, השיב לו הבעש"ט: דע, שהשי"ת הזמין לך אותו כבר מקודם, כדי שברגע שיהי' לך בטחון אמיתי בו ית' ימלא חסרונך, והוסיף הרה"ק ר' פנחס מקאריץ על זה: הרי לנו גודל כח הבטחון, שהשי"ת מזמין למלא משאלות האדם קודם שיהי' לו זה הבטחון, על דעת שיהי' לו בטחון אמיתי, ובזה יל"פ דברי האוהחה"ק שמפרש את הפסוק "ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם" שפרעה חלם כל לילה במשך השנתים ימים זה החלום אלא שתמיד שכח מה שחלם, אולם זה הפעם "מקץ שנתים ימים" חלם ולא שכח, עיי"ש, ולכאורה יש להבין מה היה צורך לכך שיחלום חלום זה כל לילה, אולם לפי האמור מובן כי היות ובתחילה בטח יוסף בשר המשקים ונענש "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו" עד שיהי' לו בטחון אמיתי, אולם הקב"ה הזמין גאולתו קודם ופרעה חלם חלומות אלו כל לילה במשך שנתים ימים, כדי שיהיה מוכן לגאולת יוסף מיד כשישיג הבטחון האמיתי בה'.

(אמרי פנחס)

מא"י חנוכה

סיפר הרה"ח ר' ישראל זאב פאנעט (נכד הרה"ק המראה יחזקאל זצ"ל) שהוא הרבה להסתופף בצל הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע, ושנים רבות היה סובל מחולי ומכאוב ולא היה בקו הבריאות, ולא מצא מזור ותרופה לגופו, פעם אחת היה בימי חנוכה בבעלזא, וכשנכנס אל הקודש פנימה בפתקא ופדיון נפש שאל לו הרה"ק: ר' ישראל וואלף מה המצב אודות בריאות הגוף, השיב ר' ישראל זאב: הרופאים אומרים שאסע למדינה רחוקה במדינות החמים, כי היה אז תקופת חנוכה שאז קר מאוד, ולו היה עכשיו מזג אויר נאה כבחודש "מאי" (תחילת הקיץ), אזי היה זה רפואה טובה עבורו, נענה הרה"ק מבעלזא ואמר: תישאר כאן אתנו לימי חנוכה דהרי מצינו בגמרא "מאי" חנוכה, שבחנוכה נשפע ההשפעות כבחודש "מאי", והנה זה פלא שבאותו יום נשתנו סדרי בראשית, ובשיא הכפור של גאליציע, נשתנה לאחת מזג אויר לכמה ימים טובים ונאים, ויהי הדבר לשיח בפי כל, ומני אז לא ידע ר' ישראל זאב חולי ומכאוב. **(כתבי החסידים)**

נר חנוכה מגינא ומצלא

פע"א נכנס חסיד אחד להרה"ק המהרש"ב מליובאוויטש זי"ע אחר חג השבועות, אמר לו הרש"ב הרי הנך סוחר בעצי יער, לפעמים מוכרח את לשבות כמה ימים רצופות ביער, ובכן אני מציע אני לך כשיגיע ימי חנוכה אל תשכח לקחת נרות עמך ותראה שיראה נרות גדולות, וברכו לשלום, החסיד יצא מהחדר מלא התפעלות הלא ימי קיץ עכשיו ומה להרבי עם נרות חנוכה, אבל כחסיד מאמין ברבו, קיבל את דברי רבו, בימי חנוכה הבא נזדמן לו לנסוע ליער עקב מסחרו, ונזכר מדברי רבו והכניס לתוך תרמילו נרות חנוכה גדולות כציוו רבו, ובעת ערב התנפלה עליו לפתע שודדים ושדדו לו כל רכושו שהי' סכום כסף גדול מאד, ואמרו לו שיכין עצמו למיתה, והוא התחיל לבקש על נפשו מהם כי נתן להם כל ממונו ושיניחו לו לחיות, אבל הם אמרו לו שהם מפחדים שמא ילך ולהלשין עליהם, הלכך הם הולכים להרוג אותו, כשראה שכלתה אליו הרעה ביקש מהם שיתנו לו בקשה האחרונה שנהוג לתת, ונתנו לו, אז ביקש מהם ואמר להם שהיות שהוא יהודי והיום היא חנוכה אצל היהודים ומדליקים נרות, שיניחו לו להדליק נרות חנוכה, ונתנו לו רשות, והדליק את הנרות בלב נשבר, ובאותו זמן נכנס ליער פריץ של היער, עם משרתיו וחייליו, ולפתע ראה מרחוק את הנרות דולקות ולא מצא חן בעיניו, אמר למשרתיו לילך לשם לראות מה פשר הנרות, והלכו שלם ומצאו את השודדים שמכינים עצמם להרוג את את היהודי, ותפסו את השודדים ושחררו את היהודי, וכך ניצל החסיד ע"י ראיית רבו למרחוק.

למטה מעשרה טפחים

פעם אחת כשהרה"ק ר' דוד'ל טאלנער זצוק"ל התכונן את עצמו להדליק נר חנוכה, ניגש הצדיק לחסיד אחד ואמר לו, שמע נא הלא אשתך נמוכה היא וא"כ איך אתה נוהג כשאתה צריך לדבר עמה האם אתה מרכין את עצמך אליה או שהיא מגביה את עצמה אליך, ותיכף אחרי שאמר דיבורים הללו מבלי לחכות לתשובת האיש, פתח הצדיק ואמר את ברכות נר חנוכה, והדליק הנר, כל החסידים שהיו אז באותה מעמד נתפלאו להבין דבריו הסתומין, ונתארח אז בבית הצדיק קרובו נכד אחיו הרה"ק ר' מרדכי דוב מהארנסטייפל זצוק"ל, וכשראה את תמיהתם של החסידים אמר להם אני אפרש לכם את דברי דודי זקני דהנה בגמ' אמרינן מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה טפחים אולם בשעת הדלקת נר חנוכה שמצותה להניחה למטה מעשרה טפחים אז השכינה יורדת למטה מעשרה ובכתבי האריז"ל כתוב, שזהו בסוד איתתך גוצא גחין ולחיש לה, וזהו מה שרצה הצדיק לרמז, למחרת בעת הדלקת הנר השני פנה שוב הצדיק לחסיד אחד ואמר לו דברים שאינם מובנים, ומיד פנה לקרובו הרה"ק ר' מרדכי דוב מהארנסטייפל ואמר לו הפעם לא יעלה בידך כדאתמול, וראו כולם גודל רוח קדשו של הרה"ק ר' דוד'ל מטאלנא זי"ע.

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתינו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבותה"ק על טהרת הקודש

פרשת מקץ

הר"ר שמואל שלמה טעללער שליט"א
המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מו"ה ישראל פריעדמאן הי"ו
המלמד: הר"ר יואל כף שליט"א

מו"ה אברהם קליין הי"ו
המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה הערש אילאוויטש הי"ו
המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה אברהם יצחק מארקאוויטש הי"ו
המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה אברהם מרדכי וועבער הי"ו
המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה יואל לאוב הי"ו
המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה שלמה הערש עקשטיין הי"ו
המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה יואל שעהר הי"ו
המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה וואלף מארקאוויטש הי"ו
המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה יקותיאל הערש לעווי הי"ו
הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מו"ה נפתלי משה וויס הי"ו
הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה נחמן שלאגער הי"ו
הר"ר מרדכי מנחם שוואַרטץ שליט"א
הר"ר משה וויס שליט"א

מו"ה דוד אהרן גאלדשטיין הי"ו
הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
הר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מו"ה אברהם פייערשטיין הי"ו
הר"ר יוסף מאיר שוואַרטץ שליט"א

מו"ה ברוך אברהם פערלמוטער הי"ו
הר"ר שאול יחזקאל שוואַרטץ שליט"א

מו"ה ברוך מאיר בראדער הי"ו
הר"ר חיים הירש שליט"א
הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מו"ה חיים הערש מוזקאף הי"ו
הר"ר צבי יודא וויס שליט"א

מו"ה יעקב חיים פאללאק הי"ו
הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאיהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, בפתור ופרח משוקדים

ויהי מקץ שנתים ימים. במדרש איתא זה שאמר הכתוב קץ שם לחשך וכו'. ושמעתי בשם אא"ז הגאון מהרשש"ך [בס' כוס הישועות] זצ"ל רמז נאה באשר כל הגאולות תלוין במ'מון קי'ול צ'יום, ראשי תיבות מק"ץ, אך ע'ניים ואביונים אדם שאין להם משלהם כלום, ומצפין לשולחן אחרים והעולם חשך בעדם וא"א להם ליתן צדקה המה יפדו בשנים הנשארים קול צום, וכן אירע ליוסף מבית האסורים יצא למלוך, על ידי קול תפילתו וצומו, מבלי פיזור ממון כי מאין לו, וזהו קץ שם לחשך להעני היושב בחשך שם שם לו ק"ץ ראשי תיבות קי'ול צ'יום במקום מק"ץ של העשיר. **(חתם סופר)**

☆

ויהי מקץ שנתים ימים. במדרש איתא זה שאמר הכתוב קץ שם לחשך וכו'. וי"ל דהנה תיבות "מקץ שנתים" הוא נוטריקון ק"ץ מת' שנים היינו שבנ"י יצאו משעבוד מצרים ק"ץ שנה לפני גמר הת' שנים, וידוע מה שתירצו המפו' על זה שהלילות השלימו היינו שלכן יצאו ישראל לפני הזמן וחיסר הקב"ה הק"ץ שנים משום שהיו משועבדים בהם גם בלילות, ועבד עברי אינו עובד אלא ביום, וז"ש "ויהי מקץ שנתים" ק"ץ מת' שנים ולמה חיסר משום "ק"ץ שם לחושך" הק"ץ שנים שחיסר משום לחושך (הלילות) שהשלימו. **(פרדס יוסף)**

☆

ועל השנות החלום פעמים כי נכון הדבר מעם האלקים וממהר האלוקים לעשותו. ויל"פ עפימ"ש הזוה"ק כי יש ב' מיני חלומות א' ע"י מיכאל וא' ע"י גבריאל, ויש בכל אחד מעלה וחסרון, הא' יש בו מעלה שכל דבריו מתקיים ואין בו שום דבר בטל, והחסרון היא שלפעמים יגיד על זמן רחוק ולא בקרוב יבוא, והב' הוא להיפוך שיש בו דברים בטלים שאינו מתקיים, אמנם אם יהא החלום דבר המתקיים יבוא בקרב הימים, נמצא כאשר רוצה הקב"ה להראות לאדם חלום שידע שיבוא בקרוב וגם יתקיים כולו, אז שולח לו החלום ב' פעמים פעם אחד ע"י מיכאל ופ"א ע"י גבריאל, ואז יש לו ב' המעלות גם יחד, ומסיבת זה חלומו של פרעה נתקיים כולו ולא ה' בו שום דבר בטל והי' מעותד לבוא תיכף, ולכך חלם ב' פעמים בסגנון אחד ממש, וז"ש יוסף ועל השנות החלום פעמים הוא לב' טעמים, א' כי נכון הדבר, מלשון אמת נכון הדבר, וגם ממהר האלקים לעשותו, ולכן הוכרח לחלום לו פעמים ע"י מיכאל וגבריאל כאמור. **(פנינים יקרים)**

☆

ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתהו על ארץ מצרים. והקשו המפו' מי שם את יוסף לאיש שר ויועץ, הלא לא בקש ממנו רק שיפתור לו חלומו, ויש לבאר עפי"מ שאמרו חז"ל (ראש השנה דף י') דבראש השנה יצא יוסף מבית האסורים, ולפי הנראה מדברי הגמ' שם משמע דגם החלום של פרעה הי' בליל ראש השנה, והנה איתא בגמ' (שם ט"ז) בארבעה פרקים בשנה העולם נידון בפסח על התבואה ובראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון עיי"ש. והשתא מובן שפיר הענין הנ"ל וזהו שאמר יוסף ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישתיהו על ארץ מצרים, פי' דכיון שזה החלום הי' בראש השנה ולא בפסח שאז הוא זמן הדין של התבואה, אל תדמה בנפשך שלא פתרתי לך את החלום בפתרון האמיתי, אלא מפני כך חלמת זאת בראש השנה כדי שפרעה ירא איש נבון וחכם וישיתהו על ארץ מצרים, והאיש הזה נדון בראש השנה בגזירת מי ישפל ומי ירום, ולכן חלמת זאת בראש השנה דמתוך כך יוצמח ישועה לאדם. **(שם משמעון)**

☆

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי. וקשה למה תקנו להזכיר בחנוכה את יוחנן כהן גדול, ונראה דהנה אי' בגמ' (ברכות כ"ט.) יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי, והנה כשאדם עובר עבירה ורוצה לשוב בתשובה אין לו תשובה כי אם באותה מעשה (יומא פ"ו:) והנה במה נעשה יוחנן צדוקי שדרש כי בענן אראה על הכפורת (ויקרא ט"ז, ב') כמדרש הצדוקים להביא אש מבחוץ כדאי' בגמ' (יומא נ"ג.) ולכן התיקון של יוחנן הי' בימי חשמונאי שעל ידם נעשה נס חנוכה והדליק נרות בחצרות קדשך, וזהו הפי' בגמ' (שבת כ"א:) הניח חנוני את נרו מבחוץ חייב, חנוני' הוא אותיות יוחנ"ן, דהיינו יוחנן כהן גדול שנעשה צדוקי "והניח את נרו מבחוץ" דהיינו שנתן אש על הקטורת מבחוץ, וזהו חנוני' חייב, "ר' יהודה פוטר בנר חנוכה" פי' יהודה המכבי פטר את כל השנים שהי' צדוקי ע"י נר חנוכה. **(בויצינא דנהורא)**

☆

במדרש אי' הדודאים נתנו ריח זה ראובן שהציל את יוסף מן הבור ועל פתחינו כל מגדים זה נר חנוכה והיא תמוה, ונראה לפרש עפי"מ דאי' בגמ' (שבת כ"ג.) חצר שיש לו שני פתחים משני רוחות צריך להדליק בשתיהן מפני החשד פי' שהרואה אומר מדבהאי לא אדליק בהאי נמי לא אדליק, והב"י (או"ח סי' תרע"א) הקשה מהא דאי' בגמ' (ברכות ו:) שהעובר על יד פתח ביהמ"ד צריך להיכנס דאי לאו נראה ככופר ואם יש לו עוד פתח מצד אחר אינו צריך להיכנס משום שהרואה אומר בוודאי יכנס מצד האחר בפתח השני, והשתא קשיא אהדדי, ות' דבנר חנוכה משום דאיכא חסרון ממון יחשדוהו, והנה אי' בגמ' (סנהדרין צ"ט:) וילך ראובן בימי קציר חטים מכאן שצדיקים אין פושטין ידיהם בגזל, ומזה נראה גודל החמדה של האדם לממון מדהוצרך להביא ראי' שצדיקים אין נכשלים בגזל, וז"ש הדודאים נתנו ריח זה ראובן דהיינו שהכתוב שבח לראובן שלקח מן ההפקר ולא מן הגזל מזה נראה את החשד שיש לחשוד בדבר שיש בו חסרון ממון, לכן ועל פתחינו כל מגדים זה נר חנוכה שצריך להדליק בשני הפתחים משום חשדא ולא דמי לביהמ"ד דבדבר שיש חסרון ממון יחשדוהו. **(ילקוט הדרוש)**

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלפולים, בעניא דיומא נאמרים

בענין קטן שהגדיל בתוך ימי חנוכה

בספרי הפוסקים מובא שאלה לגבי קטן שהגדיל בתוך ימי חנוכה, האם יש עליו חיוב הדלקה ויכול להוציא גם גדולים בני חיובא בהדלקתו, או לא. ולכאורה הדבר פשוט שנס היה בכל יום מחדש, וכן הביא הבית יוסף (סי' תרע"ז) שבכל יום מימי חנוכה הוא מצוה בפני עצמה, [ועי' בב"ח (שם) ובמהרי"ל (סי' ב"ח).

☆

בקונטרס המילואים (בסו"ס כלי חמדה מקץ) מברר דכל ימי חנוכה הוי מצוה אחת, ומביא דברי השלטי הגבורים (פ"ב דשבת אות ז') וז"ל: כתב רבינו שלמה מי שלא הדליק בליל ראשון שוב אינו מדליק שכבר הוי דיחוי, עכ"ל.

והכלי חמדה מבאר דבריו שהיות שהמצוה מתחילה מבעוד יום וגומרה בלילה, הוי בגדר תמיד והוי מצוה אחת, וכן אם מדליק ואח"כ מפסיק, א"כ אין זה מודה בנס שהיה שמונה ימים, והרי זה כופר בנס ואינו מקיים מצוה, וממילא כל הלילות הוי מצוה אחת, עכתו"ד.

☆

אמנם בשו"ת נטעי גבריאל (סי' ד') תמה ומתפלא על גאון בהכלי חמדה, האיך נעלם ממנו דברי הב"י (סי' תער"ב) שמביא דברי הרבינו שלמה הנ"ל המובאין בשלטי הגבורים, ומבאר בהדיא שהכוונה בדבריו "שוב אינו מדליק" דהיינו שההדלקה של אותו יום כבר אין לה תקנה להדליק, אבל זה פשיטא שחייב להדליק בשאר לילות כדרך כל אדם, וא"כ הוא ממש כשגגה שיצא מלפני הגאון הנ"ל.

ועוד יתירה מזו שכל הראשונים שהביאו דברי רבינו שלמה הביאו כדברי הב"י, דהיינו שרק ההדלקה של אותו יום הוא הפסיד, וז"ל המחזור וויטרי (אות רל"ז): ששאלתם בנ"ח שלא הדליקה בלילה, כך דעתי נוטה שכיון שלא הדליקה שוב אינו מדליקה ודחוי, וכ"ה בשבלי לקט (סי' קפה) דמדברי הם משמע להדיא שרק את ההדלקה של אותו לילה הפסיד, דבכל יום יש חיוב חדש, והוא פלא.

המחנה חיים בתשו' (ח"ג או"ח סי' נ"א) מבאר בין דבריו דכל יום ויום הוי נס בפני עצמו, שהרי נעשה נס בשמן בכל יום כהנך ג' תירוצי הבית יוסף הידועים. על כן מחדש שקטן שנתגדל באמצע ימי החנוכה, אשר היה פטור להדליק בימי קטנותו שלא צריך לחזור על הפתחים וליטול צדקה או למכור כסותו בעבור קיום מצות הדלקת נר חנוכה, הגם שמברכים אשר קדשנו במצוותיו וצונו ואמרי' בגמ' דצוונו בלאו דולא תסור, אבל הרי הקטן אינו מצווה על כל מצות עשה ול"ת של תורה, א"כ בודאי הוא אינו מחוייב בהדלקת נר חנוכה.

ואפי' אי נימא שיש חיוב מטעם חינוך, מ"מ הרי חיוב חינוך הוא על אביו ולא עליו דהיינו שאביו חייב לחנכו ולהרגילו במצות, אבל עליו אין שום חיוב, (כדמובא במרדכי (פ"ג מגילה יט:) דקטן לא חשיב בר חיובא דעיקר מצות חינוך על האב ע"ש), וא"כ למשל בקטן יתום אין שום מצוה והוא פטור לגמרי, אע"פ דחזינן שאם רצה יכול להדליק ולברך ואין מוחין בידו, היינו רק משום דהרי אינו מצווה משום הלאו דלא תשא ואין לו איסור לברך ברכה לבטלה, ואע"ג דקיי"ל דקטן אוכל נבילות בי"ד מצווין להפרישו וא"כ יש חיוב על בי"ד לא להניחו לברך ברכה לבטלה, מ"מ הכא אין בי"ד מחוייב להפרישו דהרי כשיגדל כבר יהיה מחוייב לברך ברכה זו, וא"כ אינו דומה לקטן אוכל נבילות, אבל עכ"פ הא פשיטא שאין על הקטן חיוב למכור כסותו להדליק נר חנוכה, מ"מ אם נתגדל באמצע ימי חנוכה צריך למכור כסותו לקנות נר חנוכה, יען דכל יום ויום הוא מצוה בפני עצמו, ובא עליו החיוב מאותו יום שנתגדל.

וראיה לזה דכל יום ויום הוא מצוה בפני עצמו, דהא אם היה מצוה אחת א"כ גדול שלא הדליק לילה הראשונה יהיה מעוות שלא יוכל לתקון דאי אפשר לו להדליק שמונה ימים יחד או אם היה אונן לילה הראשונה לא ידליק עוד או אם היה אפי' אנוס עכ"פ איך יברך בשאר לילות.

ואפי' אי נימא דאנוס שאני כי עכ"פ היה בר חיובא, עדיין יש להסתפק במי שהיה טרוד במצוה דפטור מן הדין, ומדחזינן דלא יתכן לומר שלא ידליק בשאר לילות דהרי מפורש בשו"ע (סי' תערב ס"ב) שפסק המחבר ואם עבר כל הלילה ולא הדליק אין לו תשלומין, והרמ"א מוסיף ובלילות אחרות ידליק כמו שאר בני אדם אע"פ שלא הדליק בראשונה, עכ"ל. הרי בכל אופן דלא הדליק

מדליק בשאר לילות, משום דכל יום ויום הוא נס בפני עצמו, א"כ גם בקטן אע"פ שביום הראשון לא היה בר חיובא, מ"מ מיום שנתגדל מחוייב להדליק כשאר בני אדם.

ועיין שם שמבאר כן מדברי הגר"א בהגהותיו (שם ס"ח) דלא דמי לספירת העומר דבעינן תמימות דהכא הוי כל יום מצוה בפני עצמו, עיי"ש שהאריך בזה.

בהגהות חכמת שלמה (סי' תרע"ז ס"ב) כתב להסתפק האם חייב במותר הנרות, ואם תמצא לומר שהוא חייב, האם גר שנתגייר בלילה לאחר שתכלה רגל מן השוק [דבדיעבד מהניא טבילה בלילה כדקיי"ל ביו"ד סי' רס"ח ס"ג], או קטן שהגדיל לאחר שתכלה רגל מן השוק לשיטת הסוברים דבעינן שעות בשנים (דהיינו שרק כשמגיע השעה שנולד נעשה בן י"ג], האם יהיה חייב באותו לילה או לא.

והנה המג"א כתב בשם הגהות מנהגים (בסי' תרפ"ז וז"ל: דגר שנתגייר קודם הנץ החמה פטור מקריאת המגילה של הלילה דעיקר מצותה ביום, והביאור בדבריו משום דבעינן כולו בחיובא וליכא, פי' שאם בשעה שהגיע זמן החיוב דהיינו בלילה הוא לאו בר חיובא אינו מחוייב לקרות המגילה ולהשלימה קודם הנץ כי אין עליו חיוב תשלומין כי בזמן החיוב לא היה מחוייב, ובדקיי"ל באונן במוצאי שבת שאין עליו חיוב להשלים אח"כ הבדלה, אבל אה"נ על הקריאה ביום חייב כיון שעיקר מצוותה ביום.

משמע דכיון כשמגיע זמן עיקר החיוב הוי כולו בחיובא וכבר מחוייב בדבר, הוא הוא הסיבה המחייבת אותו בקריאת המגילה, אבל אם בשעת עיקר החיוב אינו עדיין מחוייב בדבר, אז נפטר לגמרי מקיום מצוה זו, וא"כ לענינינו בחנוכה דכל הימים שווים נמצא דיפטר לגמרי ממצות הדלקה, כיון שבזמן שהתחיל עיקר המצוה דהיינו יום הראשון לא היה עדיין בר חיובא.

אמנם כתב דנראה לחלק בין מגילה לחנוכה, דהתם בפורים היה הנס קודם יום י"ד, ויום י"ד היה כבר יום מנוחה ואינו רק לזכרון יום דאתמול, ולכך אם לא היה עיקר המצוה ביום היה נפטר גם מקריאת המגילה ביום, משא"כ בחנוכה דכל יומא נס חדש איתא, א"כ חייב לברך על להבא.

וממשיך הנ"ל לבאר בפלוגתת בית שמאי ובית הלל, דחד אמר דב"ש דסבר פותח והולך הוא משום דכנגד ימים הנכנסין, וב"ה סבר מוסיף והולך משום דכנגד ימים היוצאין, ולכאורה מה נפק"מ להלכה מה היה טעם מחלוקתן.

אך לפי הנ"ל יובן שפיר, דנפקא מינה יהיה לגבי קטן שנתגדל וגר שנתגייר בתוך ימי חנוכה, הנה אי טעמא דב"ש משום נגד ימים הנכנסין גם הקטן חייב להדליק לפי ערך ימים הנכנסין ככל אדם, אבל לב"ה דהוא כנגד ימים היוצאין הרי ביוצאין לא היה בר חיובא ולכן אין שייכות מהדרין בקטן או גר, (עיין שם שמבאר שלטעם הב' בגמ' שטעמו של ב"ש הוא כנגד פרי החג, יהיה איפכא דלב"ה ניחא ולב"ש יוקשה).

על כן נמצא לבית הלל, קטן שנתגדל או גר שנתגייר באמצע ימי חנוכה, או שמדליק רק נר אחד כל יום , או דאז מודים לבית שמאי דפותח והולך, והוא נפלא.

בספר צפנת פענח בכללי התורה והמצות (חנוכה אות נ"ה) כתב לחקור אי שמונת ימים הם מציאות אחת או נפרדים, וכתב לתלות הדבר בפלגתת רש"י ותוס' (שבת כג.) גבי עששית שהיתה דולקת כל היום מערב שבת, למוצאי שבת מכבה ומדליקה, ורש"י פירש דאיירי בנר חנוכה שהדליקה בערב שבת ובמוצ"ש צריך לכבותה ולהדליקה מחדש, והתוס' פירשו דאיירי כשהדליקה בערב שבת לשם נר שבת, עיי"ש.

והנה רש"י סבר שכל יום היא מצוה אחרת, לכן לא מהניא הדלקה דאתמול על היום, ותוס' סברי דחדא מצוה היא, לכן פי' שהדליקה לכבוד שבת, עיי"ש. (ועיי' בחידושי חת"ס (שם) שכתב לבאר כעין זה).

בתשו' נטעי גבריאל (שם) מביא עוד ראיה לשיטת הסוברים שקטן שהגדיל מחוייב להדליק, מדברי המהר"ם שיק בתשו' (או"ח סי' רס"ט) לענין קטן שהגדיל בימי הספירה שכתב לחדש דאע"ג דקטן פטור מן המצוות, מ"מ אם עשה המצוה חל עליו שם קיום מצוה כגדר אינו מצווה ועושה והוי כנשים שפטורות ממצות עשה שהזמן גרמא ורשאין לברך, עיי"ש. ולפי"ז הכא נמי הכא הוי בגדר אינו מצווה ועושה ואפי' מה שהדליק מקודם גם נחשב לו.

[ואגב דברי המהר"ם שיק מובנים שפיר עפי"ד האגלי טל (במלאכת חורש סי' ק"א) דהא דאמרי' דקטן אין לו מחשבה, הני מילי כגון שעשה כלי ורוצים שע"י מחשבתו שייחד כלי זה ייחשב לכלי, בזה אמרינן שאין לו מחשבה, אבל על מעשיו של הקטן עצמו אמרינן דמחשבתו מחשבה, ונחשב שהקטן עושה מצוה, עיי"ש.].

☆

ועוד מביא דברי החסד לאברהם (מהגאון ר' אברהם תאומים ז"ל אות נ"ו) שחידש בגר שנתגייר בימי הספירה שחייב לספור ספירת העומר, אע"ג דלא שייך תמימות, דכיון שהיה יכול לספור מקודם חשיב תמימות.

ומביא ראיה מסוכה דקיי"ל (דף כז:) דבעינן סוכה הראויה לשבעה, וקאמר שם בגמ' דמודה ר"א בגר שנתגייר בחוה"מ שחייב בסוכה של שלא ישב בלי חסרון בנתיים, חשוב כמקיים כל המצוה, א"כ הכא נמי חשיב תמימות, וכן הובא בתשו' מהר"ש ענגיל (סי' קי"ב ח"ז).

ודון מינה דה"ה הכא דאפי' את"ל דפטור בימי קטנותו, מ"מ עכשיו שהגדיל חל עליו לעשות מה שאפשר וחשוב כאילו מקיים כל המצוה, עיי"ש עוד בזה.

חיי"ם וברכה למשמרת שלום

באותות כבוד הוקרה, נקדם בזאת השורה, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה, קדם מע"כ ידידינו הנכבד האי גברא יקירא, גריס באורייתא תדירא, עומד תמיד לימין מוסדותינו הק' במסירות רבה, ברא כרעא דאבא, במעשי הצדקה והחסד במידה מרובה, חיי"ם שיש בו אהבת תורה ויר"ש וכל מידה נכונה, נעים הליכות ורב תבונה, רחים ומוקיר רבנן ואיהו גופיה צורבא מרבנן

הרבני הנגיד החשוב והמרומם

הרה"ח ר' חיים לעווי שליט"א

אב"י בעיה"ב וויען יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, קול ששון בארמונו, באירוסי בנו, הבחור החשוב והמופלג נ"ו

יה"ר מלפני אבינו שבשמים, שמשמחה זו יתמשך לו ברכות בכפליים, ושפע רב במלוא חפניים, כי אורך ימים ושנות חיי"ם, ויזכה להוסיף במעשי הצדקה והחסד לפרט ולכלל, ובשכר זאת יתברך בברכה והצלחה על כל צעד ושעל, וכט"ס.

המברכים בברכת מזל טוב, מריחוק מקום וקירוב לב

הנהלת מוסדות סאטמאר

בני ברק יצ"ו

Yetev Lev
D'Rabeinu Joel D'Satmar
Gretz Yisruel Inc.

מוסדות יטב לב
דרבינו יואל מסאטמאר
בארה"ק תובב"א

ע"ץ חיי"ם הוא למחזיקים בה

ברגשי הודאה והערכה, נשגר בזה כוס של ברכה, בברכת מזל טוב, מריחוק מקום וקירוב לב, קדם מע"כ ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, כשלמה עוטה אורה, נודע לעוז ולתפארה, מסור בלב ונפש בגוף ובממון למען כוללינו המעטירה,

הרה"ח ר' גבריאל וויס הי"ו

אב"י במעלבארן-אויסטראליע יצ"ו

לרגל השמחה שבמעונו, קול ששון בארמונו, ורוממות קל בגרונו
באירוסי בתו המהוללה שתחי' למזל טוב ובשעטו"מ

יה"ר שתזכו לראות ולרוות רב תענוג ונחת מהם ומכל יוצאי חלציכם, ותזכו להמשיך במעשי צדקה וחסד לאורך כל ימי חייכם, ואלקא דמאיר יענכם, להניח ברכה אל תוך בתיכם.

המברכים ביקרא דאורייתא

הנהלת הכולל

פניני התורה

פנינים והידושים בגמרא מס' פסחים הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הבוקר אור והאנשים שולחו, ובמס' פסחים (דף ב.) מפרש, כמאן דאמר צפרא נהר וכדרב יהודה אמר רב דאמר לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב, ופירש"י היוצא לדרך יכנס ערבית לבית מלון בעוד החמה זורחת, ולמחר ימתין עד הנץ החמה ויצא וכו', ומה היא טובתו מפני החיות והלסטים. ובתוס' (ד"ה יכנס) הקשה הר"י דבפרק הכונס (בבא קמא ס:) משמע דטעם הוי משום מזיקין. ודקדק בצל"ח למה שביק רש"י הכא הטעם מפני המזיקין, דבפרק הכונס פירש"י (ד"ה בכי) גם כן הטעם מפני המזיקין, ובגליון הש"ס לרבי עקיבא איגר ז"ל בפסחים ציין להגמרא במס' יומא (דף כא. ד"ה היוצא יחידי) ששם פירש"י הטעם משום מזיקין. וצריך להבין למה שינה את טעמו הכא.

ואפ"ל על פי מה דאיתא שם להלן בגמרא (דף ח:) בעו מיניה מרב הני בני בי רב דדיירי בבאגא (פי' בכפרים שבבקעה), מהו למיתי קדמא וחשיכא לבי רב, ופירש"י כלום יש להם לירא מן המזיקים, אמר להו ניתו, עלי ועל צוארי, (ודאי לא יזיקו שהמצוה מגינה עליהם). אך שם בגמרא מבואר דהיכא דשכיח היזיקא חיישינן, וצריך לומר דרב סבירא ליה דהזיקא דמזיקין הוי מילתא דלא שכיחא, ולכן צוה לתלמידו לבא לבית המדרש, שאין להם לירא מן המזיקין, דבהזיקא דלא שכיחא אמרינן שלוחי מצוה אינן ניזוקין.

ובזה יתבאר היטב דברי רשיז"ל, דהתם בפרק הכונס ובמס' יומא איירי בסתם היוצא בדרך, ולא מייתי בגמרא הך קרא דהבוקר אור, ואינו מדבר משלוחי מצוה, ולכן מפרש רש"י הטעם מפני המזיקין, דבסתם היוצא לדרך, צריך לירא אף מהזיקא דלא שכיחא, מה שאין כן הכא דאייתי קרא דהבוקר אור, שהפסוק מדבר בשבטים שהיו שלוחי מצוה, שהלכו במצות אביהם לארץ מצרים להביא תבואה, הרי לא היה להם לחשוש מפני המזיקין, דהיכי דלא שכיחא הזיקא אמרינן דשלוחי מצוה אינן ניזוקין, ולכן פירש"י הטעם מפני החיות ומפני הלסטים, דאלו שכיח הזיקא, ואף בשלוחי מצוה חיישינן.

1 קהילות אפטיילונגען 2 מודעות וחדשות
3 הוק-אפ'ס 4 דברות קודש 5 מסיבות
6 שיעורים ודרשות 7 חק וחו"ר 9 מערכת

טעל. סיסטעם לתלמידי וחסידי סאטמאר ברחבי תבל
קול סאטמאר
שיעורי תורה • דברות קודש • מסיבות • מודעות ועוד
212-444-9899 718-305-6942

לאקאלע נומערן
ברוקלין 718-504-2188
קרית יואל 845-537-6660
מאנסי 845-694-4550
לאנדאן 020-8002-9580
מאנטשעסטער 0161-420-8878

צו ספאנסערן \ אדווערטייזן רופט:
718.551.7519

718-305-6942 • 212-444-9899

פך אחד
שמן טהור

גיסט אריין "שמן זית זך" אינעם
פך שמן טהור" בחותמו של כהן גדול!

כדי די ליכטעלעך פון די טויזנטער תשב"ר במוסדותינו הק'
אין ירושלים און בני ברק זאלן קענען לייכטן בקדושה!

ביטע נעמט אויף אונזערע עסקנים בסבר פנים יפות
און זייט אייך משתתף מיט א שיינעם סכום

"חנוכה געלט"

לטובת מוסדות יטב לב דרב"י בארה"ק

מוסדות יטב לב
דרב"י בארה"ק

ירושלים
בני ברק

חוקים להורותם

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים,
עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

המשך פרטי דינים בהלכות חנוכה (ב)

<u>טלטול המנורה בשבת</u>

אסור לטלטל בשבת את המנורה אפי' אחר שנכבה, וה"ה הטס, הכסא, והשולחן שהונח שם המנורה (דהוי בסיס לדבר האסור), ואם הניח על השולחן או על הכסא דבר היתר שהוא חשוב יותר מהאיסור מותר לטלטלם בשבת לצורך מקומו דהיינו שהוא צריך להשתמש במקום שמונח שם המנורה, (ובס' דברי יחזקאל החדש להגה"ק משינאווא זי"ע מביא שהנשים הניחו הרבה תכשיטים במקום הנרות לתכשיטי מצוה בערש"ק להתיר טלטול הספסל. - אך אמר לי הרה"ג ר' שלום קליין שליט"א דדעתו דלא מהני הנחת דבר היתר על הכסא בכדי לטלטל המנורה, דהא כל ההיתר לטלטל כשיש על הבסיס גם דבר היתר הוא משום דאז נעשית הבסיס טפל גם להיתר ולא נחשב כבסיס לאיסור לחוד, וזה דווקא כשמניח ההיתר במקום שההיתר יש לו שייכות לשם (כגון הנחת חלות על השולחן שמונחים שם הנרות, דהשולחן נעשית בסיס לחלות ולשולחן), אבל כשמניח היתר במקום שאין לו שייכות שם (כמו הכא שמניח חפץ על הטס או על הכסא שעליו מונח המנורה) לא נעשית הבסיס טפל להיתר, אולם יש מקום לומר דאם מניח שם זמירות של חנוכה וכדו', דבר שיש לו שייכות שם אז גם לסברא זו יהא נחשב כבסיס להיתר).

והיתר הטלטול הוא דווקא כשמטלטל לצורך המקום שהוא צריך להשתמש שם או לעבור באותו מקום, אולם אסור לטלטל המנורה בכדי שלא ישבר, חוץ כשחושש שאם ישבר או יהא חשש הזיקא או מותר אפי' משום שמא ישבר.

ולטלטל בגופו כגון לדחוף ברגליו את הטס או הכסא עם המנורה מותר (שו"ע או"ח סי' רע"ז רע"ט, ש"י, שי"א, ואכמ"ל), ומכל מקום אסור לטלטלו לפני שהסתיים הזמן שהם חייבים לדלוק, דהיינו חצי שעה לאחר צאת הכוכבים, אולם כתב הא"ר (סי' תרע"ב) דצריך ליזהר לכתחילה שלא לטלטל את המנורה כל זמן שהנרות דולקין (או"ח סי' רע"ז, ועי' סי' רע"ז ובנו"כ שם).

* * *

המדליקין נרות חנוכה סמוך לפתח, אסור לפתוח את הדלת אפילו בנחת, אם יש חשש שהנרות יכבו.

<u>הלל בחנוכה</u>

בתפילת שחרית כל ח' ימי חנוכה אומרים הלל שלם (סי' תרפ"ג, והטעם כיון דכל יום נעשה נס חדש ולכן גומרים את ההלל).

נשים - נחלקו הפוסקים אי נשים חייבות בהלל בחנוכה, י"א דחייבות כיון דאף הם היו באותו הנס (שו"ת התעוררות תשובה סי' תע"א, שד"ח אש"ד חנוכה סי' ט', שו"ת שבה"ל ח"א סי' ר"ה, והכיחו מתוס' סוכה דף ל"ה דנשים חייבות במצוות לילי הסדר כיון דהיו באותו הנס).

וי"א דנשים פטורות (שד"ח שם בשם החשק שלמה, ועוד פוסקים וכ"מ בביאוה"ל סי' תכ"ב דרק בליל פסח הן חייבות, ובכלי חמדה פר' מקץ במילואים אות ב' דדווקא בפורים הם חייבות במגילה אף דהוי מצוה שהזמן גרמא, דבפורים משום פרסומי ניסא יש רק מצות מגילה לכן חייבות בזה, משא"כ חנוכה שיש ב' מצוות משום פרסומי ניסא דהם הדלקת הנרות והלל א"צ לחייבן בהלל).

ומ"מ אף להסוברין שאינם חייבות, יכולות הן לומר ההלל בברכה (ביאוה"ל סי' תכ"ב ד"ה הלל).

הפסק באמצע ההלל - אסור להפסיק בדיבור באמצע ההלל, ואף בשתיקה אין להפסיק שיעור שהייה שיש בו כדי לגמור את כל ההלל.

אם שומע באמצע ההלל קדיש או ברכה, בין הפרקים מותר לענות אמן על כל ברכה או דבר שבקדושה ששומע חוץ מברוך הוא וברוך שמו, ובאמצע הפרק מותר לענות רק אחר ברכת "הקל הקדוש" ו"שומע תפילה", ועל קדיש רק "אמן יהא שמיה רבא", ול"אמן" של דאמירן בעלמא, ובקדושה רק ל"קדוש" ו"ברוך" (דבימים שגומרים את הלל דינו כהפסק באמצע קרי"ש, ובין הפרקים הם: בין "הללויה" ל"בצאת ישראל", בין "החלמיש למעינו מים" ל"לא לנו" וכן הלאה, ובין "לעולם הללויה" ל"הודו לה' כי טוב", וי"א דגם בין "כי לעולם חסדו" ל"מן המצר").

טעימה קודם הלל - אין לטעום קודם הלל, ורק מי שלבו חלש יש להקל בטעימה (שו"ת שאילת יעב"ץ ח"א סי' מ' דדמי לקודם התפילה דהלל שייך לתפילת שחרית, אלא שהוא סובר דגם קודם התפילה אינו אסור למי שלבו חלוש, וכן נקט למעשה בדע"ת סי' תכ"ב שאסור בטעימה קודם ההלל).

אמירת ההלל - יש לאומרה בעמידה (סי' תכ"ב סעי' ז', והטעם לפי שההלל היא עדות שבחו של מקום ונפלאותיו ונסים שעשה לנו, ועדות צריך שתהא בעמידה, וכן כתוב הלללו עבדי ה' ש"עומדים", ומיהו בליל פסח מתוך שחולקים אותו ואין אומדים אותו כולו כאחד, לא מטרחינן לעמוד בכל פעם, ועוד שבליל פסח היא בדרך חירות וזהו בישיבה והסיבה).

ובדיעבד אם קראה בישיבה יצא, ולכתחילה יש להיזהר שגם לא יסמוך עצמו על השולחן או כותל וכדו' בענין שאם ינטל הוא יפול (ביאוה"ל שם בשם מ"א). אך מי שקשה לו העמידה אף לכתחילה יכול לשבת (ערוה"ש שם).

הלל בעל פה - מותר לקרוא הלל בעל פה, ואף דדברים שבכתב אין רשאים לאומרם בעל פה, אמירת הלל מותר כיון שרגילין לאומרה וכל דבר שרגילים מותר לאומרם בעל פה (ביאור הלכה סי' מ"ט ד"ה כגון בשם תוס' ישנים דיומא).

ודווקא אם רגיל בפיו היטב שלא יבוא לטעות בו, כי בקל יכול לטעות כגון באמירת לא לנו, כשאומר "אזנים להם ולא ישמעו" לקאפיטל קל"ה בתהלים ויאמר "אזנים להם ולא יאזינו"... ולא יצא ידי הלל וגם ברכתו יהיה לבטלה.

הלל ביחידות - אם קורא ההלל ביחידות, אם באפשרותו יבקש מב' אנשים אחרים כשאומר הודו שיענו אחריו "הודו לה' כי טוב", (סי' תכ"ב סעי' ב' ברמ"א, ודווקא ב"הודו" ולא ב"אנא ה'", כיון דשייך זה ביותר דהרי אומר הודו ומשמע דלאחרים אומר כן, ואף דבהודו לה' בהלל הגדול שאומרים בשבת לפני "ברוך שאמר", אומרים אף ביחידות, שאני הכא דהוא דרך שירה צריך שיענו אחריו כמו בשירות הים).

הילולא דצדיקיא

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הגה"ק רבי **חיים** בן הגה"ק רבי יחיאל זי"ע **מטשערנאוויטץ**

בעמח"ס "באר מים חיים" יומא דהילולא כ"ז כסלו (תקע"ח)

הגה"ק רבי חיים מטשערנאוויטץ זי"ע בעל "באר מים חיים" היה מפורסם בגודל להב השלהבת שבערה בו מקדושת השבת עד שלא היה מסוגל לישון.

וידוע העובדא שפע"א נקלע יהודי כפרי אחד בערש"ק לטשערנאוויץ לרגל מסחרו, כשסכום כסף גדול בחיקו, וכיון שלא הי' לו שם שום מכיר או מודע שיוכל להפקיד אצלו ממונו עד צאת השבת גמר בדעתו למסור את ממונו לרב דמתא ובוודאי הוא איש מהימן, וכן עשה.

באותו ערב שבת נכנסה אל הרה"ק אשה ענייה בבכי מר, היות ובתה צריכה להכנס לחופה בו ביום ומפאת שאין לה לסלק את הנדוניא לא רוצה החתן בשום אופן ללכת אל החופה ורוצה לנתק את כל קשרי החיתון, דבר שיגרום בושה וחרפה להכלה ולכל המשפחה, הרה"ק נתן לה תיכף את צרור הכסף שזה עתה קיבל ואמר לה מהרי לסלק את את הנדוניא ועוד היום הכניסי את בתך לחופה, האשה יצאה מאת פני הרב בשמחה ואושר ששמחתה לא תופר ועוד באותו יום נכנסה בתה לחופה.

עם יציאת השבת הגיע הלה לבית הרב לגבות את פקדונו, הרה"ק התנצל לפניו וסיפר לו אשר העיל בת ישראל ומשפחתה מקלון גדול וזה נעשה ע"י מעותיו, והוסיף כי הוא מבטיחו שתוך כמה ימים יחזיר לו כספו בשלימות, ולעת עתה מברכהו שיצליח פי כמה בכל עסקיו, ואכן ההצלחה האירה לו פנים במאוד והרויח סכום גדול אשר לא תיאר כלל לעצמו.

היהודי שוב לא רצה לקבל את הסכום מאת הרה"ק על אף הפצרותיו ותחנוניו באמרו שכבר הרויח פי כמה מהסכום שמסר לידי הרב וברור לו שזאת היתה לו ע"י ברכתו, הרה"ק שאל אותו, במה אברכך, הלה לא היה לו שום מענה בפיהו, ויאמר לו הרה"ק: בעבור הנסיון שעמדת שלא חפצת לחלל את השבת, ומסרת כספך לאיש בלתי מוכר לך, ומצוה זו גררה מצוה אחרת שהצלת משפחה שלמה מקלון, ע"כ אברכך שתרגיש טעם השבת כל ימי חייך כפי שאני מרגיש.

ויהי בבוא האיש לביתו כבר היה ביום הרביעי ומאז נתלהבו בקרבו רשפי אש שלהבת מקדושת השבת הממשמש ובא והיה נהפך לאיש אחר, וההתלהבות הלכה וגדלה עד שכבר בערש"ק הפיל פחד על כל בני ביתו, ומה נהדר הי' מראהו בשבת עצמו שנשתנו פניו לגמרי ובהתלהבות נוראה הי' מקבל את פני שבת מלכתא, כאשר במשך כל השבת היו פניו בוערות כגחלי אש, והי' שרוי בשמחה רבה ובהתרוממות נפלאה עד צאת השבת, אולם במוצש"ק חזר להיות כאחד האדם, והשקיע ראשו במסחר כדרכו, ובהגיע יום הרביעי החל שוב רוח השבת לפעמו, וכך נשנה הדבר מדי שבת בשבתו לאורך שנים רבות.

מקובל שהרה"ק ר' אלימלך מליזענסק אמר פעם לתלמידיו אם רוצים לראות איך יהודי פשוט מקיים ומכבד את יום השבת כבעל מדריגה גדול ילכו אל ר' הירש מאסיובר (שמו של הכפרי הנ"ל) הם הלכו אליו וראו את כל התפארה, והוא סיפר להם שהכל בא לו בעטיו ובברכתו של הרה"ק מטשערנאוויטץ ה"באר מים חיים".

<u>צור קודש מחצבתו</u>

איש חסיד וירא אלוקים היה ר' שלמה טארר, הוא דר בעיירה הסמוכה לבוטשאטש אשר בחבל גאליציע, ויהי האיש עובד אלוקים באמונה ובתם לבב, בעיירתו מתהלכות שמועות וסיפורים מדהימים אודות צדקתו ומסירות נפשו לכל דבר מצוה, מוכן ומזומן הוא להפקיר את נפשו ומאודו למען קיים מצוות בוראו, פע"א ומשום סיבה כל שהיא שכח למכור את הי"ש שבבית המזיגה שלו לנכרי בערב פסח עד שעבר עליו הפסח, הוא הכין את עצמו לקיים המצוה בכל מאודך ובדעתו לשפוך את כל הי"ש ללא כל התחכמות, הוא ציוה לאשתו להכין סעודה גדולה וזאת לבטא את שמחתו שמוסר כל ממונו למען מצוה אחת, הוא פקד על משרתו שיקרא לערלים שינגנו והוא עמו שפך את הי"ש ובשעת מעשה כרכר ורקד בכל עוז ובהתלהבות עצומה, בני הכפר הערלים הלכו מיד לאדון הכפר וסיפרו לו שר' שלמה בעל בית מזיגת הי"ש נשתטה ויצא מדעתו וזה לו האות כי שפך את כל הי"ש לעיניהם ועוד רקד

בזמן איבוד הי״ש, האדון ציוה מיד לסלקו מהכפר, וכך יצא ר׳ שלמה נקי מכל נכסיו בקיומו ע״י כך מצוה של ביעור חמץ.

בימים ההם ור׳ שלמה נודד ממקום למקום בעירום ובחוסר כל, ביום מן הימים הגיע אליו שמועה רעה, שאחיו שהי׳ עתיר נכסין מת ולא השאיר אחריו בנים, אלמנתו נשארה כבולה ללא אפשרות לינשא עד שיבא אחי בעלה והוא ר׳ שלמה כדי לקיים בה מצות חליצה, אבל היא בידעה מה רב המרחק בין מקומה למקום מגוריו של ר׳ שלמה כמעט ונתייאשה, ולא עלה בדעתה שיבוא לחלצה, והיא תשאר עגונה כל ימיה, ברם לא איש כר׳ שלמה יחרד וילפת מלעבור מרחקים עצומים למען קיום מצות ה׳, הוא שם נפשו בכפו ויצא אל מקום אחיו המנוח, שבועות וחדשים מרובים ארכה נסיעתו הקשה, ללא פרוטה בכיסו וללא בגד ראוי שיגין עליו מפני רוחות ושלגים, והוא בשלו, מטרה אחת ויחידה לו, להוציא אשת אחיו מכבלי עגונה, ובמטרה קדושה זו לא עכבוהו גשם ושלג רוח וסערה, ויהי בעת היפרד ר׳ שלמה מעמה לאחר שהתירה מכבלי עיגונה, הפצירה בו במאוד שיואיל ליהנות מהטוב הרב שנתן לה האלוקים, ותושט לו מלא חפניים זהובים, אך הוא דחה בשתי ידים באמרו שאין בדעתו ליהנות ממצוה כה נדירה כמצות החליצה שהגיעה לידו ע״י נסיונות ויסורים קשים עד למאוד, בשובו משם נגלה אליו אליהו הנביא ובישרו שבזכות המצוה שקיימה תוך מסירות נפש עצומה יזכה שיוולד לו בן בעל נשמה גבוהה וקדושה, אשר אור תורתו וקדושתו תאיר ותזרח על פני תבל, ואכן לתקופת השנה נולד לו בן ויקרא שמו בישראל חיים, שהתפרסם כעבור שנים על שם ספרו ״באר מים חיים״ הלא הוא הרה״ק ר׳ חיים מטשערנאוויץ זי״ע.

ואלה תולדות

הרה״ק ר׳ חיים מטשערנאוויטץ נולד בשנת תק״כ בכפר הסמוכה לבוטשאטש לאביו ר׳ שלמה שהי׳ מרביץ תורה בק״ק הורודנקא, אחיו של ר׳ צבי מפודהייץ (חותן הרה״ק ר׳ מאיר מפרעמישלאן זי״ע) מצאצאי הב״ח והחלקת מחוקק.

עוד בהיותו יניק וחכים כבר החלה רוח ה׳ לפעמו וראו בו כי לגדולות נוצר ולאילנא רברבא יתעביד, ושעל הנער הזה בישר אליהו הנביא שאורו יאיר על פני תבל.

בצעירותו נשלח ע״י אביו ללמוד תורה בבוטשאטש שהיתה עיר גדולה לאלוקים חבירו היה הרה״ק ר׳ אברהם דוד מבוטשאטש בעל ה״אשל אברהם״ ו״דעת קדושים״ אם כי היה גדול ממנו בשנים, ויחד קיבלו את תורתם מפי רבם הגאון רבי צבי הירש קרא אב״ד בוטשאטש ובעל ״נטע שעשועים״.

באותו זמן החל גם להסתופף בצל רבו המובהק הרה״ק ר׳ יחיאל מיכל מזלאטשוב זי״ע, שם התבלט כאחד המיוחדים שבחבורה, כשרבו מרעיף עליו אהבה וחיבה מיוחדת, הדבר בא לידי ביטוי עז בהסכמתו של הרה״ק ר׳ מרדכי מקרעמניץ זי״ע (בנו של הרה״ק מזלאטשוב זי״ע) על ספרו ״שער התפילה״, וז״ל: ״ראיתי וידעתי מטעם עריבות חיבת ידידות מכבוד אבי אדמו״ר הרב הקדוש החסיד המפורסם לכל באי עולם מוה״ר יחיאל מיכל זלה״ה אליו, שחיבבו ביותר ויותר, כבבת עינו היה אצלו ואהבת עולם חיבבו״.

כן ביקר בהיכלי הקודש של המגיד הק׳ ממעזריטש, הרה״ק ר׳ פנחס מקאריץ זי״ע, והרה״ק ר׳ ברוך ממעזיבוז זי״ע.

על כס הרבנות

לפני הכהנו כרב בעיר הגדולה טשערנאוויץ כיהן כרב בעיר קוזובא ואח״כ בעיר קריפטץ, אך שם לא האריך ימים על ממלכתו, וסבל רבות מתושבי העיר שהוכיחם רבות שישובו מדרכיהם הרעים, לבסוף מחמת ריב שפרץ בינו לבין תושבי העיר שלא אבו לקבל את תוכחתו, נאלץ לעזוב את העיר.

בשנת תקמ״ט נקרא לכהן פאר כרבה של טשערנאוויטץ אשר בגליל בוקאבינא, שם הנהיג את עדתו ברמה, אשר אהבוהו אהבה עזה, לאחר כמה שנים התמנה לרב הגליל של בוקובינה כולה, ואף אושר והוכר רשמית ע״י השלטונות האוסטרים ששלטו שם באותה העת.

בגלילות בוקאבינא וולחייא, היו התושבים נמנים על פשוטי עם ובעלי נפש גסה, הרה״ק בענותנותו הגדולה התהלך עמם באהבה וחיבה ובדרכי נועם היטה את אורחותיהם לטובה, בכל מקום אליו הגיע לא נח ולא שקט עד אשר ביסס שם את יסודות היהדות, על ידי ייסוד בתי מדרשות והחדרת החינוך הטהור לצעירי המקום, כאשר הוא מרעיף עליהם אהבה וחיבה, ומשפיע עליהם מהודו ומיראתו הטהורה.

מספרים זקני העיר טשערנאוויץ מה ששמעו מאבותיהם שמוראו וחיתתו של הרה״ק הי׳ על פני כל אנשי העיר ותקיפותו ועוז רוחו בענינים הנוגעים לכבוד שמים, עוברות כחוט השני בין כל שנות רבנותו, מעולם לא נרתע למחות בידי פורצי גדר, גם כאשר נגע הדבר לכבודו, אלו שהעיזו להמרות את פיו היתה בם יד ה׳ ונענשו קשות, כאשר סירב אחד ליצו ב״ד היה הרה״ק קורא מתוך החומש את העונש הקבוע לו, וכפי שמסופר על איש אחד שקרא לו שיבוא להתדיין לפניו ולא רצה לבוא, והיה שולח שליחים להתרותו, ומשלא נענה לשלוחים לקח את החומש בידו וקרא את העונש למי ״שלא ישמע לכהן שבימיך שאנוכי אדרוש מאתו״, ומיד נענש המסרב במיתה רח״ל.

בעירו היה גר בעל מנגן נפלא ושמו שמעון, בשירתו הנפלאה היה כובש את ליבם של יהודי העיר, עד אשר באחד הימים החליטו פה אחד עם ראשי הקהילה למנותו כחזן בית הכנסת בעיר, הרה״ק אשר נודעו לו דרכיו המקולקלים של אותו חזן, לא אבה ליתן את הסכמתו לכך, אולם דעתו לא התקבלה על ראשי הקהילה שחשקה נפשם בשירתו של אותו שמעון, כשנוכח הרה״ק כי מחלוקת גדולה תצמח באם יצא נגדם בעוז ובתוקף, שלח לידידיו הרבנים הגאונים מכתב כתוב ברמיזה: ״שמעון דורש כל אתין שבתורה, ״את״ החזיר, ״את״ הנבילה, ״את״ הטריפה, כיון שהגיע ל״את״ ה׳ אלוקיך תירא פירש״, במכתב תשובתם כתבו אלו, כי למען הרבות שלום ימנע מלהכריז מלחמה נגדם, בסוף תשובתם הביעו אלו את תקוותם כי בוודאי ימצא ברוב תבונתו דרך מחוכמת להדיח את שמעון ממשמרתו, בסופו של דבר אכן נתמנה אותו שמעון למשרה הרמה, הרה״ק ניסה לקרבו ולדבר על ליבו שיחדל ממעשיו המקולקלים, אולם כשנכח לראות כי דבריו נופלים על אזנים ערלות החליט לפעול בדרך אחרת, הוא החל להתיידד

עמו, בכל סעודה שהסב בה הגיש לו הרה"ק כוס יין ישן, וכך הרגילו בשתיה, עד שבמשך הימים התחיל הלה להתגולל ברחובות העיר אפוף שכרות ונתבזה כאחד הריקים, אנשי הקהל אשר הדבר הסב להם בושה וחרפה, העבירוהו תיכף ממשרתו, ואז נוכחו הכל לראות כח ראייתו העמוקה של רבם ומיהרו לפייסו ולבקש את סליחתו.

עשרים ושלש שנים ארכה כהונתו, עד אשר פרצה המלחמה בין אוסטריא לראמעניא, וכתוצאה מכך עבר כל חבל בוקאבינא לידי האוסטרים שהחלו להצר את צעדי היהודים כשגזרו לאסור תפילה בציבור, וכן על חובת הלימוד בבתי"ס הממשלתיים. הרה"ק לחם כנגדם בכל עוז כאשר הקהיל קהילות ברבים ולימד את עדתו תורת ה', ובזה הצית כאש את זעמו של שר העיר וציוה לאסרו בבית האסורים, ורק לאחר מאמצים רבים של אנשי קהילתו הצליח להשתחרר אבל הוא נאלץ לעזוב את העיר, בצאתו את העיר פקד על משמשו שנשאר בעיר שישים עינו על הביהמ"ד וישמרנו מכל משמר, מאוד מאוד החשיב והעריך הרה"ק את בית מדרשו וקדושה מיוחדת שררה עליו, וסיפרו זקני העיר טשערנאוויטץ כי הביהמ"ד עמד מול פרעות ומלחמות רבות שהי' מנת חלקם של תושבי בוקאבינא, ובעוד שכל הבתים הסמוכים אליו נהרסו עד היסוד, עמד הביהמ"ד על תילה רבות בשנים, ועד היום הזה בנוי לתלפיות ביהמ"ד הנקרא ע"ש ה"באר מים חיים".

או אז התכונן למלאות את שאיפתו העזה מאז, לעלות ולחונן את עפרה של הארץ הקדושה, ויהי בצאתו מן העיר טשערנאוויטץ יצאו אנשי העיר ללוותו כשלא יכלו להיפרד מרבם ומאורם, הרה"ק הבטיח להם אז שלעולם יהא נקרא ע"ש העיר הזאת טשערנאוויטץ, ואכן ע"ש זה נקרא עד היום הזה על אף ששימש ברבנות בכמה עיירות.

בדרכו לא"י עבר דרך העיר בוטשאן ולהפצרת בני העיר נעתר לכהן פאר בעירם, כמו"כ כיהן אח"כ בעוד כמה קהילות שונות וחשובות, מוהילוב, וקישינוב, עד אשר עלה בידו להגשים את מאויו לעלות לא"י שם השתקע בעיה"ק צפת, ובה חי את שארית ימיו בקדושה ובטהרה עד יום הסתלקותו לגנזי מרומים ביום כ"ז כסלו נר שלישי דחנוכה שנת תקע"ח לפ"ק, מקום מנוחתו הוא בבית החיים בצפת במערה הנקראת "מערת הבאר מים חיים" הנמצא בקרוב מקום לציון הבית יוסף, בין הב"י ובין האלשיך הק', וזה נוסח מצבתו: פ"נ הרב ר' חיים בהחסיד ר' שלמה מבאטישאן נלב"ע ביום כ"ז כסלו תקע"ח.

<u>מן הבא"ר ההוא ישקו העדרים</u>

במרכז תולדות חייו הקדושים מלאי ההוד יש לציין את חיבוריו הנפלאים שכבשו לבבותיהם של רבבות בני ישראל אשר מרווים בהם את צמאונם ומתענגים על דברי קדשו בפרד"ס התורה ובנתיבי החסידות.

בראשית נציין את חיבורו הק' "באר מים חיים" אשר על שמו נקרא, חיבה יתירה היתה נודעת לו מגאוני וצדיקי דורו, שהפליאו במאוד את תוכנו ושיבחו את מחברו.

הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע אמר פעם: "דער ספר מאכט פלעטערן דאס הארץ צום לעבעדיגן בורא".

הרה"ק השר שלום מבעלזא אמר: כי ספר המוסר הראשון שלמד בו היה הספה"ק באר מים חיים, מרן הגה"ק העצי חיים זי"ע אמר פעם: כי מה שכתוב בספה"ק שהלימוד בספרי מוסר קודם לימוד גפ"ת ושו"ע סגולה נפלאה שהתלמוד יביאוהו לידי מעשה, זאת אפשר להשיג במיוחד בספה"ק באר מים חיים.

הרה"ק מרוזין זי"ע החשיב מאוד את הספה"ק לסיבת היותו יחיד במינו באופן כתיבתו, שהוא כדבר איש אל רעהו, והסביר דבריו שחיבור הזה הוא ליקוט דברי התעוררות ומוסר שנאמרו על ידו בכל ליל שישי בבית המדרש כשפניו אל מול ארון הקודש הפתוח, ולא היה שם אף אחד זולת הסופר שכתב את כל אשר שמע.

מסופר על איש אחד שאמר להס"ק מרוזין כי בספריו של הבאר מים חיים יש אריכות לשון, ענהו הסבא קדישא, כי היה להבאר מים חיים משקל של זהב על לשונו, היינו שהיה מיחד יחודים על כל תיבה, ופעם אמר "אַ שאד אזוי ווייניג".

הרה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ זי"ע בהסכמתו לספה"ק הנ"ל כותב בזה"ל: "כל איש ואיש, כאשר הספר הנחמד הזה יגיע לו, עטרה בראשו ישימנו לו, כרביד הזהב על צוארו יעשנו לו, יערב עליו שיחו צוף נועם אמרותיו וכו', כל איש על דגלו כסוף יכסוף לו".

הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זי"ע בהסכמתו לספה"ק הנ"ל כותב בזה"ל: "ידענו היטב חפץ ורצון אותו צדיק, אשר כל ימיו היה משתוקק לזכות את הרבים בדבריו הקדושים, ותורת אמת היתה בפיהו לדרוש בכל עת ברבים, ורבים השיב מעון, ומאז כלתה נפשו שיהיו אמרותיו אמרות טהורות, זכרון לדורות לאות ולמשמרת".

הספר היחיד שהופיע בחייו הוא חיבורו הנודע "סידורו של שבת", בו הוא מפליא בדרושים נשגבים מענין קדושת יום השבת, להלהיב הלבבות ולהאחז בנועם קדושתו, בהקדמת הספר מבקש הרה"ק: "לאנשי שלומי ומיודעי, אשר פעם בפעם האזינו לאמרי פי ולעצתי יחלו, הנה המצוה עליהם שגם מזה אל יניחו ידם ואל יבדילו, רק בכל שבת בשבתו יקבעו ללמוד לימוד אחד בחיבור הזה".

חיבה מיוחדת הגה הרה"ק לספרו "שער התפילה" שחיבר בשבתו בא"י בו סידר את סדר העבודה זו תפילה, בביאור עשר לשונותיה, על חיבור זה התבטא פעם ואמר: מובטחני שכאשר יתפשט החיבור הזה בעולם יהי על ידי זה התקרבות הגאולה".

נוסף על ספריו האמורים חיבר את ספרו "ארץ החיים" על מסכת ברכות וליקוטים על תהלים ונ"ך, חיבור זה נשלח מא"י וכאשר הובא למראה עיני הרה"ק מרוזין זי"ע הורה להדפיסם לזכות בו את הרבים הצמאים לדבריו, המו"ל מספר בהקדמתו כי המחבר לא קבע שם לספרו והרה"ק מרוזין ציוה לקראו בשם "ארץ החיים" מפני שספר זה חיבר בהיותו בארץ הקודש.

גם נשאר ממנו כמה תשובות, שלש מתשובותיו מופיעות בשו"ת ר' משולם איגרא (אבה"ע י"ד, י"ז, ל"א), כן ידועה תשובתו להלכה בפלפול עמוק על דברי הגאון בעל נודע ביהודה זצ"ל בענין אמירת לשם יחוד, והיא לו נדפסה בסוף ספרו שער התפילה באריכות.

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון, בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתן

שבת חנוכה – זאת חנוכה

שבת חנוכה – אמר: די גוטע אידן זאגן, ששבת זה שבת גדול, כי שבת הוא התגלות אלוקית, כמו שנאמר לדעת כי אני ה' מקדשכם, והובא בקדושת לוי רבים ביד מעטים, נכון הוא שהיה נס, אבל טמאים ביד טהורים מה היה הנס, אלא זה היה הנס שמהטמאים נעשה טהורים ומהרשעים נעשים צדיקים, כי היה אז התגלות אלקית, וכששניהם ביחד שבת וחנוכה, הוא שבת גדול, כי חנוכה התגלות ושבת הוא התגלות. **(חשבה לטובה)**

ידוע כי בכל ערש"ק הנשמות יש להם עליי' למעלה, ועי"ז יורדים נשמות יתירות בשבת לעוה"ז, ואף הנשמות שלא היה להן עליה בשבת כידוע שיש כמה פגמים שהאדם ח"ו פוגם אשר ע"ז נדחה כמה וכמה זמנים מלעלות למקום שרשו, על כל זאת גדול כח שבת וחנוכה, להיות עליי' גם לנשמות הנדחים לחוץ, וזה הפי' לעושה אורים גדולים הם האורות הנ"ל שבת וחנוכה, השבת נקרא אור כמ"ש מנוחה ושמחה אור ליהודים, ובחנוכה נתעורר אור הגנוז מז' ימי בראשית, לכן שניהם יחד נקראים אורים גדולים, כי לעולם חסדו, זה חסד עליון לכל העולם לבל ידח ממנו נדח ולהעלותם למקור מחצבתם. **(תפארת שלמה)**

בשבת חנוכה אמר [הרה"ק משידלאווצא] על הפסוק כי נר מצוה ותורה אור, היום היה לנו שני מאורות היינו נר מצוה שמדליקים נר חנוכה, ותורה אור הוא רמז לשבת, ועל ידי שניהם יוכל להשיג אורח חיים ותוכחת מוס"ר, הוא לשון הסרה הכוונה שלא נצטרכו לתוכחה, וד"ל. **(זר זהב)**

ר"ח טבת שהוא בחנוכה בודאי מקבל הר"ח הארות הנרות על כל ימי החודש כי בראש תלוי כל החודש ויתכן לרמוז מה שמדליקין ל"ו נרות שהנרות מאירין ל"ו יום מתחלת חנוכה עד סוף טבת ושמעתי מפי מו"ז ז"ל כי טבת מלשון הטבת הנרות עכ"ד ויתכן לפרש כמ"ש בספרים כי ימי טבת הם ימי הסתר ולכן הקדים הרפואה שע"י הנרות מאירין גם ימי חושך אלו ואור כי טוב. **(שפת אמת)**

מה שנכנס ר"ח טבת בימי חנוכה כי בחודש הזה הוא שליטה של עשו ר"ל כמבואר בסה"ק והנה תוקפו הוא בתחילתו וראש פתנים אכזר הלא הוא כמוס עמדי שנתפס ראשו בתוך ימי חנוכה שהם ימי הגאולה וישועה ועי"כ לא יהיה לו כח לעשות רע ח"ו כי כבר נתפס ראשו. **(תפארת שלמה)**

הנה בימי החנוכה ימים המאירים עת וזמן שנתגלה אורות קדושות ובהירות, צריך האדם להכין עצמו על ימים הבאים חדשי טבת ושבט שהם ימי השובבי"ם שלא יפול ח"ו ויחזיק וישען בה' וזהו מאמה"כ ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש בחודש העשירי הוא חודש טבת, היינו בחודש טבת ובימים הנמוכים ימי החשכות והסתרת פנים, אם האדם מחזק את עצמו בעת ההסתרה, זוכה שתלקח ההתחזקות והאמונה אל המלך מלכי המלכים הקב"ה להמליץ טוב. **(ישמח ישראל)**

זאת חנוכה – וביום האחרון שנק' זאת חנוכה קורין בו פר' בהעלותך כי יום האחרון כולל כל הימים כמו שמיני עצרת מאסף כל ימי החג כן בחנוכה ופ' זאת חנוכת המזבח הוא כן שמקודם כי פרט הקרבת כל נשיא ואח"כ הכלל כמו כן בזאת חנוכה וע"י שהוא יום האחרון קשה עלינו פרידות הימים טובים לכן משאיר יותר הארה על כל השנה ומתעורר בו נרות המנורה. **(שפת אמת)**

הרה"ק מריזין זי"ע אמר מה שהצדיקים יכולים לפעול מהשי"ת בר"ה ויוהכ"פ יכול כל יהודי לפעול בזאת חנוכה, גם אמר: כי מה שמרויחים בשאר ימי חנוכה עדיין אינו מובטח שישאר בידו אבל מה שמרויחים בזאת חנוכה קשה להאבד ממנו וישאר אצלו. **(נר ישראל)**

ובאמת נראה אשר הכל הוא בשמיני מילה הוא בשמיני ובחג הסוכות שמיני עצרת כדאיתא במדרש עצרו לו יום אחד כי אז הוא שלימות כל היחודים שנעשה בזה החודש ונגמר בשמע"צ ובחנוכה צריכים להדליק שמונה נרות ולדעתי יכול להיות שנר השמיני של חנוכה היא בחי' עצמה של שמיני עצרת ולכן אומרים הצדיקים שבחנוכה הוא גמר החתימה. **(בית אהרן)**

הנה אומר לך הדבר אשר מרגלא בפומייהו דרבנן רבותינו הקודמים אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כענין ר"ה הנה לדעתי עיקר הענין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל זאת חנוכה. **(בני יששכר)**

ידוע אשר ביום הזה מסוגל לבנים, וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, שהנה כל כל הקריאה לימי חנוכה הוא פרשה ז' מסדר במדבר, מן ויהי ביום כלות משה עד סוף הפרשה, יש שם פ"ט פסוקים, כמנין ט"ף והוא בני. **(חמרא טבא)**

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור כ"ק אדמו"ר מטשערנאביל שליט"א, מארה"ב

אצל מרן רבינו שליט"א – בפאלם ספרינגס יע"א

ונכח שם הגאון רבי יעקב אלי' אונסדארפער שליט"א רב דקהל ראשית חכמה מאנטריאל, ועוד כמה מאנ"ש

יום ד' פרשת בא תש"ע לפ"ק

רבינו קיבל פניו בכבוד ובברכה

ודיברו אודות הבתים ששוכרים מגוים, והחילוק בינם לבין הבתים השייכות ליהודים, ואכסניית רבינו שליט"א בפאלם ספרינגס היא בביתו של הרבני החסיד ר' הערשל שפיין שליט"א מבארא פארק

רבינו: ס'האט מעלות אז ס'איז א אידישע הויז, ס'איז דא א כשר'ע קאך, מ'קען דא איבער לאזן ספרים און זאכן פון יאר צו יאר.

לעצטנס ווערן דא נתרבה חסידישע אידן, מ'האט שוין דורך געבראכן.

ודברו מאלו שבאים לשם ומתפללים שם בביהמ"ד והמקוה שעומד שם בניהולו של הרב דענינבוים שליט"א מחסידי ליובאוויטש

האדמו"ר מטשערנאביל: ער לאזט נישט אנטוהן א טלית ביים דאוונען פרייטיג צונאכט'ס.

הגאון רבי יעקב אלי' אונסדארפער שליט"א רב דקהל ראשית חכמה מאנטריאל: אין אנפאנג נאך די קריג איז אין מאנטריאל נישט געווען קיין בית מדרש נאר א ליובאוויטשער בית מדרש, ווייל זיי זענען שוין געווען פריער דארטן, און זיי האבן אויפגענומען אלעמען זייער שיין, נאר דאס נישט זאגן 'ושמרו' פרייטיג צונאכט'ס,[1] האט צוגעברענגט מ'זאל עפענען א אנדערן בית מדרש.

---

1 כי מנהג חב"ד שאין אומרים ושמרו אחר ברכת השכיבנו בליל שב"ק כדנפסק בשו"ע הרב (סי' רס"ו ס"ק).

ועיין בטור (סי' רס"ו) שנוהגין לומר פסוקי ושמרו לומר שאם ישמרו שבת אין צריך שמירה, ע"ש. ובסידור רב עמרם משמע שכוונת הטור היה דייקא לפי הנוסח שסיימו תפילת השכיבנו בברכת 'שומר עמו ישראל לעד' כבימות החול, ע"כ אמרו אח"כ ושמרו להראות שבשבת יש שמירה עליונה בזכות השבת, אבל לפי נוסח דידן שמסיימין בברכת 'הפורש סוכת וכו', אין ענין לומר ושמרו, אך בדברי האבודרהם ושאר ראשונים משמע שיש לומר בכל ענין.

ובמחזור ויטרי והרוקח כתבו שיש לומר ושמרו בלחש.

רבינו: ער לאזט יא זאגן 'ושמרו'.

האדמו"ר מטשערנאביל: אפילו פארץ בעל תפילה אויך?

רבינו: יא, מ'האט אים געבעטן, און ער האט געלאזט. דער קדושת לוי האט אמאל געזאגט פארץ תניא 'איך הער אז דער מחותן זאגט נישט 'ושמרו'?! (בליל שב"ק אחרי ברכת השכיבנו), ווען אידן שטעלן זיך אויף זאגן 'ושמרו' ווערט אין הימל א יריד!', האט אים דער תניא צוריק געזאגט 'ווען אידן זענען סומך גאולה לתפילה איז אויך דא א יריד אין הימל, און מ'קען נישט גיין אויף אלע ירידים'. אבער לכבודו פונעם קדושת לוי האט ער געשריבן (בשו"ע הרב סי' רס"ז סעיף ו') 'הנוהגים לומר ושמרו יש להם על מה שיסמוכו'.

און ס'הייסט נישט קיין הפסק בין גאולה לתפילה, ווייל אילמלי שמרו ישראל שני שבתות מיד נגאלין, האבן די פסוקים פון שבת א דין פון גאולה (כ"כ בטור שם), און מ'איז דורכדעם מסמיך גאולה לתפילה. דער פרי מגדים (משב"ז) רעדט אויך וועגן ימים טובים וואם מ'זאגט אנדערע פסוקים [שגם הם אינם נחשבים להפסק].[2]

האדמו"ר מטשערנאביל: מ'דערציילט אז דער טשערנאבלער מגיד האט געשיקט דעם טשערקאסער (ה"ה בנו הרה"ק רבי יעקב ישראל ז"ל מטשערקאס) וואם איז געווען א איידעם דארטן (אצל בנו של בעל התניא ה"ה הרה"ק רבי דובער ז"ל), [לבקש ממנו שיסכים לומר 'ושמרו'], ווייל דער בעל התניא האט געפרעגט דעם טשערקאסער [כשהיה אצלו] צי ער הערט זיך צו די תורה וואם ער זאגט?, האט ער געזאגט אז ער מוז פרענן רשות פון זיין טאטן, ווען ער איז געווען ביי זיין טאטן, האט אים זיין טאטע געזאגט, אז ער וועט זאגן 'ושמרו' ווען ער געבן רשות אויסצוהערן די תורה, און ווען ער איז צוריק געפארן האט דער בעל התניא געזאגט אז ער וועט אריינשרייבן אין סידור 'יש להם על מה שיסמוכו'. די זעלבע מעשה אויף דעם אופן.

רבינו: כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל אז מ'האט געפרעגט דעם טשערקאסער אויף דעם דרך פון ליובאוויטש – ווייל אין טשערנאביל האט מען נישט גורם געווען דעם דרך פון חב"ד – ווי אזוי הערט ער זיך צו די תורה? האט דער טשערקאסער געזאגט אז 'ער הערט נישט'.

האדמו"ר מטשערנאביל: מ'זעהט אז די תורות אין זיין ספר עמק שאלה וואם איז געדרוקט אין שושנת העמקים (מהרה"ק מטשערקאס ז"ל) זענען יא אויפן נוסח חב"ד און טשערנאביל, ווייל ער איז דאך געזיצן דארטן יארן.

רבינו: ווען דער תניא איז אמאל געווען ביי רבי מאטעלע טשערנאבלער האט ער אים געזאגט אז ער וויל זיך משדך זיין מיט אים, דאם מיינט שוין מיט זיינם א אייניקל (דהיינו עם בת בנו הרה"ק רבי דובער ז"ל), האט רבי מאטעלע געפרעגט וועמען פון די קינדער ווילט איר? האט דער תניא געזאגט 'איך וועל זיך אויסקלויבן'. איז דער תניא אריינגעגאנגען אין די שלאף שטוב, וואו די קינדער זענען געשלאפן – ס'איז געווען טונקל – און ער האט ארויפגעלייגט די האנט אויף די קעפלעך פון די קינדער וואם זענען שוין געשלאפן, ביז ער האט זיך אפגעשטעלט און געזאגט 'אה', דעם וויל איך', און ער האט געזאגט 'איר זאלט מיר נישט אויסבייטן ווייל איך וועל אים דערקענען', און מ'האט אריינגעברענגט א ליכט און מ'האט געקוקט וועלכע קינד ער האט אויסגעקליבן, און מ'האט געזעהן אז דאם איז געווען יעקב ישראל (ה"ה הרה"ק מטשערקאס).

הגרי"א: ס'איז דא א טשעכנאווער סידור (סידור בית אברהם עם פי' מהרה"ק מטשעכענאוו זצ"ל), ברענגט ער דארטן א טעם פארוואם מ'זאגט 'ושמרו', ווייל עם שטייט פון אר"י הק' אז ביי 'הפורס סוכת שלום' באקומט מען די נשמה יתירה, און וועגן דעם ברענגט דער שערי תשובה (סי' רס"ז סק"ב) זאל מען זיך אויפשטעלן ביים זאגן 'הפורס', און עם שטייט אין אור החיים הק' (פ' ויחי עה"פ ויחי יעקב) אז אויב מ'ווערט אין כעס קען עם נישט די נשמה יתירה סובל זיין, און אויף דעם זאגט מען 'ושמרו' מ'זאל אכטונג געבן, מ'זאל נישט פארלירן די נשמה יתירה, און וועגן דעם נאך ווען מ'האט באקומען די נשמה יתירה (באמירת הפורס סוכת שלום) זאגט מען 'ושמרו', מ'זאל עם אפהיטן און מ'זאל עם נישט פארלירן.

וכס' ליקוטי מהרי"ח (סדר תפילת עדינית לש"ק) **ביאר כוונתם שסברו כד' הפרישה שאמירת ושמרו אינו הפסק בין גאולה לתפילה, כיון שהיא כעין תפילה אריכתא, דכיון שבא להזכיר קדושת היום צריך להזכיר מקודם מעין המאורע, ע"ש, ולפי"ד שהוא חלק מתפילת שמו"ע, על כן צריך לאומרו בלחש.**

2 **וז"ל הפרי מגדים: ובמועדים וידבר משה, בר"ה תקעו, ביוה"כ כי ביום וכו' בלבוש תקפ"ב ס"א, כל המועדים זכר ליציאת מצרים, תקעו כי ביום הזה יתקע בשופר גדול, יום הכיפורים גאולת הנפש אין לך גאולה יותר מזה יעויי"ש. ובכף החיים (אות ש"ב) הביא דלא הוי הפסק דהוי מעין גאולה שאם ישמרו ויקיימו את המועדות, וכן אם יעשו תשובה ויתכפר להם העוונות הרי נגאלין מיד, דגדולה תשובה שמקרבת את הגאולה.**

רבינו: דער אור החיים הק׳ רעדט דארט ארום וועגן ״יגון״, אז דורך עצבות און יגון קען מען פארלירן די נשמה יתירה, און וועגן דעם דארף מען טאקע שבת זיין בשמחה.

שמחה איז מער א ענין פון יום טוב, און שבת איז א ענין פון עונג,[3] וקראת לשבת עונג (ישעי׳ נח, יג), מ׳דארף מענג זיין דעם שבת מיט פירות (שו״ע או״ח סי׳ ר״צ סעי׳ ב׳).

דער קדושת יו״ט האט געזאגט אז ווען מ׳קומט אהיים פון די מקוה ערב שבת זעהט מען אויף די שטיינער אז ס׳איז שבת.[4]

האדמו״ר מטשערנאביל: מ׳זאגט אז ער האט שוין נישט געטוהן קיין מלאכה פון ווען ס׳איז אין ארץ ישראל דער זמן פון כניסת השבת.

רבינו: דער זיידע (מרן הגה״ק בעל עצי חיים ז״ל) איז געגאנגען אין מקוה שפעט, צום זמן, אסאך מאל האט ער אהיים באפוילן אז אין שטוב זאל מען שוין צינדן ליכט. דער פעטער ז״ל איז אויך געגאנגען אין מקוה זייער שפעט, און אסאך מאל ווען ער איז צוריק פון מקוה האט ער זיך באגעגנט מיט די וואס זענען שוין אהיים געקומען פון דאוועגען, און מ׳האט אים געזאגט ׳גוט שבת׳, האט דער פעטער ז״ל אוועק געגעבן דעם שטעקן, און אין ירושלים האט ער אויך אזוי געטוהן.[5]

3

עיין באחרונים שהאריכו לבאר שבשבת יש חיוב עונג, ובשבת אין חיוב שמחה, וכן דייקו בדברי הרמב״ם בהל׳ שבת (פרק ל׳ ה״א וה״ה), וכן עיין במנחת חינוך (מצוה שפ״ד) שהקשה ע״ד הספרי שדרש וביום שמחתכם וכו׳ אלו השבתות, שהרי בשבת אין חיוב שמחה, ע״ש.

4

עי׳ ברך משה (פ׳ ויקהל) שהביא עובדא זו, וז״ל: ושמעתי ממרן דודי זללה״ה כי ככל החזיון הזה ראו אצל ק״ז מרן הקדושת יו״ט זי״ע אשר הי׳ בוער כאש בקדושת השבת, והוה מרגלא בפומיה, כי כאשר יוצאים מן הטבילה בערב שבת רואים שגם האבנים מזהירים מקדושת השבת, עכ״ל, והסמיך מרן ז״ל לזה מש״כ הסידורו של שבת (שורש א ענף ג) ״בעינינו ראינו גודל קדושת השבת על איש החכם והצדיק, אשר גודל אור הקדושה בוער בלבו כרשפי אש, ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה התקועה בלבו, ומשתוקקת ומתלהב לעבודת ה׳ כל הלילה וכל היום של שבת קודש ובאהבתו שוגה, ונראה לכל כי כמעט נכסף בכלות נפשו לאלקים מגודל הבערת אש האהבה הבוער בלבו, ותיכף אחר הטבילה בערב שבת, ניכר עליו התנוצצות קדושת שבת המאיר על פניו, וזיו הדרת אורו מבהיק עד שיראים לגשת אליו״, עד כאן לשון קדשו.

5

כידוע שרביה״ק היה לו ענין גדול בזה כדי למחות בידי המקילין לעשות מלאכה במוצש״ק טרם צאת הכוכבים, בזה שסמכו על

דער טאטע ז״ל איז יא געזיצן מיט בגדי שבת עטליכע שעה פאר שבת.

א׳ הנוכחים: אמאל האט מיך דער רבי (מרן רבינו בעל ברך משה ז״ל) געשיקט נאך געלט פאר ראש השנה, און איך בין ארויפגעקומען צו אים ערב ראש השנה ממש נאך חצות, און געוואלט געבן דאם געלט, איז דער רבי שוין געזיצן מיט בגדי שבת, און האט שוין נישט געוואלט נעמען דאם געלט, און האט מיר געזאגט ׳דו זעהסט נישט אז איך קען שוין נישט נעמען׳.

והזכירו א׳ הנוכחים שעדיף לילך במקוה סמוך לשבת שאז מרגישים יותר סגולת המקוה כעבודת יום השבת

רבינו: די זאכן – ווי גיין אין מקוה – וועפן נישט אוים.

הגרי״א: מ׳זעהט דאך אבער אז מ׳גייט נאכאמאל אין מקוה פאר תקיעת שופר וכדומה.

רבינו: דאם איז אלץ חביבות המצוה, און כבוד און חשיבות המצוה, און מיט א הכנה, דאם איז ביי יעדע מצוה, און ביי תקיעת שופר איז דא נאך א טעם, דער רמב״ם זאגט דאך (הל׳ תשובה פ״ג ה״ד) אז תקיעת שופר איז לעורר צו תשובה, און ביי תשובה דארף מען טבילה.

ס׳איז געווען א מעשה ביים בעלזער רב (הגה״ק מהרי״ד ז״ל) אז א אשכנזישער רב איז געקומען צו אים און זיך באקלאגט אז די חסידים אין שטאט טשעפענען אים. פרעגט אים דער בעלזער רב, וואם טשעפעט מען מיט אים? האט ער געזאגט, ווייל ער גייט נישט אין מקוה יעדן טאג, פרעגט ער אים, נו, פארוואס גייט ער טאקע נישט אין מקוה יעדן טאג? רופט זיך אן דער רב, וואו שטייט דען אז מ׳דארף גיין יעדן טאג אין מקוה?!, האט אים דער בעלזער רב געזאגט צוויי זאכן, איינס אז מ׳פרעגט אויף א מנהג פון ערליכע אידן מיט א ביטול וואו עס שטייט, איז מען א אפיקורס, און

שקבלו את השבת מבעוד יום, ועיין מה שפירש בספה״ק דברי יואל (פר׳ אחרי עמ׳ י״ג) מה שאנו אומרין בזמירות לשב״ק ׳המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא, דלכאורה היה לו לומר מקודם הממהרים לבוא ואח״כ לומר המאחרים לצאת מן השבת, וביאר שדייקא נכתב כן להורות שכל המעלה שיש בהקדמת קבלת שבת, הוא דייקא בתנאי שאינו מן הממהרים לצאת מן השבת, אל אם ח״ו מקילים בלעשות מלאכות טרם צאת הכוכבים אין בזה שום מעלה אלא להיפוך ח״ו.

ועיין בס׳ המאזרי חי״ל (עמ׳ צ״ז) שכשרבינו שהה בעיר שיקאגא נשאל ע״י א׳ מרבני העיר למה הוא מתפלל מנחה כ״כ מאוחר הרי אפי׳ לשיט׳ ר״ת מותר להתפלל יותר מוקדם, ורבינו השיב לו שהוא מתפלל מאוחר בכוונה תחילה כדי להראות שבאותו הזמן עדיין יום, והעושה מלאכה בזמן זה במוצ״ש הוא עובר ח״ו על איסור דאורייתא.

צווייטנס, איר פרעגט וואו עס שטייט, איך וועל אייך זאגן, די משנה זאגט (אבות פ"ב מ"י) ושוב יום אחד לפני מיתתך, און דער מגן אברהם זאגט (או"ח סי' תר"ו סק"ח) אז ערב יום כיפור זאל מען גיין אין מקוה ווייל תשובה דארף האבן טבילה, במילא דארף מען גיין יעדן טאג אין מקוה, אזוי האט אים דער בעלזער רב געזאגט.

נו, תקיעת שופר איז דאך לעורר צו תשובה, דארף דאך עם האבן טבילה, וועגן דעם גייט מען אין מקוה קודם, דאם איז אזא פשוט'ער טעם אויף דעם.

מ'איז אויך געגאנגען אין מקוה דעם צווייטן נאכט פסח פאר"ן סדר.[6]

הגרי"א: און די ערשטע נאכט נישט?

רבינו: ניין, ווייל די ערשטע נאכט איז מען דאך געגאנגען ערב יום טוב, און מ'איז געגאנגען תיכף נאכן דאוונען צום סדר.

האדמו"ר מטשערנאביל: חסידים גייען אין מקוה פאר סליחות דעם ערשטן טאג, און דעם לעצטן טאג.

רבינו: ביי אונז גייט מען ממילא, ווייל מ'זאגט סליחות אינדערפרי.

האדמו"ר מטשערנאביל: ס'איז באקאנט אז דער טשערנאבלער מגיד איז נישט געגאנגען אין די מקוה פאר סליחות, ווייל קדושת שבת דארף מען ממשיך זיין און נישט מפסיק זיין מיט א טבילה, דאם איז א חידוש, אז די טבילה טוהט עפעס א שינוי.

רבינו: ס'קען דאך נאר מוסיף זיין און נישט גורע זיין פון קדושת שבת.

הגרי"א: דער חינוך זאגט אז די טבילה מאכט א בריה חדשה אזוי ווי פאר ששת ימי בראשית.

רבינו: עס איז אינטערעסאנט ווי אזוי און ווען האט זיך עס אפגעטיילט, אז טייל רבי'ם האבן געזאגט סליחות מוצאי שבת ביי חצות, און א טייל האבן געזאגט אינדערפרי.

האדמו"ר מטשערנאביל: ס'איז מקובל און ידוע אז דער בעש"ט הק' האט געזאגט ביינאכט ביי חצות, די רוסי'שע רבי'ם האבן געזאגט ביינאכט, ס'איז דאך דא דער פיוט 'במוצאי מנוחה'.

רבינו: אבער יעדער האט געזאגט דעם פיוט, אין גאליציע האבן אלע רבי'ם געזאגט פארטאג'ס, אפילו ס'שטייט במוצאי מנוחה.

הגרי"א: מ'דערציילט אז דער בעלזער רב רבי אהר'לע ז"ל האט זיך געלייגט מוצאי שבת פאר סליחות אויף א קורצע צייט, כדי ער זאל מקיים זיין 'נוהגין לקום' (לשון המחבר בשו"ע או"ח סי' תקפ"א סע' א').

האדמו"ר מטשערנאביל: דער מחבר זאגט 'נוהגים לקום', און אין מחבר טרעפט מען קיינמאל נישט קיין מנהג, נאר אין רמ"א טרעפט מען אזוי, נאר דא איז די איינציגסטע פלאץ וואס ווערט דערמאנט אין בית יוסף א ענין פון מנהג, אזוי שטייט פונעם ערשטן בעלזער רב, אז ס'איז א חידוש פון די הלכה 'נוהגים לקום'.[7]

רבינו: וועלכע האט מען געטוישט? אין גאליציע האבן אלע רבי'ם געזאגט פארטאג'ס.

האדמו"ר מטשערנאביל: ס'זעהט זיך עפעס אוים אז דער רבי ר' אלימלך האט אנגעהויבן צו זאגן פארטאג'ס.

---

6 ופע"א ביאר רבינו שליט"א טעם מנהג אבותיו הקדושים נבג"מ לטבול במקוה בליל התקדש החג קודם הסדר, וי"ל בטעם הדבר על פי מה דאיתא במדרש (שמו"ר פי"ט ס"ח) בפסוק וכל ערל לא יאכל בו, שרצו בני ישראל לאכול מהפסח שעשה משה שהיתה ריחו נודף, ואמר אם אין אתם נימולין אין אתם אוכלין, מיד נתנו עצמן ומלו ונתערב דם הפסח בדם המילה. והרה"ק השר שלום מבעלוא זללה"ה הביא ראיה מדברי המדרש דבני ישראל אחר שמלו הלכו אז גם לטבילה, דאיתא בגמרא (פסחים צב:) הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר, וצריך טבילה, עכ"ד. ולפי זה יש לומר כי מזה הטעם נוהגים לילך לטבילה קודם הסדר, לזכר למה שבמצרים הוצרכו לטבילה קודם הקרבת קרבן פסח.

אמנם עוד דברים בגו על פי דברי הרה"ק מהרי"ד מבעלוא זללה"ה בטעם הדבר שנוהגים חסידים ואנשי מעשה לילך לטבול במקוה בכל יום. על פי מה שכתב במגן אברהם (או"ח סימן תר"ו סק"ח) בשם המהרי"ל, שיש לטבול במקוה בערב יום הכיפורים משום תשובה, דהוי כגר שמתגייר. והנה אמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"י) ושוב יום אחד לפני מיתתך, אם כן בכל יום צריך לשוב בתשובה, על כן צריך בכל יום לטבול במקוה, עכ"ד. והנה בקרבן פסח כתיב (שמות יב, מג) כל בן נכר לא יאכל בו, ופירש"י מי שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, ולכן בשעת לקיחת הפסח עשו תשובה. וכמבואר במדרש (שמו"ר פט"ו ס"ב) משכו וקחו לכם, הה"ד (ישעיה ל טו) בשובה ונחת תושעון, והיו צריכים לטבילה משום תשובה, ולזה והגין בליל התקדש החג לטבול קודם עריכת הסדר, לזכר שהיו טובלין קודם עשיית הקרבן פסח משום תשובה, ורמז לדבר כתיב (שמות יב טז) ו'ביום ה'ראשון מ'קרא ק'ודש, ראשי תיבות מקו"ה, לרמז שראווי לו לאדם לטבול ולטהר עצמו ברגל.

7 בס' מהר"ש מבעלוא על חודש אלול מובא שנתן טעם לדברי המחבר, כי ידוע דברי הירושלמי (יבמות פי"ד) שמנהג עוקר דין, דהיינו שמנהג יש בכוחו 'צו ברעכן א דין' דהיינו כל הדינין והגבורות, וע"כ כתב המחבר לשון מנהג כדי להמתיק הדינין.

די פוילישע האבן שוין געזאגט מוצש"ק נאך פריער, נאך פאר חצות.

רבינו: צו זאגן פאר חצות, איז שוין א שאלה על פי הלכה וועגן זאגן די י"ג מידות פאר חצות, אויב מ'זאגט סליחות פריה קען מען נישט זאגן י"ג מידות.[8]

והזכיר א' הנוכחים על אחד הצדיקים שהיה חלוש מאוד ולא היה בכוחו להמתין עד חצות לכן הקדים לומר סליחות קודם חצות.

רבינו: איז פרעשבורג האט מען אויך געזאגט צופרי.

האדמו"ר מטשערנאביל: אפילו ביי מיין טאטן ז"ל (כ"ק הגה"צ רבי משולם זושיא זצ"ל מטשערנאביל בני ברק) האבן א טייל עולם נישט געקענט עס טוהן [לומר סליחות בלילה מחמת מנהגם מקדמת דנא לומר בהשכמה], האט מען געמוזט מאכן נאך א מנין אינדערפרי, זיי האבן זיך נישט געקענט צוגעוואוינען צו דעם.

רבינו: מיר איז אויך איינמאל אויסגעקומען צו זאגן ביינאכט וועז כ'בין געווען אין וויזשניץ.

האדמו"ר מטשערנאביל: ביי אונז האט מען מקפיד געווען צו עסן מלוה מלכה דוקא נאך סליחות, וועגן די קדושת שבת זאל נאך זיין ביים זאגן סליחות.

הגרי"א: ס'איז געווען אמאל א רבי וואס ער פלעגט דאוונענען שפעט, און סליחות האט ער אויך געזאגט זונטיג שפעט נאכמיטאג, האט אים איינער געפרעגט וויי אזוי ער זאגט 'במוצאי מנוחה'... ס'איז דאך נישט אמת.... האט ער אים צוריק געענטפערט, און ווי אזוי זאגסטו 'זוחלים ורועדים מיום בואך'...[9]

רבינו: אין ראצפערט איז געווען א איד א בנש"ק – ר' מענדעלע האט ער געהייסן – וואס ער האט געקענט נאכמאכן דעם בעלזער רב – דער בעלזער רב האט דאך געוואוינט אין ראצפערט – איינמאל איז דער בעלזער רב אריינגעקומען אין בית מדרש אין ראצפערט און ער הערט ווי אזוי ר' מענדעלע מאכט אים נאך 'ונתנה תוקף', האט אים דער בעלזער רב געזאגט 'דו וויסט אז וועז איך זאג 'וחיל ורעדה יאחזון' דרייען זיך אין מיר אלע בני מעיים?!', וועז דער ר' מענדעלע האט נאר פראבירט נאכצוזאגן דעם 'ונתנה תוקף' האבן זיך אים אנגעהויבן צו דרייען זיינע קישקעס, אזא יראה איז אריין אין אים, כ'האב געהערט די מעשה פונעם טאטן ז"ל.

'וחיל ורעדה יאחזון' גייט טאקע ארויף אויף די מלאכים, אבער אזוי האט דער בעלזער רב געזאגט אויף זיך אז 'עם דרייען זיך אין מיר אלע בני מעיים'.

דער רבי ר' מענדעלע איז געווען א קאסאנער אייניקל.

פארוואס ציטערן די מלאכים? ווייל עס שטייט (בראשית כה, יב) והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים 'בו', די מלאכי אלקים האבן א עליה און א ירידה דורכ'ן מענטש, און במילא וועגן דעם ציטערן זיי (הובא בייטב לב פ' וישלח).

הגרי"א: פונעם ערשטן בעלזער רב שטייט אז די מלאכים ציטערן צו זיי זענען געגנג מלמד זכות אויף אידן.

רבינו: די גמרא זאגט אין מסכת שבת (דף פח:) אז די מלאכים האבן געזאגט 'מה לילוד אשה בינינו', טייטש דער בינה לעתים (ח"א דרוש ב' לשירת הים) אז די מלאכים האבן נישט פארשטאנען ווי אזוי א ילוד אשה זאל זיין 'בינינו', א ממוצע צווישן די מלאכים מיטן באשעפער.

אין ייטב לב (פ' וישלח עה"פ ויצו אותם) ברענגט ער אראפ א מורא'דיגן טייטש, אז די גמרא זאגט (סוטה לג.) אז מ'טאר נישט מתפלל זיין בלשון ארמי, ווייל מלאכי השרת אינם מכירין בלשון ארמי, און די גמרא איז מסביר אז דאס איז ווייל די מלאכים דארפן מעלה זיין די תפילות, זאגט ער אז דאס איז ביי סתם א איד, אבער ביי יעקב אבינו וואס די מלאכים האבן אים אפגעהיטן, האט ער נישט געדארפט אז זיי זאלן מעלה זיין זיינע תפילות, נאר ס'איז געווען פארקערט, יעקב אבינו האט מעלה געווען די שירות ותשבחות פון די מלאכים צום אויבערשטן, און דאס איז טייטש 'ויפגעו בו מלאכי אלקים', [ויפגעו הוא מלשון פגיעה שהוא אחד מעשרה לשונות של תפילה] אז די מלאכים אלקים האבן געדאוונט דורך יעקב אביו, צדיקים זענען לפנים ממחיצתן של מלאכי השרת, יעקב אבינו איז געווען א העכערע מדריגה ווי א מלאך.

*

ודיברו אודות העיר טשערנאביל

רבינו: איר זענט שוין אמאל געווען אין טשערנאביל?

האדמו"ר מטשערנאביל: יא, דער פאטער (מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל) האט אלץ געוועדט פון טשערנאביל.

---

8 וז"ל האר"י הק' (בספר שער הכוונות דרוש א של ערבית דף נ"ב:) "ודע שבחצות הלילה הראשון אין לומר כלל שום סליחות ולא להזכיר י"ג מידות". וכן פסק המג"א בהל' תענית (סי' תקס"ה סק"ה) בשם האריז"ל.

9 ויש לציין שרבינו שליט"א הזכיר פע"א שכ"ק מרן דו"ז זי"ע היה מקפיד לומר סליחות בכל יום באשמורת הבוקר, אף שהתפלל תפילת שחרית מאוחר.

דאם שוהל אין טשערנאביל שטייט נאך, ס׳איז דארט דא ביי די וועגט אזעלכע טרעפ, מ׳זאל קענען שטיין, ס׳איז שוין א אלטע מנהג מ׳זאל שטיין און קוקן צום רבין.

רבינו: כ׳האב געהערט פון טאטן ז״ל אז אין האראנסטייפעל ביי רבי מאטעלע איז אויך געווען פארעגטשעם אין בית מדרש.

כ׳בין נאך קיינמאל נישט געווען אין טשערנאביל, כ׳בין שוין געווען אין אוקריינא, אבער כ׳האב מורא געהאט צו פארן קיין טשערנאביל [מחמת רעל האטא״ם שיש שם בשנים האחרונות].

ודיברו אודות בתי כנסיות משנים קדמוניות

ואודות העיר מעזיבוש והבית הכנסת שהתפלל בה הבעש״ט זי״ע

רבינו: כ׳האב געהערט אז ס׳איז געווען א איד וואס האט זוכה געווען צו א זקנה מופלגת, וועט מ׳האט איהם געפרעגט ווי אזוי האט ער זוכה געווען צו זקנה, האט ער דערציילט אז אלץ יונגל האט ער געוואוינט אין מעזיבוש, און דעמאלטם איז נאכנישט געווען קיין סידורים פאר יעדן איינעם, און פארן בעל שם טוב איז געווען אנגעגרייט א סידור אויף זיין פלאץ, און דאם יונגל האט געדארפט א סידור איז ער צוגעגאנגען און גענומען דעם סידור פון בעש״ט הק׳, שפעטער וועט דער בעש״ט הק׳ איז אריינגעקומען אין בית מדרש האט ער געזען אז ס׳פעלט איהם זיין סידור, האט ער זיך אויסגעדרייט זוכן דעם סידור, זעהט ער אז עפעס א יונגל האט זיין סידור, זאגט ער איהם, ״יונגעלע, זאלסט לעבן הונדערט און צוואנציג יארן. נאר גיב מיר צוריק מיין סידור...״, און דער יונגל האט טאקע געלעבט הונדערט און צוואנציג יאר.

א׳ הנוכחים: דאם איז אפשר געווען רבי יעקב פיש?

רבינו: דאם איז א אנדערע מעשה, רבי יעקב פיש פון קאלוב האט אויך באקומען א ברכה פונעם בעש״ט הק׳ און האט געלעבט איבער הונדערט יאר.[10]

וחזרו לדבר אודות מקומות אכסניא

האדמו״ר מטשערנאביל: וואו איז מען דען אמאל איינגעשטאנען אין מארינבאד?, ס׳איז אויך אזוי געווען, מ׳איז איינגעשטאנען ביי גוי׳שע דירות, מ׳האט דארט געדונגען אכסניות.

רבינו: קרעניץ איז יא געווען א אידיש שטעטל, דארט איז געווען אידישע אכסניות, די ענגלענדער משפחה (הרה״ח ר׳ אהרן ברוך ע״ה מבארא פארק ויבלחט״א אחיו הרב החסיד ר׳ אלי׳ (אליש) שליט״א מעיה״ב לאנדאן) זיי זענען פון קרעניץ, זיי האבן דארטן געהאט א גאסט הויז.[11]

האדמו״ר מטשערנאביל: דאם איז געווען נעבן קראקא.

רבינו: נעבן בארדיוב איז אויך געווען א קור–ארט, עס האט געהיימן בארטפעלד, ס׳איז געווען קליינע פלעצער און גרעסערע פלעצער, מער מפורסמים און וויניגער מפורסמים.

דער שינאווער רב איז אויך געפארן קיין קרעניץ.

וועז דער זיידע (מרן העצי חיים ז״ל) האט חתונה געהאט, איז שוין געווען צוויי יאר פון די חתונה, און די באבע האט נאכנישט געהאט קיין קינדער, האט מען געזאגט אז אין באד אין קרעניץ קען מען האבן א רפואה, איז זי געפארן קיין קרעניץ.

דער שינאווער רב איז דעמאלטם געווען אין קרעניץ, איז די באבע אריין צום שינאווער רב – דאם איז דאך געווען איר פעטער (אחי אביה הרה״ק רבי שלום אליעזר״ל מראצפערט ז״ל, ואחיו של אם אמה הרבנית רייצא ע״ה זוג׳ של הגה״ק מהאראנסטייפעל ז״ל) – און זי האט זיך מזכיר געווען אז זי האט שווערריקייטן, דעם שינאווער רב׳ס גארטל איז געליגן אויפן טיש, האט

---

10 עי׳ בס׳ י״ג אורות (ה״א, עמ׳ קפ״א) **כי פעם בא רבי יעקב פיש ז״ל לצאנז בהיותו בן מאה ותשע שנים, ואמר הגה״ק מצאנז: ״אם יאריך ה׳ את ימי כשנות רבי יעקב פיש, מוכה לקבל פני משיח צדקינו״, ואמר הגה״ק משינאווא דכוונת אביו הי׳ דכאשר תחשוב ק״ט שנה מעת לידת הגה״ק מצאנז בשנת תקנ״ו יעלה בדיוק לשנת תרס״ו, כי לפי חשבונו היה שנה זו שנת סתר״ו יושר עת רצון ופקידה לזה,** (ועי׳ בס׳ אור הגנוז (מהרה״ק רבי יחזה לייב הכהן מאניפולי ז״ל) פרשת ויחי, ועי׳ בס׳ פי צדק דף קפ״ה ליקוט מספרי קודש בענין זה, ועי׳ בגליונינו לחג הפסח תשס״ו שהארכנו בענין זה) **ורמז מצא בזמירות האר״י ז״ל לליל שב״ק שאנו אומרים ״בווי״ן תתקטר״,**

היינו שבשנה שיש בה רק וי״ן שהוא שנת שש מאות ששים ושש (תרס״ו), **יתגלה כבוד מלכותו יתברך, והוסיף הרה״ק משינאווא ״הגם שהם [אחיו הק׳] סוברים שאבי נולד לפני כן, אך לי ידוע יותר מהם, נמצא שאבי החזיק את שנת תרס״ו לעת פקידה.**

11 **לזקנם הרה״ח ר׳ יושע ענגלענדער ע״ה** (אבי אביהם ר׳ פנחס ע״ה) **היתה בית אכסניא בקרעניץ שהרבה גדולי ישראל התאכסנו שם בימות הקיץ, ובין הבאים בצל קורתו הי׳ הגאון רבי יצחק זאב סאלאוויטשיק ז״ל אב״ד ברייסק, שהיה בא מדי שנה בשנה לקרעניץ, ובאחד מהשנים גם נשאר הרב מבריסק בקרעניץ על הימים הנוראים.**

הרב מבריסק היה נודע למדקדק עצום על כל פרט ופרט, וכשנסע בפעם הראשונה לשם הירבה לשאול מפי העוברים והשבים על איזה מקום אכסניא יכולים לסמוך באין דאגה, ובפי כולם היתה התשובה שר׳ יושע ענגלענדער נודע ומפורסם לאיש מהימן ובוודאי יכולים לסמוך עליו.

ער איר געזאגט 'נא דיר דעם גארטל און טוה עס אן', און זי האט עס אנגעטוהן, און נאכדעם האט ער איר געזאגט 'יעצט טוה עס צוריק אוים און לייג עס צוריק'.

וועז זי איז אהיים געקומען איז זי געהאלפן געוואָרן, האט זי געזאגט "מענטשן זאגן אז אין קרעניץ וועלט מען געהאלפן, אוודאי, וועז דער שניאוור רב איז דארט...", דער טאטע ז"ל האט דאס געהערט פון זיין מאמע, דאס איז די מעשה ארגינעל.

א' הנוכחים: דער בריסקער רב פלעגט פארן יעדן זומער אויף קרענין.

האדמו"ר מטשערנאביל: רבי חיים בריסקער איז אויך געווען אין מארינבאד, און מ'האט אים אונטער געשטעלט א 'נועם אלימלך' זעהן וואס ער זאגט אויף דעם.

רבינו: וואו איז דאס געווען? אין מארינבאד?, כ'מיין אז כ'האב געהערט אז עס איז געווען אין ווארשא, און וועז מ'האט אין אונטער געריקט א נועם אלימלך, האט ער געזעהן אז אויף יעדן פסוק רעדט ער דארט פון א צדיק.

האדמו"ר מטשערנאביל: יא, האט ער געזאגט 'כולו צדיק'.

רבי חיים בריסקער איז נישט געווען קיין מתנגד צו חסידים.

רבינו: ער האט געווואוינט אין ווארשא א שטיקל צייט, און ער האט זיך גוט פארטראגן מיט די חסידים דארט, כ'האב אמאל עם געהערט פון טאטן ז"ל אזוי פארציילן.[12]

האדמו"ר מטשערנאביל: דער טריסקער מגיד האט געהאט א זוהן וואס האט געווואוינט אין בריסק, ער האט געהייסן רבי נחום, דער עלטסטער זוהן, ער איז געווען אלץ יונגערמאן א גרויסער תלמיד חכם, ער איז נאך אוועק אלץ יונגערמאן, און רבי יאשע בער בריסקער האט אים מספיד געווען, און דער הספד איז געדרוקט.

רבי וועלוועלע (ה"ה בנו הגאון רבי יצחק זאב ז"ל) איז שוין יא געווען מער מתנגד.

רבינו: דער שניאוור רב איז געווען אין בריסק ביי רבי יאשע בער.

האדמו"ר מטשערנאביל: ער איז געפארן וועגן די עגונה,[13] און דער שניאוור רב האט אויך געוואלט וווייטער פארן צו רבי יצחק אלחנן (אב"ד קאוונע).

רבינו: יא, און רבי יאשע בער האט אים נישט געלאזט פארן, ווייל ער האט געהאלטן אז מ'וועט אים נישט מכבד זיין אזוי ווי עס פאסט פאר'ן שניאוור רב.

ומענין לענין סיפר רבינו: דער דברי חיים איז אמאל געפארן אונטערווועגנס און דער שניאוור רב און רבי מאטעלע האראנסטייפעלער זענען אויך מיט געפארן, און דער דברי חיים האט אינדערפרי ביי שחרית נישט געזאגט קיין תחנון – ווייל ער איז געווען אונטערווועגנס האט ער מיקל געווען[14]–און דער שניאוור רב האט אויסגעקלאפט 'וועד ס'וויל זאל ארוים קומען' [לומר תחנון בחוץ], און פאר רבי מאטעלע האט עס זייער געהארט.

נאכ'ן דאוונען זאגט דער דברי חיים פאר רבי מאטעלע "וואס זאגסטו צו אונזער רבי יחזקאל'י?!", וועגן דעם האט רבי מאטעלע אים גארנישט געזאגט.

12

עיין בהקדמה לספר בית רבי שמביא כמה וכמה עובדות שהגאון רבי חיים מוואלאזי'ן זצ"ל וכן נכדיו לא התנגדו לדרך החסידות, ובישיבתו אף למדו חסידים, ע"ש באריכות.

13

עי' בס' י"ג אורות (ח"א, מערכת שניאוור, עמ' ק"ד) **שמביא העובדא באריכות, שהרה"ק רבי יהושע מקאמינקא** (בנו של הגה"ק רבי שלום אבד"ק קאמינקא) **השיא את בתו עם אברך בנש"ק בשם "משה חיים", הרה"ק משיניאווא גם השתתף בשמחת הנישואין, ונתלוו אתו הגה"ק רבי משה מבארדיוב, והגה"ק רבי שלמה מבאבוב, אחר זמן קצר, נעלם משה חיים, ואשתו נשארה עגונה ל"ע, והנה בעיר קראסינבראד** (שעל יד טאמאשאוו) **דר איש אחד בשם "יאשע קאלב" אצל זקינו, וקלסתר פניו היו דומין ממש ל"משה חיים", וגם הוא נעלם באותה תקופה, כעבור שנה בערך הופיע משה חיים לקראסינבראד וחשבו אנשי המקום שזה יאשע קאלב, ובעת ההוא נסע הרה"ק משיניאווא לשב"ק לטאמשוב והכיר שם את משה חיים בין האורחים שבאו אליו, ותבע ממנו בתוקף שיתן גט לאשתו ויתירה מכבלי העיגון, ונעשה אז רעש ופרסום גדול מכל הענין, כי רבני פוילן ובתוכם הרה"ק רבי יהושע מטאמשוב הכירו את יאשע קאלב מאז ומתמיד ולכן טענו שזה האיש "יאשע קאלב", והרה"ק משיניאווא עמד בשלו שאין זה כי אם משה חיים, וכן הרבנים הגאונים מבארדיוב ומבאבוב תמכו דעתו כי כשהיה חתן ישנו הם עמו בעליה ודיברו ביניהם ענינים שונים, ושאלו להאיש אם זוכר מה ששוחחו אז ביניהם, ענה הן וגם הזכיר להם את דבריהם, גם מהבעל דבר לא היה אפשר לברר כי לא היה שפוי בדעתו ופעם אמר על עצמו שהוא "יאשע קאלב" ופעם אחרת אמר שהוא "משה חיים". והגה"ק משיניאווא נסע לכמה גדולי הדור שיצטרפו עמו להתיר את האשה להנשא כשתקבל גט מאיש הזה, עיי"ש**

14

בספר אמרי צדיקים הביא טעם בדבר בשם הדברי חיים, דאיתא בגמרא (ברכות ג.) **המתפלל בדרך מתפלל תפילה קצרה, והיא תפילת הבינו, ולכן יש נוהגים שלא לומר תחנון, ובזה מקיימים הלכה זו במקצת. ובספר דרכי הישר והטוב מביא מהרה"ק מליסקא ז"ל שאמר על זה טעם בדרך צחות, דהרי קיי"ל לוקה ומשלם לא אמרינן, ואיתא ברש"י** (פ' לך) **דהדרך ממעט את המזון, וזה פי' לוקה** (על החזה באמירת אשמנו וכו') **ומשלם** (הוצאות על הדרך) **לא אמרינן.**

לימים האט זיך געמאכט, אז ווען דער שינאווער רב איז געפארן איבער דעם (עבור הגט שנזכר לעיל) איז ער געווען ביי רבי מאטעלע – ער איז דאך געווען זיין שוואגער – און ווען מ'האט געדאוונט, האט רבי מאטעלע געזאגט פארץ בעל תפילה ער זאל זאגן תחנון, ווייל ער האט געדענקט יענע מעשה (שהרה"ק משינאווא יצא לחזון לומר תחנון), איז לכבודו פונעם שינאווער רב האט ער געהייסן נאך שמונה עשרה פארץ בעל תפילה זאל זאגן תחנון, אבער דערווייל האט דער שינאווער רב גיזאגט פארץ בעל תפילה זאל זאגן קדיש... און דאס איז שוין פאר רבי מאטעלע זייער שווער געווען... האט דער שינאווער רב געזאגט 'אה, כ'געדענק די מעשה וואס האט דעמאלטס פאסירט, אז דער טאטע האט נישט גיזאגט, און איך בין ארוים גיגאנגען, און כ'האב גיהייסן מ'זאל יא זאגן'. האט ער גיזאגט כ'וועל זאגן וואס איז געווען, 'ס'האט זיך אים דעמאלטס גע'חלומ'ט, אז מ'האט אויסגערופן אז ער וועט רבי, האט ער גיוואלט ווייזן אז ער איז נישט ממלא מקום פונעם טאטן, האט ער גיזעהן וואס דער טאטע טוט זאל ער טוהן פארקערט, האט ער אויסגע'פועל'ט פארץ טאטן נאך צוויי און צוואנציג יאר', אבער אזוי, פירט ער זיך אויך אז אונטערוועגנס זאגט ער נישט קיין תחנון.

האדמו"ר מטשערנאביל: מ'זאגט אז ווען דער שינאווער רב איז געווען אין סטריא, האבן די חסידים נישט גיזאגט קיין תחנון, האט דער שינאווער רב גיפרעגט, וואס איז דא? האבן די חסידים גיזאגט, דער רבי איז געקומען צו פארן, האט ער גיזאגט 'די חסידים זאגן נישט ווייל זיי האלטן אז איך בין א צדיק, אבער איך וויים דאך דעם אמת... נאר אזוי ווי אידן טוהען דארף מען טוהן', און האט גיהייסן אז מ'זאל נישט זאגן.

א' הנוכחים: ער האט גיזאגט 'אתם אפילו שוגגין, אתם אפילו מזידין' (ראש השהב כה.) [ולכן אף כשהחסידים טועים לומר שהוא צדיק ולכן אינם אומרים תחנון כי הצדיק הוא בבחינת שבת ויו"ט כנודע, מ"מ גם הצדיק אינו צריך לומר תחנון, בבחי' 'אתם אפילו שוגגין'].

רבינו: אמאל זענען גיזיצן חסידים אין שינאוא אין בית מדרש און האבן גישמועסט, און זיי האבן גיזאגט אז דער רבי איז א בעל רוח הקודש, און איינער האט זיך גיהאט אנגערופן 'אויב איך גלייב נישט, בין איך אויך נישט קיין אפיקורס', און אזוי איז גיוואורן א אמפעריי א וויכוח איבער דעם, און פונקט דעמאלטס איז אריינגעקומען דער שינאווער רב און זיהט אז עס פירט זיך א וויכוח, פרעגט דער שינאווער רב 'וואס רעדט מען דא?', און ס'איז גיוואורן זייער אומבא'טעמ'ט... ביז איינער האט זיך אנגערופן 'מ'האט פריער גיזאגט אז דער רבי איז א בעל רוח הקודש, און איינער האט גיזאגט אז אויב ער גלייבט נישט איז ער נישט קיין אפיקורס, און אין דעם קריגט מען זיך'. האט דער שינאווער רב גיזאגט, 'צי איך בין יא א בעל רוח הקודש, צי איך בין נישט א בעל רוח הקודש... אבער אז מ'זאגט אנדערש פון וואס אידן זאגן, איז מען א אפיקורס'.

האדמו"ר מטשערנאביל: ס'איז דא א תשובה אין דברי חיים (יו"ד ח"ב סי' ק"ה) וועגן דעם ספר אור החיים הק' אז עם איז געשריבן גיוואורן מיט רוח הקודש.[15]

א' הנוכחים: איז בריסק דערציילט מען א מעשה אז א בנן של קדושים איז אמאל גיקומען מיט א חסידיש ספר צו רבי חיים בריסקער, און גיבעטן א חסכמה, האט רבי חיים גיגיבן א שמייכל 'וואס האב איך א שייכות מיט א חסידיש ספר? האט אים יענער גיענטפערט דעם לשון הפסוק 'ואקחה פת לחם וגו' אחר תעבורו', ווען רבי חיים האט דאס גיהערט, האט ער נישט גיזאגט קיין וואורט, נאר ער האט גיענומען דאס ספר און גישריבן א הסכמה.

האט מען אים גיפרעגט 'וואס איז גיווען?', האט ער דערציילט אז ווען ער איז גיווען א קליין קינד איז ער גיווען מסוכן קראנק, מ'האט גיעמיינט אז ס'איז א פראגע פון מינוטן... זיין פאטער רבי יאשע בער איז גיווען א איידעם ביי א קאברינער חסיד, און פונקט דעמאלטס איז דער קאברינער (הגה"ק רבי משה מקאברין ז"ל) אנגיקומען אין שטאט, האט מען גיטראכט אז ער ווען זיכער נישט קומען דא אין שטוב, דער מצב איז דאך נישט גוט, נאר ער ווען גיין צו א אנדערע אכסניא, אבער ער האט גיהייסן מ'זאל שוין אנגרייטן א סעודה פאר א מנין אידן, און ער

---

15 עיי"ש שהרה"ק מאריך להביא ראיות מדברי הגמ' והראשונים שגם בזה"ז שייך לזכות לרוח הקודש הגם שבטלה נביאים, וזלש"ק: ומה שכתבתם תשובות מגדולי דורינו שבטל לגמרי רוח הקודש, לא אאמין שיצא זה מפי רבותינו שיחי', ומי יודע מה שכתב להם המתעה הנבל הזה, אבל האמת עד לדרכו שגם בזמנינו יש לחכמי האמת שאינם נוטים אחרי החומר יש להם רוח הקודש וכמבואר ברמב"ן וכו' ולכן בעל אור החיים נבג"מ בודאי חיבר ספרו ברוח הקודש, אבל לא הוא לבדו, רק כל מחבר אפילו בדורינו אם הוא ראוי לכך חיבר ספרו ברוה"ק... לכן המלמד המכחיש רוח קדשו של בעל האוה"ח הוא אפיקורס שאינו מאמין בגדולי הדור שהעידו עליו שהיה ראוי לרוה"ק, והמלמד הזה כפר בעיקר רוח הקודש, ויפה עשיתם שלא עזבתם את בניכם בידו ויישר כוחכם בזה, עיי"ש.

ווען זיך אויך וואשן צו די סעודה, און אין דעם זכות וועט דאס קינד געזונט ווערן, וכך הוה, דאס קינד איז געזונט געוואָרן, האט ער געזאגט אז עס שטייט ביי אברהם אבינו (בבא בתרא טז:) אבן תלויה בצווארו שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. און דאס איז מרומז ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעבורו, און דאס האט יענער בנן של קדושים מרמז געווען אז רבי חיים בריסקער האט א שייכות מיט חסידים.[16]

רבינו: ער איז טאקע נישט געווען אזא שטארקער מתנגד. רבי ירמיה לעוו איז געווען רב אין אוהעל – א אשכנזישער רב – און ער איז יא געווען א שטארקער מתנגד – דעם שערי תורה'ס זוהן – און ער האט שטארק געי'רודפ'ט די חסידים אין אוהעל, איינער האט אים אמאל געזאגט ער זאל נישט רודפ'ן די חסידים, ווייל ער אליין איז געבוירן געוואָרן דורך א ברכה פונעם קאזשניצער מגיד, ער האט דאך נישט געגלייבט אין די אלע זאכן, האט ער עם אווען געמאכט.

רמ"פ: ליסקא איז דאך נעבן אוהעל, איז אמאל תשעה באב נאכמיטאג האבן זיך זיינע בחורים ארויס געלאזט א שפאציר קיין ליסקא – מ'קען דאך נישט לערנען – כדי צו טשעפענען דעם ליסקער רב, און אים פרעגן שאלות... האט ער זיי געזאגט 'בחורים פארוואס גייט איר נישט לערנען?!', האבן זיי אנגעהויבן צו לאכן 'אזויפיל ווייסט נישט דער ליסקער רב אז תשעה באב טאר מען נישט לערנען?!', האט ער זיי געענטפערט, עם שטייט אין שו"ע (או"ח סי' תקנ"ד ס"א) 'דברים הרעים שבירמיה' מען יא...

רבינו: ער איז געווען זייער שטרענג צו חסידים.

ס'איז דא זייער א שארפער בריוו פונעם דברי חיים, ער שרייבט דארט אויף רבי ירמיה לעוו... אז עם גיט א שאקל, דעם בריוו איז וועגן 'בדיקת וושט', די חסידים האבן נישט געגעסן קיין שטאפ–געניז וועגן די בדיקה, און דער ישמח משה האט געמאכט א תקנה אז מ'טאר נישט עסן קיין געשטאפטע געניז, און ווער עם עסט יא, דארף מאכן א בדיקה, און אומ–געשטאפט דארף נישט קיין בדיקה. און רבי ירמי' לעוו האט געזאגט אז מ'טאר נישט עסן קיין שום געניז אן קיין בדיקה, און ווער ס'עסט יא אום בודק זיין, עסט נבילה, און ער שרייבט דארט זייער שארף, דער בריוו איז געדרוקט, נאר מ'האט ארויס געלאזט דעם נאמען, און כ'האב געהערט אז מ'האט אפילו ארויס געלאזט פון די שארפע לשונות.[17]

16

כעין זה מובא בס' תורת אבות (עמ' ת"ד אות ט) **שפעם בא לפני הרה"ק רבי נח מלעכאוויטש זי"ע חולה מסוכן, והזמינו הרה"ק לסעודתו, ובתוך הסעודה אמר לו: הנה אמרו חז"ל** (בבא בתרא טז:) **אבן טובה היתה תלוי' בצווארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותה מיד מתרפא, אבן טובה זו היא מידת הכנסת אורחים, וזהו סגולת המצוה, שכל חולה הרואה אותה מיד מתרפא, ומכיון שאנו עוסקים עתה במצוה זו, יסתכל נא החולה עלינו ויתרפא, וכן היה.**

עי' בס' סגולות ישראל (מערכת ר' אות ל"ג) **שמביא מס' שמועות טובות בשם הגה"ק מהר"ש מקאמינקא זי"ע שהכנסת אורחים סגולה לרפואה.**

ובס' שני המאורות (אור שני עמ' קנו) **מובא שהרה"ק מהר"ש מקאמינקא אמרו בשם הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוש זי"ע שאורח מביא רפואה, והוסיף הרה"ק מקאמינקא ז"ל שדבר זה רמוז בתורה, בפסוק** (שמות כג, כה) **ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך וגו' והסירותי מחלה מקרבך, והיינו דבכל מקום דכתיב לעבדו בכל לבבכם** (דברים יא, יג) **דרשו חז"ל** (תענית ב.) **איזהו עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה, וכאן דכתיב ועבדתם סתם ולא נזכר בכל לבבכם, אמרינן דקאי על עבודה הגדולה יותר מעבודת התפילה, והיינו הכנסת אורחים דגדולה יותר מהקבלת פני השכינה** (שבת קכז.), **ובזה מתפרש שפיר סיפא דקרא וברך את לחמך, וברך לשון נסתר ולא כתיב וברכתי, והיינו דקאי על האורח כמו שאמרו חז"ל** (ברכות מו.) **בעל הבית בוצע ואורח מברך, ובזה והסירותי מחלה מקרבך משום דאורח מביא רפואה.**

עוד כתב שם דענין זה רמוז בפשטות במה שאנו אומרים (בזמירות ליל שבת) **"צווחין אף עקתין בטלין ושביתין", מחמת "ברם אנפין חדתין" הפנים החדשים דהיינו פני האורח, עכ"ד ודפח"ח.**

וכדבר האמור מובא בספה"ק בשם הבעש"ט הק' שאורח הוא אותיות אור ה', שבזכות הכנסת אורחים זוכים לאור של הברכה השמינית שבתפילת שמונה עשרה שהיא ברכת רפאינו.

17

בספר דברי חיים על מקוואות (במהדורא שיצא לאור בירושת"ו ע"י כ"ק האדמו"ר מסטראפקאוו זצ"ל) **מובא תצלום מכתב ידו של הרה"ק מצאנז זי"ע נגד הרב דאוהעל, וכל הרואה יירתע וישתומם מחריפות לשון קדשו.**

וכן בשו"ת דברי חיים (יו"ד סי' ל"ט) **כתב תשובה ארוכה לחזק את החסידים בק"ק אוהעל וכותב להם שלא יחושו לאלו המחרפים אותם נגד החומרא בענין האווזות פטומות, וסיים מכתבו בלשון חריף 'גם ידוע לכל החילוק בין הנקראים חסידים לבין המחרפים שאלו רצין ואלו רצים...'.**

ובס' דרך צדיקים (אות ט"ז) **מסופר שהגאון מהר"י אסאד כתב להרה"ק מצאנז שירפה מהרב דאוהעל, והרה"ק השיב לו שהיות שהוא גורם לחילול ה' לא ינוח ולא ישקוט, וכך החליפו ביניהם כמה מכתבים עד שהרה"ק מצאנז ביקש מהגאון המהרי"א שלא יתערב עוד בענין זה כי בנפשו הדבר, אמנם הגאון מהר"י אסאד התחיל עוד הפעם לכתוב מכתב, ובאמצע כתיבת המכתב יצאה נשמתו בטהרה, והדברים נוראים.**

אבער געווענליך זענען די אונגארישע רבנים – די אשכנזישער רבנים – נישט געווען אזוי שארף אקעגן חסידים, דער כתב סופר אליינם איז אויך נישט געווען שארף, און האט געהאט א הערצה (להצדיקים מנהיגי החסידות),[18] דער מהר"ם שיק האט געהאט א הערצה צו חסידים, דער דור שני נאכ'ן חתם סופר, דער מהר"ם א"ש און די אלע האבן שוין געהאט א הערצה, דער מהר"ם א"ש האט מספיד געווען דעם ישמח משה, דער מהר"ם שיק האט גוט געלעבט מיטן ייטב לב.

א' הנוכחים: דער ערשטער סאטמאר רב האט אויך געטשעפעט די חסידים, ווי אזוי האט ער געהייסן?

רבינו: הרב מאנדלבוים (הגאון ר' בנימין זאב מאנדלבוים ז"ל) האט ער געהייסן, ער האט אבער נישט געי'רודפ'ט, ער האט נאר געמאכט ווערטלעך אויף די חסידים.[19]

א' הנוכחים: רבי משה ביק (אבד"ק מעזיבוש) האט אמאל געזאגט פאר'ן רבי'ן ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) אז אין רוסלאנד האט מען נישט ג'רודפ'ט חסידים, דאם גאנצע התנגדות און די רדיפות איז געווען נאר אין ליטא.

רבינו: יא, אין אוקריינא איז נישט געווען קיין התנגדות, דאם האט געהייסן וואהלין, און אין ליטא אליינם האבן אויך געוואוינט חסידים.

האדמו"ר מטשערנאביל: אפילו אין ווילנא אליינם.

רבינו: אין קארלין, אין מינסק, דאם איז ווייס–רוסלאנד, דער קדושת לוי איז געווען אין פינסק, דאם איז נישט ווייט פון ווילנא.

א' הנוכחים: און דער רבי ז"ל האט געזאגט פאר רבי משה ביק, אז ער מיינט אז דער קדושת לוי האט געליטן דאם מערסטע רדיפות מער פון אלע תלמידי בעש"ט הק'.

רבינו: אין בארדיטשוב האט ער שוין נישט געהאט קיין רדיפות, נאר קודם אין פינסק דארטן האט ער געהאט רדיפות.

ונפרד רבינו ממנו: דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל זיין געזונט, מיט שמחה, מ'זאל קענען דינען דעם באשעפער מיט הרחבת הדעת על מי מנוחות על התורה ועל העבודה.

18

כמו כן מעתיק מרן החתם סופר כמ"פ בספריו הק' מדברי גדולי תלמידי הבעשטה"ק ותלמידיהם, וכמה פעמים כותב "על פי מה שכתבו המקובלים", ועי' בשער יוסף (המצורף לדרשות חת"ס, עמ' ט"ז) "מרן ז"ל כותב בתוך המאמר שלשה דברים בשם המקובלים... לכן נדמה לי שרבינו ראה את זה בס' תולדות יעקב יוסף שכתב כן בר"פ לך... ואל תתמה על לשון המקובלים, שכן תראה בחתם סופר על התורה בחלק א' בפ' ויצא עמ' קנ"א וכו' וכתב בס' טיב גיטין ביו"ד יוסף, בשם מקובל א' וכו', והמקובל הזה הי' בעל קדושת לוי ז"ל וממנו הביאו... הרי כינה החת"ס את הרב אבד"ק בארדיטשוב ז"ל בשם מקובל, וכן להבעש"ט ותלמידו בעל התולדות, כינה אותן "מקובלים", עכ"ד.

ועי' בחת"ס בפרשת בהעלותך עה"פ (במדבר יא, ד) והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה, "על פי מה שכתב בספר ליקוטי אמרים", והכוונה הוא להבעל התניא ז"ל, [אכן יש עוד ספר בשם "ליקוטי אמרים" מהמגיד הק' ממעזריטש ז"ל (רבו של הנ"ל, ונקרא ג"כ בשם "מגיד דבריו ליעקב" שסופי תיבות ח"ב) ועל ספר ליקוטי אמרים הנ"ל כותב החתם סופר (בשו"ת האו"ח סי' ט"ו) "ומה שהעתיק מעלתו מס' ליקוטי אמרים אותו ספר לא נמצא בקהילתינו וכו']

19

עי' בס' המאורינו חיל (ח"ג במדור הסיפורים) מה שסיפר הגאב"ד הרמ"א פרייניד זצ"ל בשם זקינו הגה"ק מנאסוויד זצ"ל, שהלך פעם להתלוות אל מרן הייטב לב כשבשבת בעיר סאטמאר על יום שבת קודש, ובערב שבת הלך הייטב לב לבקר אצל הרב מרא דאתרא הגאון ר' בנימין זאב מאנדעלבוים זצ"ל, והייטב לב הופיע בביתו בהדרתו מלובש במלבושי כבוד ושבת עם הטילעפ והווייסע זאקן, ואתו עמו נתלוו קבוצה נכבדה של חסידים ומקורבים, והרב ההוא היה מעדת האשכנזים ועל כן התחיל את דבריו על מאמר הכתוב (ירמיה ט כ"ג) אל יתהלל החכם בחכמתו, והגיבור בגבורתו, כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי, והסביר הענין כן, אל יתהלל החכם בחכמתו, היינו שהחכם אל יבא וישתבח בעצמו שהוא חכם כי אפשר להווכח אם כנים הדברים או לא, וכן הגיבור לא יתגאה בגבורתו כי גם דבר זה יכולים להוכיח אם הוא אכן גיבור או לא, ועל כן מוטב לו לאדם שלא ישתבח ויתהלל בעצמו כי שמא יוכיחו לו שאין ממש בדבריו, כי אם בזאת יתהלל המתהלל, כלומר שעל דבר זה יכול האדם להשתבח בעצמו, השכל וידוע אותי, שמשבח את עצמו לומר שזכה להשיג מדריגות גדולות ונפלאות ונהירין לו שבילי דרקיע, אשר דבר זה אי אפשר להוכיח כי מי יעלה השמימה להווכח אם אמת בפיו.

ופתח הייטב לב פיו בחכמה ואמר לו בדרך צחות ובדיחותא, אמת הוא שכך אומר ירמיה הנביא, אבל מצינו שכבר אמר שלמה המלך (קהלת ב' י"ג) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך, ויש להבין הדמיון בין זה לזה, אך ביאור הדברים הוא, דלכאורה מתי ניכר ביותר יתרון האור מן החושך רק בתחילת היום כאשר הלילה עומד לחלוף ולעבור ואור השמש כבר ממשמש ובא, או בתחילת הלילה כאשר כבר ינטו צללי ערב והאור חולף ועובר, אמנם במשך היום כאשר אין אור היום וחשכות הלילה סמוכים זה לזה אז אין נראה בכלל יתרון האור מן החושך, ודומיא דהכי הוה גבי חכם וכסיל, דיתרון החכם מן הכסיל הוא גם כן אינו ניכר רק כאשר החכם והכסיל נפגשים יחד וסמוכים המה זה לזה אזי רואין בעליל היתרון, ומעתה שפיר יתכן להווכח באמיתת וצדקת הצדיק אם אמת בפיו שזכה להתעלות במעלות קדושים וטהורים, בשעה שעומד ליד המון העם הפשוטים אז נראה בעליל מעלת קדושתו.

בס"ד

וואס טייטש:

אלקא דמאיר יענינו?

"שאמר **אלקא דמאיר לנו** במלכות יון הקודמות
בנס הנרות של חנוכה וכו' הוא יענה להציל אותנו בנס"

(מהרש"א מסכת עבודה זרה דף י"ח ע"ב)

שטיצן אונזערע היליגע מוסדות איז א גאנץ יאר א סגולה נפלאה

אין די ימי החנוכה איז די סגולה פיל גרעסער!

שליסט אייך אן מיט ווארימע שטיצע פארן

"פך שמן טהור"

מוסדותינו הק' יטב לב בארה"ק

מוסדות יטב לב
דרב"י בארה"ק

ירושלים
בני ברק

דרוש לחנוכה מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הנרות הללו אנו מדליקין על הנסים וכו' שעשית לאבותינו על ידי כהניך הקדושים וכל מצות שמונת ימי חנוכה. וצריך ביאור למה מפרש שהנס היה על ידי הכהנים דוקא, גם מהו השייכות אל מה שאמר אחר כך וכל מצות שמונת ימי חנוכה.

ויל"פ בהקדם קושית הבית יוסף (סי' עת"ר) למה קבעו ח' ימים, דכיון דשמן שבפך היה בו כדי להדליק לילה א' נמצא שלא נעשה הנס אלא בז' לילות, ותירץ הטורי זהב (סק"א), שהיה צורך ביום הראשון שישאר מעט משמן שנמצא בפך, כדי שיהא ראוי שישרה בו הברכה, עי"ש בטעמא דמילתא לפי דרכו. ובשו"ת בית יצחק (או"ח סימן ק"י) ביאר הענין על פי דברי התוס' תענית (דף ח: ד"ה בדבר הסמוי) דכיון שאין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, אם כן מה שמתרבה בשביל הברכה הוי כמו הפקר, שאין לשום אדם זכות בו, עי"ש. ולפי זה קשה לכאורה איך הדליקו מהשמן שנתרבה בנס, הא הוי שמן הפקר ולא הוי קודש, כמבואר בתוס' (בבא בתרא עט: ד"ה אימור) דאין חצר קונה להקדש, וצריך לומר שנשאר מעט מהשמן שבפך, וכל מה שנתרבה עליו בנס אמרינן קמא קמא בטל, נמצא שעל ידי שנשאר קצת משמן שבפך היה כשר להדליק שמן של נס, עכ"ד.

אך כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (לחנוכה אות מג אות ב) העיר על דברי הבית יצחק דמה שכתב בנתיבות (פתיחה לסי' ר) דהא דאין חצר קונה להקדש, הוא משום דאין יד להקדש, וזהו דוקא בסתם הקדש דהוי חב לאחרינא, ומזה מיירי התוס' (מעילה יג. ד"ה אבל אם) דאין יד להקדש, אבל היכי דלא הוי חב לאחרינא שפיר יש יד להקדש, וזהו סברת הרמב"ן (בבא בתרא עט.) דיש יד להקדש, דמיירי בהקדיש בור ונתמלא מים ובשובך ונתמלא יונים, דאין כאן חב לאחריני, דהא אי לאו בירא ושובכא דהקדש לית כאן מים ויונים, ושפיר יש יד להקדש, עכ"ד. ואם כן הכא בשמן שנתרבה על ידי נס איך קאמר הבית יצחק דלא קניא הקדש מטעם דאין חצר קונה להקדש, הא הכא שנתרבה השמן של נס אין כאן חב לאחריני, דאי לאו ההקדש לא היה כאן תוספות ברכה כלל, ואם כן ודאי דקניא ליה חצירו של הקדש, ואם כן תו לא מיפסל להדלקת המנורה מטעם הפקר דכבר קניא ליה חצר להקדש, עכדה"ק.

ויש ליישב דברי הבית יצחק, על פי מה שכתב החתם סופר בתשובותיו (או"ח סוף סימן קצ"ז) אהא דמצינו גבי אלישע דכתיב (מלכים-ב ד ו) אין עוד כלי ויעמוד השמן, ואמרו חז"ל (ילקוט רמז רכח) עמד שער השמן, שנתייקר השמן. הענין כי כל צינורי השמן שהיה ראוי להשפיע אל הזיתים, המשיך הנביא כולם לתוך כלי האשה, וממילא נתקלקלו כל הזיתים ונתייקר השמן, עיין שם בדבריו.

ובזה ביאר כ"ק מרן אאמו"ר זללה"ה בחידושי תורה (לחנוכה עמוד לב) בענין נס חנוכה, שהחשמונאים הקדושים בתפלתם הזכה המשיכו שמן מזיתים טהורים שהיה רחוק מהם והמשיכו אותם לתוך המנורה, והטעם דאילו היה הקב"ה משפיע בריאה חדשה יש מאין, היה השמן אסור להדלקה משום דהוי שמן נס ולא שמן זית, וכמו שהעיר בדברי יואל (שם) איך הדליקו בשמן של נס, הא איבעי לן בגמרא (מנחות סט: ובתוס' שם) בחטין שירדו בעבים בדרך נס אם כשרים לשתי הלחם, והכי נמן שמן שנתרבה על ידי נס הוי שמן נס ולא שמן זית ואסור להדליק, ולכן היה צריך שיהיה הנס במנורה על ידי תפלת הצדיקים, ונמשך ההשפעה מכל צינורי השמן בעולם שהיה ראוי להשפיע אל הזיתים, דהוי שמן זית ולא שמן של נס, ונתרבה השמן בברכה על ידי תפלת הצדיקים, עכ"ד.

ונמצא לפי זה שהשמן שנתרבה במנורה היה מצינורי השמן של אחרים, נמצא דבאמת היה כאן חב לאחרים שהרי נלקח ההשפעה מצינורות אחרים, וכיון דהוי חב לאחריני לא קניא חצירו של הקדש דלא מהני שליחות, ושפיר כתב הבית יצחק שהיה צורך שישאר מעט משמן שבפך לבטל בתוכו שמן שנתרבה, דאי לאו שהיה נשאר משמן שבפך היה שמן של הפקר, דכיון שנמשך השמן מצינורות אחרים הוי חב לאחריני ובכה"ג אין יד להקדש והוי שמן הפקר דאסור להדלקה, ועל כן היה צורך שישאר מעט משמן שבפך כדי לבטל בתוכו שמן שנתרבה על ידי הנס, דקמא קמא בטל, והיה ראוי להדליק בו בשאר הימים.

ובזה יתבאר נוסח הברייתא הנרות הללו אנו מדליקין על הנסים וכו' שעשית לאבותינו על ידי כהניך הקדושים, כלומר שנעשה הנס על ידי תפלת הצדיקים שהמשיכו שמן מצינורות אחרים, ואם כן הוי חב לאחריני ולא קניא חצירו של הקדש, והיה צורך שישאר מעט משמן שבפך לבטל בתוכו שמן של נס, ואם כן היה נס גם ביום הראשון שנשאר מעט משמן שבפך, ועל כן וכל מצות שמונת ימי חנוכה, נקבע לזכר נס זה לעשות חנוכה שמונה ימים כי גם ביום הראשון היה הנס שנשאר מעט משמן שבפך.

לימוד התורה בימי החנוכה

וא"כ שעיקר הנס הי' רק על שרצו להעבירינו מתורתינו הקדושה, והקב"ה ברוב רחמיו הצילנו מהגזירה הזאת, **מהראוי לכל אחד אשר בשם ישראל יכונה לשום בשכלו להתמיד בתורתו יתברך, כי הם ימים ראויים לכך, דהיינו שבכל חנוכה החל להאיר עלינו הארתו יתברך מתורתו.**

(ספה"ק קדושת לוי לחנוכה פ' מקץ)

דכשם שבחג השבועות הוא זמן קבלת תורה שבכתב, כמו כן בחנוכה הוא הזמן מקבלת תורה שבעל פה, כי כשם שקבלת תורה שבכתב הוא בחודש ג' מחדשי הקיץ, **כמו כן קבלת תורה שבע"פ הוא בכ"ה בכסליו שהוא חודש השלישי מחדשי החורף** וכו', ולכן בחנוכה הוא העת שיקבלו ישראל עליהם ולעסוק בתורה שבעל פה.

(ספה"ק מגן אברהם לחנוכה ד"ה כי אתה תאיר נרי)

קביעות עתים לתורה

איז א חיוב אויף יעד'ן איד יעד'ן טאג!

שטעלט אייך אויס אז אויך אין

די משך ימי החנוכה

זאלט איר אנהאלטען דעם שיעור

אין תורה"ק צופרי אדער ביינאכט

דברות קודש והתחזקות מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

במעמד סיום מס' סוטה וסעודת הודאה כ"א כסלו שנת תשע"א לפ"ק

ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה, **די ברכה מאכן דא הונדערטער אידן, און מען קען זאגן טויזנטער אידן אין די גאנצע וועלט**, ווען מען איז זיך צוזאמען געקומען היינט נאכט זיך צו פרייען בשמחת התורה, **מיט'ן סיום פון מס' סוטה, די צענטע מסכת וואס מיר האבן זוכה געווען צו מסיים זיין ברוב עם הדרת מלך, אין די בחינה וואס שטייט אין פסוק והעשירי יהיה קודש לה'.**

אז מען רעדט פונעם סיום מס' סוטה, צוזאמען מיט כ"א כסלו דער יום ההצלה והשחרור, ס'קוקט אויס ווי די צוויי ענינים האבן נישט קיין שייכות, האט מען מיר געווויזן היינט נאכט א מעשה פלא. **ווען דער פעטער ז"ל איז געווען אין קלויזנבורג אין די געטא און מען האט נישט געהאט קיין שום אידישע זאכן, שרייבט א איד, אז ער האט געהאט א גמרא מס' סוטה, אין ער האט דאס אוועקגעגעבן פאר כ"ק אדמו"ר מסאטמאר, און ער האט זיך מיט די גמרא משתעשע געווען, און ער האט דאס מיטגענומען מיט זיך קיין בערגן בעלזן, און ביז צום באפרייען האט ער געהאט די גמרא.** אזוי באשרייבט ער א מעשה פלא. דאס מיינט צוזאגן אז דער פעטער ז"ל איז באפרייט געווארן כ"א כסלו צוזאמען מיט די מסכת וואס ער האט געהאט מיט זיך, ער האט געהאט די איין גמרא מס' סוטה. **אזוי אז דער אייבערשטער פירט די וועלט, און מען קומט זיך צוזאם דא כ"א כסלו אינאיינעם מיט א סיום מס' סוטה, האט עס א ספעציעלע באדייט.**

ס'איז א שמחה גדולה היינט פאר די אלע וואס האבן זוכה געווען צו לערנען די מסכת, מען מאכט א סיום לגומרה של תורה, און ווי אבייי זאגט (שבת קיח:) תיתי לי דכי חזינא צורבא מדרבנן דשלים מסכת עבידנא יומא טבא לרבנן, און ס'איז טאקע אזוי, **ס'איז היינט א יום טוב פאר הונדערטער און טויזנטער אידן אנשי שלומינו וואס האבן געלערנט און מסיים געווען מס' סוטה, דער סיפוק הנפש פון די אידן וואס זיי פרייען זיך דא היינט נאכט צו די סיום פון די מסכת און די אנדערע מסכתות איז אין לשער, און ס'איז באמת טאקע א גרויסע שמחה**, געלויבט דעם הייליגן באשעפער, ברוב עם הדרת מלך קומען זיך צוזאם אזויפיל אידן.

די תורה אַ תבלין קעגן יצה"ר

היינטיגע צייטן, אין די מדינה וואס אונז לעב מיר, וואס איז דא אזא שרעקליכע יצר הרע, דער יצר הרע איז זיך מתגבר בכל יום (סוכה נב.), און אזוי ווי די אנדערע נוסח אין די גמרא איז (קידושין ל:) יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום, איז נישט מעגליך צו זיין א איד א שומר תורה ומצות נאר אויב מען איז זיך מקשר מיט א קשר אמי"ץ וחזק מיט די תורה הקדושה. אזוי ווי דער זוה"ק זאגט (אחרי דף עג.) קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא, די תורה הקדושה איז מקשר כנסת ישראל צו הקב"ה כביכול, און אזוי ווי די משנה זאגט אין מס' סוטה אז בעקבתא דמשיחא אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, קיין שום זאך האב מיר נישט אויף וואס זיך צו פארלאזן, נאר אויף אונזער טאטן אין הימל, אז דער הייליגער באשעפער זאל אפהיטן אידישע קינדער פון די פיתויי היצר.

כ'האב געקלערט קען אפשר זיין פשט אין פסוק אין פרשת ויצא, שטייט אין פסוק ויקץ יעקב משנתו, יעקב אבינו האט זיך אויפגעכאפט פון זיין שלאף, שטייט אין מדרש אל תיקרי משנתו, פון זיין שלאף, אלא ממשנתו, פון זיין משנה. פון וועלכע משנה, די משנה וואס מען האט דא יעצט נאכגעזאגט, בעקבתא דמשיחא אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים...

...אור לארבעה עשר בודקין את החמץ, שטייט אין ספרים (חיד"א בהגדה שמחת הרגל) חמץ דאס איז דער יצה"ר, לאור הנר, מיינט די תורה. און אזוי געפינען מיר ביי יוסף הצדיק די וואך אין די סדרה, ויבא הביתה לעשות מלאכתו, זאגט דער מדרש יושב ושונה מה שאביו למדו, יוסף הצדיק איז געזעסן און איבער גע'חזר'ט וואס דער טאטע האט מיט אים געלערנט, דורכדעם וואס יוסף הצדיק האט געלערנט תורה האט ער זיך מקשר געווען צו השי"ת, ממילא האט אים דער אייבערשטער געהאלפן ויהי ה' את יוסף, ער איז געווען מקושר צו השי"ת, און ויהי איש מצליח, ער האט מצליח געווען אין די מלחמה קעגן יצה"ר.

וויל איך אויסנוצן דא די געלעגנהייט, **און איך וויל מיך צו יעדן איינציגן איד וואס איז יא דאָ אין זאַל און וואס איז נישט דאָ אין דעם זאַל, איך וויל יעדן איינעם בעטן, מען האט אנגעהויבן צו לערנען א נייע מסכת, די וואס האבן געלערנט ביז היינט דארפן אוודאי האבן חיזוק, אז מען זאל ווייטער ממשיך זיין, און די אידן וואס האבן נאך נישט טועם געווען די טעם פון מתיקות תורה הקדושה, זיי ווייסן נישט וואס ס'הייסט מאכן א סיום אויף א מסכת, צו זיי וויל איך**

יעצט רעדן. יעצט איז א גאלדענע געלעגנהייט, מען הייבט אָן די נייע מסכת, מען זאל זיך צושטעלן צו איינע פון די שיעורים, מען זאל לערנען מיט א קביעות, און אפילו יושבי אהל די וואס לערנען א גאנצן טאג, און זיצן על התורה ועל העבודה, זיי זאלן זיך אויך צושטעלן צו די חברה לומדים וואס לערנען די מסכת. ס'איז א גרויסער חילוק יעדער איד וואס קומט צו, ס'וועט שטערקער דער כח התורה, ס'וועט שטערקער דער כח הרבים, און דורכדעם וועט מען פארשטערקערן דעם כח התורה און אלע אונזערע בתי מדרשים די בכל אתר ואתר, אידן וועלן זיך מקשר צו די תוה"ק און צו הקב"ה מיט א קשר אמיץ וחזק, האפט מען דער אייבערשטער וועט העלפן, ער וועט מציל זיין אידישע קינדער פון אלעם שלעכטן, הן בגשמיות און הן ברוחניות.

לימוד תורה בטהרה

מען דארף אפגעבן א שבח והודאה פאר הקב"ה אויפ'ן גרויסן נס וואס דער הייליגער באשעפער האט געטון מיט'ן פעטער ז"ל אז ער איז ניצל געווארן אין דעם טאג, אן די הצלה אין דעם טאג איז א הצלה פאר גאנץ כלל ישראל לדורות עולם. הוא הגבר הוקם עול, עולה של תורה, דא אין די טריפה'נע מדינה.

מען האט דערמאנט דעם זוה"ק (אחרי דף עג.) קוב"ה אורייתא וישראל חד הוא, דער אייבערשטער איז אין די גאנצע וועלט, די תורה איז אויך אין די גאנצע וועלט, אבער תורה זאל מקשר זיין אידישע קינדער מיט הקב"ה, דארף עס זיין תורה בטהרה.

באמת האט מען געלערנט תורה אין אמעריקע פריער אויך, אבער תורה בטהרה איז נישט געווען, און דאס איז געשען דורך די הצלה פונעם פעטער ז"ל וואס ער איז ניצול געווארן, ער האט געמאכט אז אידן זאלן זיין פרושים מערמות, אידן זאלן זיך הייליג, און דורכדעם קען זיין קוב"ה אורייתא וישראל חד הוא.

קומט אויס, אז היינטיגן טאג איז דאס די הצלה, ס'זאל קענען זיין א קשר אמיץ וחזק צווישן הקב"ה די תוה"ק און כלל ישראל, איז עס א געוואלדיגע שמחה פאר כלל ישראל, די הצלה פון די תורה הקדושה, און דער פעטער ז"ל פלעגט דאס דערמאנען אז די הצלה איז געווען למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו, אבינו שבשמים.

וועגן דעם יעדע יאר קומען זיך צוזאמען אידן אין דעם טאג, מען זעט דעם התגברות פון די כוחות הקדושה, יעדעס יאר ווערט פארשטערקערט די כח התורה און די כח הקדושה. יעדע יאר פרישע מוסדות, און אין יעדן מוסד פרישע כיתות, פרישע תלמידים תשב"ר שלא טעמו טעם חטא, און ס'איז נראה וניכר כוחו של אותו זקן מיד ולדורות.

מצרים איז הייליגער ווי אמעריקע

מען דארף האבן געוואלדיגע רחמי שמים, אז מען זאל קענען ניצול ווערן פון די רוח הזמן און פון די אמעריקאנער אויר, וואס אמעריקע מיינט, תאות הממון, נאכצוגיין נאך נאך א דאלאר און נאך א דאלאר, מיט אלע רמ"ח איברים און אלע שס"ה גידים, נאכצולויפן הבלי עולם הזה אָן קיין שום הפסק, און אָן א התבוננות, מען טראכט נישט אריין אביסל חובת האדם בעולמו, אז א מענטש האט נאך עפעס אנדערש אויף די וועלט אויסער אריינכאפן נאך א פאר טאלערן.

בעוה"ר איז מען פארזינקען אין גשמיות ביז העכערן קאפ, אין גשמיות און אין ארציות, מיט אלע רמ"ח איברים, אין אלע מיני תאות וואס אמעריקע שטעלט נאר אהער, מיט א געוואלדיגע קרירות, א געוואלדיגע קאלטקייט לכל דבר שבקדושה, און דאס איז גורם דער געוואלדיגער ירידת הדורות באופן נורא ואיום.

ס'איז הפלא ופלא, מוצאי שב"ק פרשת וישב תשי"ב, איז געווען א מסיבה פאר די מוסדות, און דער פעטער ז"ל האט געזעדט דברות קודש ביי יענע מסיבה, ס'איז געדרוקט אינעם חיבור פאר די דינער'ס, האט ער זיך אויסגעדרוקט בזה הלשון: "מצרים איז נאך געווען הייליג קענען אמעריקע!", איר הערט ווערטער?, אין תשי"ב האט ער געזאגט אז מצרים וואס איז געווען די ערות הארץ, איז געווען הייליג קענען אמעריקע, און מען רעדט פון אמעריקע אין תשי"ב, וואס יעדער בר דעת ווייסט אז פון תשי"ב ביז תשע"א וויפיל אמעריקע איז געפאלן עשר מעלות אין די יארן. און וואס זאל מיר היינט צוטאגס זאגן, ווי אזוי אמעריקע זעט היינט אויס, ס'איז ליידער גארנישט בעסער געווארן, נאר פיל פיל ערגער.

די טומאה פון אמעריקע די זוהמא פון אמעריקע איז ליידער בוקעת ועולה אין יעדע שטוב אריין, ס'זוכט א שפאלט א עפענונג און ס'קריכט אריין, און מען כאפט זיך נישט. די טומאה פון אמעריקא כאפט אריין יונג און אַלט. דאס איז גורם אז מען זאל נישט האבן קיין חשק צום לערנען, מען זאל נישט וועלן דאוונענען, דאס דאוונענען זאל זיין אָן א טעם אָן א התלהבות, מיט א קאלטקייט, דאס ברענגט אריין אלע פירצות אין צניעות, און א חורבן

אין קדושת בית יהודי, און א געוואלדיגע קרירות, א געוואלדיגע קאלטקייט לכל דבר שבקדושה.

דער חורבן פון קאָמפיוטער'ס

און וואס איז די גרמא בניזקין, **איינס פון גרעסטע גרמא בניזקין אין די טומאה פון אמעריקע פון היינט צוטאג, איז די טמא'נע כלי וואס הייסט קאָמפיוטער. ליידער די כלי ברענגט אריין די טומאה פון מאנהעטן, מאנהעטן איז ידוע אין די גאנצע וועלט פאר די אבי אבות הטומאה, דאס ברענגט אריין די טומאה פון מאנהעטן - אבי אבות הטומאה - צו זיך אין שטוב אריין, און ס'קומט אויס אז ווער ס'האט דאס דער וואוינט אין מאנהעטן, ער איז מחנך זיינע קינדער, זיינע זון און זיינע טעכטער אין די גייסט פון מאנהעטן**, און מה יעשה הבן שלא יחטא.

איך וועל נאכזאגן דעם לשון פון פעטער ז"ל וואס ער דרוקט זיך אויס אין ויואל משה אויף אַן ענין [הנוגע לג' עבירות החמורות], 'ובמר נפשי אבקש אל נא אחי תרעו', צו האלטן אין שטוב די כלי, מען זאל וויסן אז דאס איז תועבת מצרים, און ס'איז מכלה מנפש ועד בשר, הן בגשמיות און הן ברוחניות.

מען האט אסאך געריידט, אבער ליידער טוט מען עס נישט גענוג דערהערן. ס'איז נאך דא זייער אסאך אידן וואס רעדן זיך איין, מיך מיינט מען נישט, מיר וועט עס נישט שאדן, און פאר מיינע קינדער אויך נישט. איך האב מורא אז ס'האט אים שוין לאנג געשאדט, און ער איז שוין ליידער פארפאלן, ער וויל זיך בארעכטיגן טוט ער זיך באקליידן מיט א איצטלא אז אים וועט עס נישט שאדן, ס'איז נישטא אזא מין זאך.

דער חורבן פון סעלפאָון'ס

איך וויל רעדן פון די כלים וואס די טעכניק שטעלט אהער, די טעכניק ווערט מתחדש פון וואך צו וואך פון חודש צו חודש, דאס איז דער יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום. אמאל האט מען געהאט אין שטוב א טעלעפאן, און מען האט זיך באנוצט דערמיט אויף וואס מען האט עס געדארפט, די טעכניק איז געווארן פארגעשריטן, און ס'איז ארויסגעקומען דער סעלפאן, דער סעלפאן איז געווען א טעלעפאן וואס מען האט געהאלטן אין טאש פאר ווען מען דארף עס האבן נייטיג. דאס איז געווען אמאל, ס'איז שוין לאנג אדורך די צייטן, היינט זענען די טעלעפאן'ס אלעס, דער גאנצער קאמפיוטער מיט די גאנצע שמוץ הכל כאשר לכל, און ס'האט נאך א טעלעפאן אויך.

אין יעדן סעלפאן קומען אריין טעקסט מעסעדזשעס, מען גיט דאס פאר א קינד, פאר א בחור אדער פאר א מיידל, ס'דאכט זיך אז מען גיט נאר א טעלעפאן, ס'איז ליידער אבער ווייט פון דעם, ווייל דער טעלעפאן האט אלע פארגעשריטענע מכשירים, ס'איז היינט ליידער א וועלט וואס איז דא אנשים שפלים, מען מוז רעדן דערפון, ס'איז דא שפלים וואס זענען רודפים!, זיי לויפן נאר אידישע בחורים!, און זיי לויפן נאר אידישע טעכטער!, הלואי מען וואלט נישט געדארפט רעדן דערפון!, מען ווייסט נישט ווי ווייט דאס גייט, און וואס דאס מיינט.

א איד זאגט, איך קען מיין טאכטער, זי איז א ערליכע, א צניעות'דיגע, איך טאר נישט געבן פאר מיין קינד?, איך קען איר!. אמת דו קענסט איר, און זי איז א וואוילע און א ערליכע, אבער דו קענסט נישט די גאס!, דו ווייסט נישט וואר ס'לאקערט נאך איר!.

היינט, מיט איין מעסעדזש שיקט מען ארויס, און ס'קען גיין צו הונדערטער מענטשן דער זעלבער מעסעדזש!, ס'קומט אָן א מעסעדזש, און ס'איז שרעקליך, זי מיינט לאז מיך געבן א קוועטש, לאז מיך זען, און מען כאפט זיך נישט אז דער קשר איז געשען. ר"ל ווי דאס קומט אָן. פון די פיינסטע און פון די בעסטע אידישע הייזער, מיט א קלייניקייט!. ס'איז דא זאכן וואס א מענטש שעמט זיך צו רעדן בפה, ער גיט דאס אבער א קלאפ אראפ אויפ'ן טעקסט, און דאס שיקט מען ארום פאר דעם און פאר יענעם, עטץ האט נישט קיין השגה וויפיל קינדער, ערליכע טייערע אידישע נפשות דאס האט געשאדט, און דער אייגענער טאטע האט דאס געטון, ער האט געגעבן פאר זיין קינד א טעלעפאן.

יעדע טאטע האט א פקדון זיינע קינדער, און ער וויל זיי מחנך זיין, ס'איז ערליכע טאטעס, מען גיט אויס געלד פאר בחורים זיי זאלן לערנען, זיי זאלן צולערנען נאר שעות, א שוואך אינגל דינגט מען צו און מען טוט דאס בעסטע, איך קוק ווי אזוי אידן געבן זיך אוועק פאר תורה, אמת'דיגע איבערגעגעבענע טאטעס פאר זייערע קינדער, ער האט אַן אחריות פאר זיינע קינדער.

אבער דער זעלבער טאטע, וואס גיט אויס אזוי פיל געלט, און ער טוט אזויפיל פאר זיין קינד, דער זעלבער טאטע מאכט ליידער חרוב זיין קינד!.

מחנך זיין צו חביבות המצות

יעדער טאטע דארף האבן דעם אחריות, מחנך צו זיין זיינע זון און זיינע טעכטער, מחנך זיין זיינע טעכטער און זיי מסביר זיין דאס חשיבות פון צניעות, דאס

חשיבות פון א אידישע לבוש א חסיד'ישע לבוש, און אז צניעות איז דער קרוין פון א אידישע טאָכטער. יעדער טאטע דארף זען מחנך צו זיין זיינע זון אויף חביבות פון קיום המצוה, דער זון זאל זען אז א מצוה דאס איז גליקליכקייט, דער טאטע ווען ער איז מקיים א מצוה האט א גרויסע שמייכל אויפ'ן פנים, מען זעט אויפ'ן טאטן זיין צופרידנקייט זיין גליקליכקייט. מען ברענגט אהיים די מַצות, דארף מען טאנצן פאר שמחה אז מען האט אהיימגעברענגט מַצות, מען האט אהיימגעברענגט ד' מינים, מען האט געקויפט א אתרוג, א דימאנט האט מען אהיימגעברענגט!, ס'זאל זיין א יום טוב אין שטוב!.

ס'קומט חנוכה, וואס איז חנוכה?, איז חנוכה די חנוכה פארטי?, מען דארף אריינברענגן די קדושה פון יום טוב חנוכה, און אזוי יעדע שבת און יעדע יום טוב, וואס די סגולה פון א מצוה איז, וואס די קדושה פון א מצוה איז, ארויסברענגען אביסל התרוממות הנפש, אביסל טעם אין לעבן, אביסל חיות אין לעבן.

דער מצב הפרנסה

ליידער איז דער מצב הפרנסה שווער ביי אידישע קינדער, ס'איז באקאנט דאס ווארט פונעם זיידן ז"ל אין ישמח משה פ' מקץ, ער זאגט אז דער פגם פון נישט זיין אפגעהיטן, דאס איז גורם ס'זאל זיין א חסרון פרנסה.

אז מען וויל טון פעולות זיך צו פארגרינגערן די פרנסה, דארף מען טון פעולות זיך צו מאכן גדרים וסייגים אין עניני קדושה, וועט דער אייבערשטער העלפן ס'וועט זיין פרנסה.

*

ס'איז דא א חתם סופר - וואס כ'האב שוין אמאל נאכגעזאגט - אין די דרשות פון ז' אב, רעדט ער פון דעם ענין, ער זאגט אז א מענטש האט ליב צו ווייזן זיין רייכקייט, ער האט ליב זיך אויפצוטון מיט זיין גביר'שקייט, דאס שאדט פאר פרנסה. ווידער אויב דער אייבערשטער האט איינעם געגעבן און מען איז איינגעהאלטן, דעמאלטס איז דער אייבערשטער משפיע מיט א גרויס שפע, אבער טאמער חלילה האט מען די מדה פון פזרנות, צו ווייזן פאר יעדן זיין עשירות, שאדט דאס פאר די פרנסה.

מען דארף אביסל זיך מאכן א חשבון הנפש, ווען מען רעדט און מען קרעכצט פונעם מצב הפרנסה וואס איז שווער, אפשר איז דער גורם דערפון דאס אויסברענגעריי, דאס אומזיסטע פזרנות, און לויט'ן חתם סופר האט דאס געברענגט שעדליכקייט פאר פרנסה.

די לעצטע יאר צוויי איז געווארן א התעוררות אז מען זאל אביסל מצמצם זיין אומזיסטע הוצאות, סיי ווען דער אייבערשטער העלפט מען טוט א שידוך, און סיי ווען דער אייבערשטער העלפט מען מאכט חתונה, מען האט געמאכט תקנות, מענטשן האבן זיך אביסל אויפגעוועקט, און געקוקט אביסל מיט א קלארע מחשבה ווי מען ווארפט ארויס טייער געלט פאר נארישקייטן. מען האט געמאכט פארשידענע תקנות אין אלע ענינים, איך וויל בעטן דא מען זאל ממשיך זיין און ווייטער גיין אויף דעם דרך, און אפילו אויב איינער האט און קען געבן, זאל ער טון א טובה פאר זיך, פאר זיין חבר און פאר זיין שכן פאר זיין קרוב פאר זיין גוטן פריינד, און אז ס'וועט זיין א רבים וואס פירט זיך אזוי וועט קיינער נישט דארפן, ווייל באמת דארף מען נישט, ס'איז נאר אז מען מוז ווייל יענער טוט, - לויט'ן חתם סופר - וועט דער אייבערשטער העלפן אין דעם זכות אז ס'וועט זיין פרנסה בהרחבה גדולה.

דער מצב החינוך אין ארץ ישראל

אז מען רעדט ברבים, מוז מען רעדן וועגן די מצב פון די מוסדות הק' אין ארץ ישראל. פון תשל"ז איז שוין א היבשע פאר יאר, און א גרויסער טייל וואס האבן דא שטריימלעך זענען נאך נישט געווען אויף דעם עולם אין תשל"ז, ממילא ווייסן זיי נישט וואס ס'האט זיך דעמאלטס אפגעשפילט.

ביז תשל"ז האט די ממשלה נישט געגעבן קיין געלט פאר קיין מוסדות התורה, נישט פאר אלגעמיינע ישיבות און נישט פאר תלמוד תורה'ס, דער חינוך עצמאי איז געווען אַן אויסנאַם. דעמאלטס איז געווארן א איבערקערעניש מיט א נייע רעגירונג, און די נייע רעגירונג האט זיך געוואלט חנפ'נען און טראגן א כשר חזיר פיסל, און באשלאסן אז מען גייט געבן געלט, דעמאלטס האט מען געעפענט די קראן פון געבן געלט פאר מוסדות התורה.

תשל"ז איז נאך דער פעטער ז"ל געווען בחיים חיותו, און ער האט דעמאלטס מרגיש געווען וואס דאס מיינט, און ער האט דעמאלטס געשריגן אז מען גיבט איבער די תוה"ק פאר די פושעים, און דער סוף וועט זיין אז זיי וועלן איבערנעמען די בעלות אויף די מוסדות התורה, און זיי וועלן זאגן דעות, ווייל ווער ס'האט די מאה דער האט די דעה.

ס'זענען געווען וואס האבן אים געהאָרכט, אבער ס'זענען געווען ליידער אסאך וואס האבן געזאגט אז ס'וועט גארנישט זיין, מען וועט גארנישט נישט זאָגן.

ס׳איז אדורך א פאר צענדליגע יארן, און מען האלט יעצט תשע״א, היינט צוטאג - מען האט געדעדט דערפון פאר א יאר, אבער ס׳איז שוין סאך ארגער פון פאר א יאר - ווער ס׳רעדט מיט ארץ ישראל׳דיגע, נישט פון אונזער מחנה, נאר פון אנדערן לאגער, און ס׳קומט מיר אויס מערערע מאל צו רעדן, ס׳זענען געווען ביי מיר אין שטוב עטליכע פון זייערע ראשים, און זיי האבן אזוי געקלאגט און אזוי זיך אויסגערעדט. ס׳האט מיר זאגט איינער פון זייערע הויכע באאמטע וואס איז געווען ביי מיר יענע וואך, אונז מוז מיר אלע ווערן סאטמערער חסידים, די רעגירונג האט אנגעהויבן צו זאגן דעות, וואס מען זאל לערנען, די שעות פון לערנען, די תוכן הלימודים, ווער ס׳זאל זיין די לערערינס, מען דארף זיך גיין בילדן מיט פארשידענע בילדונג איידער מען קען לערנען מיט א אידיש קינד. זיי זאגן דעות אין סדר הלימודים, אן זיי שעמען זיך נישט צו זאגן, ווער ס׳וועט נישט לערנען וועט נישט באקומען, לויט וויפיל דו וועסט לערנען אזוי פיל וועט מען באקומען, אז מען וועט לערנען הונדערט פראצענט וועט מען אויסהאלטן הונדערט פראצענט, אויב וועט מען לערנען נאר פופציג פראצענט, וועט מען באקומען נאר פופציג פראצענט, איר ווייסט וואס דאס הייסט צו שניידן פון א מוסד פופציג פראצענט, ס׳איז מורא׳דיג.

ס׳איז א גרויסע צוטומלעניש אין ארץ ישראל, ס׳איז דא וואס שרייען נאך אז זיי וועלן זיך האלטן פעסט, און זיי וועלן זיך נישט לאזן, דאס איז אלעס געזאגט, אסאך מוסדות האבן שוין אונטערגעשריבן פאר די רעגירונג וואס דו ווילסט אזוי וועט זיין, אוודאי נישט בריש גלי, מען שעמט זיך, אבער בסתר האט מען אונטערגעשריבן. די רעגירונג האט אויפגענומען יעצט פופצן אינספעקטארס, אן מען וועט גיין אין אלע חדרים און אין אלע מיידל שולעס, און מען וועט קוקן און פאַרהערן. ס׳קומט זייער א שווערע רוחניות׳דיגע מצב, מען ווייסט נאך נישט עד היכן הדברים יגיעו, ווי דאס וועט אנקומען, ה׳ ירחם!, דא רעדט זיך יעצט פון צענדליגע טויזנטער אידישע קינדער.

אויך אונז ליגט א חוב מחזק צו זיין די מוסדות הקדושים וואס זענען אין רשת פון חינוך הטהור, וואס זיי האבן פון די ערשטע מינוט געוואוסט אז מען נעמט נישט, און אפילו די וואס זענען געקומען צום שכל, און זיי זענען נישט נהנה פון שולחן איזבל, ארויסצוהעלפן די מוסדות בארצינו הקדושה.

*

כדי צו פארשטיין אביסל וואס דאס הייסט אין ארץ ישראל, אין ארץ ישראל האבן פינף טויזנט ישיבה בחורים אונטערגעשריבן א פעטיציע צו די רעגירונג, אז מען טאר נישט צורקגעבן קיין שטחים.

קודם, ווער פרעגט דיך?, און צווייטנס, דו פארשטייסט אַן עסק, וואס מיינט יא צוריקגעבן וואס מיינט נישט צוריקגעבן, ווי קומט א ישיבה בחור זאל אונטערשרייבן אזאנס?, וואס וועט זיין ווען א צווייטער וועט זאגן, ישיבה בחורים זאגן דעות מען זאל נישט צוריקגעבן, זיי אזוי גוט קום אריין אין די ארמיי, אז דו זאגסט נישט צוריקגעבן, היט מען זאל נישט דארפן צוריקגעבן, שלאג דיך מען זאל נישט דארפן צוריקגעבן. ס׳פאלט נישט ביי וואסערע סכנה דאס איז, מען ווערט אזוי פארקאכט און אזוי אריינגעצויגן.

בכלל דאס וואס טוט זיך וועגן יא צוריקגעבן אדער נישט צוריקגעבן, אידישע אידן דארפן זיך אין דעם אריינמישן?, ס׳איז אמאל געווען א טעמע פאר אידן שומרי תורה ומצות?, דאס רירט אָן דעם גלות אן די גאולה מיט התגרות באומות, דאס זענען דאך אזעלכע האקעלע ענינים, מען הייבט זיך אָן מיט׳ן אמעריקאנעם פרעזידענט, די וועלט דארף וויסן אז אידישע אידן זענען די וואס שלאגן זיך מיט׳ן אמעריקאנעם פרעזידענט?.

החזקת המוסדות

בסיום דברי וויל איך רעדן א פאר ווערטער איבער די מוסדות דא אין ווילִיאַמסבורג. ב״ה די הצלחה פון די מוסדות דא אין ווילִיאמסבורג איז למעלה מן המשוער, מען קען זאגן אז ס׳האט נאכנישט פאסירט אין די היסטאריע אז מען זאל עפענען א מוסד בין יום ללילה אויף אזא גרויסע פאַרנעם. געווענליך הייבט מען אָן קליין, און ס׳וואַקסט. ס׳איז אינגאנצן א פאר יאר, און מען שטייט ביי טויזנטער קינדער, מצליח געווען באיכות ובכמות, אויפ׳ן העכסטן און אויפ׳ן שענסטן אופן, און פארשטייט זיך אז עפענען א מוסד און פירן, איז די הוצאות פון די בנינים - נייע בנינים, און פארשידענע הוצאות - זענען געוואלדיג גרויס. קומט מען זיך צוזאם איינמאל א יאר, ס׳איז א געוואלדיגע מצוה מען זאל שטיצן די מוסדות, און נישט סתם פשוט, נאר יותר מכפי יכולתו, כדי מען זאל קענען ווייטער אָנגיין. דער עול ליגט אויף א פאר איינצעלע מענטשן שלוחי ציבור וואס געבן זיך אוועק בלב ובנפש, די הנהלה רוחניות און די הנהלה גשמיות, טייערע אידן, וואס געבן זיך אוועק זייער לעבן, זייער טאג זייער נאכט וואס מען קען פארבעסערן און פארשענערן אריפצוגיין למעלה ולמעלה.

בס"ד

כל מילי דמיטב...

די ניי-ערצייגטע הערליכע

רבי מאיר בעל הנס פושקע

פון אונזער הייליגן כולל

כולל עצי חיים בארה"ק

ווערט איצט פארטיילט פאר אלע אונזערע תומכים ואנ"ש

מאכט זיכער
צו באקומען אונזער פושקע

וועלכע אידן נוצן אין פריידן אוו אין ליידן, אוו פועל'ן דערמיט כל מיני הצלחות וישועות

עו באקומען אונזער פושקע אדער אויסצולייגן א אנגעפילטע פושקע קענט איר זיך וענדן צו אונזערע

פושקע גבאים

וויליאמסבורג:
מוה"ר **אהרן אפרים יחיעא סאנדער** הי"ו

קרית יואל
מוה"ר **נפתלי הירצקא שוחאדץ** הי"ו

מאנסי
מוה"ר **יואל** ב"ר אהרן זאב **שפיטצער** הי"ו

בארא פארק
מוה"ר **יואל הכהן** ב"ר יוסף לייב **סאנדער** הי"ו

מונטריאל
מוה"ר **מרדכי אפרים פישל סופר** הי"ו

אדער רופט אריין **1-888-REB-MEIR**
צו אונז אין אפיס: 732-6347

◆ א ל ק א ד מ א י ר ע נ נ ו ◆

מתוך ס"ג מקץ שבת חנוכה שנת תשס"ט לפ"ק

שעת הסכנה מכלים וכלים שונים

במס' שבת (דף כא:) **נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ וכו' ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו ודיו.**

ויש לומר בדרך רמז כי ענין הדלקת המנורה על פתח ביתו מבחוץ הוא להורות על אור התורה, כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו כג), על דרך שאמרו (איכ"ר פתיחתא ס"ב) המאור שבה מחזירו למוטב, שבדביקות בתורה הקדושה יוכל האדם לשמור עצמו בהיותו על פתח ביתו מבחוץ בשווקים וברחובות, **כי בימינו אלה צריכים לסייעתא דשמיא מרובה שיהיה מותר האדם מן הבהמה לומר אין. ומה שאמרו ובשעת הסכנה מניחה על שולחנו, יש לומר בדרך רמז כי בעוה"ר בימינו אלה הוא שעת הסכנה שמכניסים טומאת השוק בתוך הבית על ידי שמכניסים כלי הטמא ורואים שם ראיות אסורות, והנה בימים מקדם היו צריכים להשפעת המנורה על פתח ביתו מבחוץ שיגן על השפעת השוק, אבל בימינו אלה שהוא שעת הסכנה מניחה על שולחנה, כי בעוה"ר צריכים שמירה יתירה גם בבית, כי על ידי לחיצה קלה על הכפתור יכול להגיע למקומות המטונפות ביותר.** מצות חנוכה נר איש וביתו, כי קדושת הנרות צריך להשפיע טהרה וקדושה על איש וביתו. וכבר היה דברינו (בדרשה כ"א כסלו דהאי שתא) להזכיר דברי כ"ק מרן דו"ז זללה"ה שאמר בדרשת הושענא רבה שנת תשט"ו, שאיני יודע איך נמצאים עוד יהודים שיש להם כלי הטמא ועדיין לא הגיעו לידי שמד ר"ל. ובעוה"ר הוא כגזירת היונים שגזרו כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק ונחלה באלקי ישראל.

אוי ליידער ליידער רבים חללים הפילה, אזויפיל מענטשן זענען צוגרינד געגאנגען, יעדער איז געווען א חכם בעיניו און געהאלטן מיר וועט עס נישט שאדן, ער האט נישט געקענט זאגן דעם אין, ער האט נישט געקענט זאגן דעם ניין פארן יצה"ר, מען האט אנגעהויבן צו קוקן, מען האט זיך פוגם געווען די אויגן. ליידער ליידער, מען הערט אזעלכע ביטערע בשורות ווי גרויס און קליין זענען ליידער ליידער אפגעפארן, נעבעך אזוי פארדארבן געווארן, רחמנא ליצלן וואס מען הערט זיך אן, פון די שענסטע הייזער, פון די שענסטע שטיבער, ערליכע אידן ליידער מאכן מיט קינדער, שרעקליך רחמנא ליצלן, מען זאל עס אוודאי נישט וויסן, ווייל דעמאלטס איז מען שוין א צוועק לשעבר ואין מושיע לה, מען קען זיך שוין נישט העלפן.

מען ברענגט זיך אריין בידים א טמא'נע כלי אין שטוב, די מתיונים האבן אזוינס נישט געהאט, און אידן ברענגן דאס אריין אין שטוב, און די בני בית און די קינדער ווערן מיט דעם מחונך, מען לאזט זיך אריין מיט דעם, אוי לעינים שכך רואות, ווי פאר די אויגן וואס קוקן, חכמי ישראל האבן מתקן געווען נר חנוכה מצותה בראיה, זעט מען אז מען קוקט אויף נר חנוכה ברענגט דאס אריין קדושה, מען קוקט אויף א הייליגע זאך איז עס מטהר די אויגן ס'ברענגט אריין קדושה אויף די אויגן, זה לעומת זה טאמער קוקט מען אויף טריפה'נע פלעצער, פלעצער וואס מען טאר נישט, איז עס מטמא ר"ל די אויגן, ס'האט א געוואלדיגע טומאה.**

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הננו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללינו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

ר' **שלמה חיים** בר"ר שמעי' **לעבאוויטש** הי"ו
ר' **יואל** ב"ר אהרן הערש **בערקאוויטש** הי"ו
ר' **חיים פסח מארקאוויטש** הי"ו
ר' **יעקב יודא** בן הרב יוסף לייב **קאהן** הי"ו
ר' **יודל** ב"ר מיכאל **ברילל** הי"ו
ר' **מאיר** ב"ר שלמה דוד ע"ה **גרינפעלד** הי"ו
ר' **יוסף ישראל** ב"ר יצחק **אלטמאן** הי"ו

הולדת הבנות

ר' **יעקב אלעזר** בן הרב וואלף **לאנדא** הי"ו
הרב **עזרא משה** ב"ר יוסף **כאירה** הי"ו

הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות

ר' **אלי שפיטצער** הי"ו
ר' **משה מוטצען** הי"ו

אייראפע

הולדת הבן

ר' **יעקב שלמה פרענקל** נ"י, לאנדאן
בן חיים אפרים פרענקל נ"י, לאנדאן
חתן ר' צבי גליק נ"י, לאנדאן

הולדת הבת

ר' **ברוך** ב"ר יונה **ווינער** נ"י, לאנדאן
חתן ר' אברהם יעקב לאנדא נ"י, לאנדאן

הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות

ר' **שלמה בערקאוויטש** נ"י, לאנדאן
בן ר' יודא בערקאוויטש וויליאמסבורג
חתן ר' יעקב עסטרייכער נ"י, לאנדאן
ר' **יונתן ווייס** נ"י, לאנדאן
בן ר' יושע פנחס ווייס נ"י, קרית יואל
חתן ר' פנחס הכהן ראזענבערג נ"י, לאנדאן
הרב **אלימלך** ב"ר יאיר **שווארטץ**, לאנדאן
חתן ר' יודא אליעזר גאסטעסמאן נ"י, מאנטשעסטער

בארא פארק

הולדת הבן

ר' **מרדכי דוד גלויבער** נ"י

הולדת הבנות

ר' **משה יצחק שנעעבאלג** נ"י
ר' **שרגא שניצלער** נ"י

בני ברק

הולדת הבנים

ר' **יוסף מאיר שווארץ** הי"ו
ולאביו הרב ישראל שלום גאלדבערגער ר"מ בישיבה"ק
ולחותנו ר' שלמה דוב ביקסנשפאן הי"ו
ר' **חיים מאיר גאלדבערגער** הי"ו
ולאביו ר' מרדכי שווארץ הי"ו גבאי ביהמ"ד ברח' רמב"ם
ולחותנו ר' דוד גרין הי"ו

הכנסת בנו לעול התורה והמצוות

ר' **חיים אליעזר מאשקאוויטש** הי"ו, אלעד
ולאביו ר' יצחק מרדכי מאשקאוויטש הי"ו

נישואי הבן

ר' **שלמה מארקאוויטש** הי"ו

ירושלים

הולדת הבן

מו"ה **ארי' לייבוש כהנא** הי"ו
ולאביו הרב אברהם כהנא אדמו"ר מספינקא בית שמש
ולזקינו אדמו"ר מט עמעשוואר ירושלים שליט"א

אירוסי הבת

הרב **יצחק מנחם הירש** שליט"א

הכנסת בנו לעול התורה והמצוות

ר' **שמואל גדלי' לייפער** הי"ו
ולאביו אדמו"ר מט עמעשוואר ירושלים שליט"א

אירוסי הבן

ר' **פסח עקשטיין** הי"ו, ירושלים

קרית יואל

הולדת הבנים

הרב **נחמן דוד שמידמאן** שליט"א
ר' **יואל** (בראה"ה) **בערקאוויטש** נ"י
ר' **יעקב** (בר"ז) **פריעד** נ"י

הולדת הבנות

ר' **חיים משה ביטמאן** נ"י
ר' **יואל** (בר"ש בר"י) **ווערצבערגער** נ"י
ר' **יוסף לייב כהנא** נ"י
ר' **יואל** (בר"ג"ש) **מייער** נ"י

הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות

ר' **משה זאב אופנהיים** נ"י
ר' **דוד אונגאר** נ"י
ר' **יושע פנחס שהנפעלד** נ"י
ר' **שלמה יקותיאל הערשקאוויטש** נ"י
ר' **רחמים אברהם דאנא** נ"י
ר' **נתן נטע הויזער** נ"י

מאנסי

הולדת הבן

מו"ה **אפרים משה לעווי** הי"ו
ולאביו ר' חיים לעווי הי"ו, וויען

מאנטרעאל

הולדת הבת

מו"ה **אברהם יצחק מארקאוויטש** הי"ו
בן ר' זלמן לייב מארקאוויטש נ"י, וויליאמסבורג

בית שמש

הולדת הבת

מו"ה **יואל ראזמאן** הי"ו
ולאביו ר' יעקב אלימלך ראזמאן הי"ו, בני ברק

אירוסי צאצאיהם

ר' **משה ברוך פאללאק** נ"י, ווילי אמסבורג	החתן **יחיאל אלטער** נ"י	ר' **נתן מאיר ליכטענשטיין** נ"י, ווילי אמסבורג
ר' **יעקב לייב מארקאוויטש** נ"י, ווילי אמסבורג	החתן **יואל** נ"י	ר' **חיים קליין** נ"י, ווילי אמסבורג
ר' **יעקב סעגעדין** נ"י, קרית יואל	החתן **ישראל דוד** נ"י	ר' **בעריש אפפעל** נ"י, קרית יואל
ר' **משה הערש בראך** נ"י, קרית יואל	החתן **יואל** נ"י	ר' **מנחם יודא שפילמאן** נ"י, ווילי אמסבורג
הרב **חיים יוסף פריעדמאן** רב דקה"ל ברעזאן, ב"פ		הרה"צ ר' **אלימלך סג"ל לאווי** שליט"א, אבד"ק טאהש
ר' **ברוך מרדכי גאלדבערגער** נ"י, בארא פארק		הרב **אנטשיל גרובער** שליט"א, מאנסי
ר' **אהרן יוסף צבי ווינער** נ"י, בארא פארק	החתן **יצחק אייזיק** נ"י	ר' **שמואל צבי וויל** נ"י, קרית יואל
ר' **יעקב לוריא** נ"י, בארא פארק		ר' **יושע נחמן שפירא** נ"י, בארא פארק
ר' **אשר אבא גרויס** נ"י, בארא פארק		ר' **יוסף צבי קליין** נ"י, קרית טאהש
ר' **חיים לעווי** נ"י, וויען		משפ' ר' **זלמן לייב קליין** ז"ל, אנטווערפן
ר' **יעקב הלוי יאזשעף** נ"י, בני ברק	החתן **שמעון** נ"י	הרב **משה אהרן דאוויזאוויטש** אב"ד סעקלהיד, ב"ב
ר' **ישראל יצחק היימליך** נ"י, בני ברק	החתן **מרדכי משה ספרא** נ"י	ר' **משה יצחק גרינוואלד** נ"י, בני ברק

נישואי צאצאיהם

ר' **מנחם יודא אונגאר** נ"י, ווילי אמסבורג	החתן **יעקב** נ"י	ר' **בנציון מעזעי** נ"י, ווילי אמסבורג
הרב **יושע שלום ווייס** נ"י, ווילי אמסבורג	החתן **יעקב יוסף** נ"י	הרב **ליפא טייטלבוים** נ"י, ווילי אמסבורג
ר' **חיים משה אהרן פעקעטע** נ"י, ווילי אמסבורג	החתן **יהושע שלמה** נ"י	ר' **אברהם לעבאוויטש** נ"י, ווילי אמסבורג
ר' **עקיבא סג"ל הירש** נ"י, ווילי אמסבורג	החתן **יחזקאל שרגא** נ"י	ר' **זלמן לייב הכהן גליק** נ"י, ווילי אמסבורג

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:
אדער קען מען שיקן דורך א פעקס אדער מייל
845-662-5579 און אין אר"י 011-972-527648437
a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389